

Predlog družbenega plana razvoja občine Domžale za obdobje 1976 do 1980

UVOD

Občina Domžale je samoupravna skupnost delovnih ljudi, zasnovana na samoupravljanju in oblasti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi. Preko najvišjega organa samoupravljanja v občini — občinske skupščine — delovni ljudje uresničujejo svoje samoupravne težnje ter funkcijo oblasti, ki je na sedanji stopnji razvoja ustrezna.

Delovni ljudje občine se samoupravno povezujejo in združujejo preko temeljnih organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti, drugih samoupravnih organizacij in skupnosti, družbenopolitičnih organizacij na delegatski osnovi v skupščinski sistem, katerega sestavni del so tudi samoupravne interesne skupnosti, zlasti s področja posebnega družbenega interesa in pomena. Na ta način so družbenopolitični in ekonomski cilji odraz hotenj delovnih ljudi, ki jih v svojih samoupravnih sredinah usklajujejo z možnostmi.

Celovita družbena aktivnost občine, kot samoupravne skupnosti vključuje področje materialne proizvodnje (gospodarstvo) in področje nematerialne proizvodnje (družbene službe).

Na področju materialne proizvodnje delovni ljudje na osnovi posameznih in skupno dogovorjenih ciljev uresničujejo proizvodnjo materialnih dobrin, potrebnih za obstoj in razvoj družbene skupnosti ter z menjavo materialnih dobrin zagotavljajo tudi tiste, ki jih sami ne proizvajajo. Pri zahtevanju delovnih ljudi v menjavi materialnih dobrin na domačem in inozemskem trgu imajo skupni smoter v vzpodbujanju ustrezne naravnosti za izbor vrste materialnih dobrin ter vse večjo ekonomsko neodvisnost.

Proizvodnja materialnih dobrin pogojuje ustvarjanje dohodka, ki je družbena lastnina. Delovni ljudje samoupravno dogovorno usmerjajo ustvarjen dohodek tako, da zagotavljajo ustrezno rast proizvodnih zmogljivosti ter pogojev za uspešno delo in večjo produktivnost.

Delovni ljudje za učinkovito in uspešno delo potrebujejo zdravje, znanje, socialno in druge vrste varnosti, stanovanje, prostor, ustrezno preskrbo, smotrno zaposlovanje in druge oblike dejavnosti družbenih služb. Te dejavnosti razvrščajo v tiste, ki neposredno koristijo povečanju delovne storilnosti ter v druge, ki pogojujejo rast družbenega standarda. S tem ciljem se povezujejo po delegatskem principu v samoupravne interesne skupnosti, ki so stečiče sporazumevanj in dogovarjanj kot kolektivno tržišče za zagotavljanje tistih dejavnosti in uslug, ki so delovnim ljudem potrebne in ki jih skupno zmorejo materialno zagotavljati.

Družbeni plan je na ta način dogovor delovnih ljudi, ki ciljano usmerja nadaljnji razvoj celotne družbene aktivnosti v korist delovnega človeka kot posameznika in družbe kot celote. Zato družbeni plan opredeljuje, kaj bo kdo za dosego ciljev storil, kaj bo kdo dal in v kakšnem roku.

Potrebe delovnih ljudi za njihov obstoj in razvoj rastejo hitreje kot možnosti (na nekaterih področjih dvakratno), zato družbeni plan z osnovno usmeritvijo dohodka ne more zagotavljati vseh potreb. Spoznanje delovnih ljudi o neobhodnosti dosege posameznih ciljev kot pogoja za nadaljnji razvoj celotne samoupravne družbene skupnosti v občini mora dobiti svoj odraz v humani vzajemnosti in solidarnosti, na podlagi katere si delovni ljudje zagotavljajo tudi tiste dobrine, ki presegajo zmogljivosti delitve po delu. Nastopa torej vmesna faza med delitvijo po delu in delitvijo po potrebah. Ta vmesna faza se doseže z odločitvijo delavcev o izločanju dela čistega dohodka za dogovorjene naloge ali pa z referendumom o krajevnem samoprispevku.

Krajevne skupnosti, kot temeljne samoupravne skupnosti so mesto, kjer se delovni ljudje dnevno srečujejo s problemi obstoja in razvoja. Krajevne skupnosti imajo dvojni interes: za rast materialne proizvodnje, ker le-ta pogojuje večjo stopnjo družbenega standarda delovnih ljudi, ki so obenem delavci v materialni in nematerialni proizvodnji.

Cilj družbenega plana je torej v večjem materialnem bogastvu samoupravne skupnosti, kar pomeni večjo blaginjo delovnih ljudi. Odločujoč

vpliv za dosego dogovorjenih ciljev ima razvoj samoupravnih družbenih odnosov. V kolikor bo večji vpliv delovnih ljudi na snovanje razvojne politike, toliko večja bo zavzetost vsakega posameznika pri uresničevanju te politike, kar pomeni njegovo osebno in skupno družbeno bogastvo.

Odbor za planiranje pri izvršnem svetu skupščine občine Domžale

Kaj obsega predlog družbenega plana?

Izvršni svet pri skupščini občine Domžale se je odločil, da izdela družbeni plan razvoja občine Domžale za obdobje 1976 do 1980 po metodologiji integralnega planiranja po načelih nove ustave. V ta namen je naročil strokovnjakom BIRO 71, da v sodelovanju z delavci ECM - Inštituta za regionalno-ekonomski in socialni razvoj iz Ljubljane ter drugimi ustreznimi sodelavci, pripravi osnutek družbenega plana občine.

V skladu z metodologijo omenjenega inštituta je BIRO 71 pripravil gradivo, ki naj omogoči usklajevanje elementov plana s temeljnimi nosilci planiranja v občini.

To gradivo obsega globalno oceno dosedanjega razvoja občine za obdobje 1961 do 1975 in PROJEKCIJO razvoja do leta 1980, kakršno predvidevajo organizacije združenega dela iz gospodarstva.

Uvodoma je potrebno poudariti, da je projekcija izdelana v štirih variantah in to v odvisnosti od realizacije posameznih večjih investicij v LEKU, OLJARNI in Avtoservisu. Omenjene investicije odločilno vplivajo na tempo gospodarske rasti v občini. Projekcija razvoja je razen tega prvi osnutek.

Pošiljamo ga v razpravo, da bi dobili kritične pripombe nosilcev planiranja, saj je očitno, da bo treba to projekcijo dopolniti glede na prelomni značaj prihodnjega obdobja za občino Domžale. Moramo pa opozoriti, da je socialni vidik razvoja v gradivu prikazan le s stališča investicij, ki bodo predmet usklajevanja.

V gradivu je obravnavan tudi prostorski vidik razvoja, to je po novi metodologiji integralnega planiranja in v tako imenovani SYMAP tehniki. Pri tem opozarjamo, da je to prvi tovrstni poskus družbenega planiranja, ki integrira ekonomski, socialni in prostorski vidik v Sloveniji in tudi v Jugoslaviji.

Razvoj planiramo v konkretnem prostoru in ga obravnavamo pod različnimi socialno-ekonomskimi predpostavkami.

To prvo plansko gradivo dajemo v širšo strokovno in politično razpravo z namenom, da bi po tej poti dosegli sporazum delovnih ljudi v občini o obsegu, strukturi in kvaliteti družbenega napredka v predstojećem obdobju.

Strokovni sodelavci

Globalna ocena dosedanjega razvoja

1. PEBIVALSTVO

Demografski razvoj kaže na značilnosti vsakega socialnoekonomskega prostora. Socialna aglomeracija Domžal (naselja in občina) je v mnogih pogledih specifična. Specifična je zlasti glede geopolitične lege ob magistralni cesti in po svojem položaju v ljubljanski regiji. Obstajajo mnoge specifične lastnosti, ki pozitivno vplivajo na poselitveno privlačnost občine in naselij v njenem zahodnem delu.

Ko primerjamo tri „obljubljanske“ občine s Slovenijo, vidimo pri vseh nadpovprečno demografsko rast. Poprečna stopnja rasti števila prebivalstva znaša:

OBCINA	1948–1971	1953–1971	1961–1971
DOMŽALE	1,53	1,6	1,6
KAMNIK	1,26	1,3	1,2
KRANJ	1,60	1,7	1,7
ŠKOFJA LOKA	0,60	0,69	1,0
SLOVENIJA	0,88	0,8 %	0,8 %

V občini je prebivalstvo naraščalo dvakrat hitreje kot povprečno v republiki. Vsako leto je prirastek prebivalstva znašal okrog 500 ljudi (450 do 657). Pomembna informacija je, da se v tem prirastku pojavlja močan priseliteni saldo in sicer 100 do 200 oseb na leto. Priseliteni saldo naraste leta 1971 celo za 304 osebe, medtem ko je tega leta znašal naravni prirastek le 291 ljudi.

I. Ugotovitev

Občina Domžale je priseliteni privlačna. Priseljeno prebivalstvo po številu dohiteva in celo presega naravni prirastek.

Dilema

Ali bo občina Domžale tudi v prihodnje demografsko aktivna, zlasti kar zadeva priselitev? Kakšen odnos bo zavzela razvojna politika do tega pojava? Ali bo občina in njena večja naselja (Domžale, Mengeš, Trzin, Dob, Vir, Radomlje, Količevo in dr.) postajalni spalni satelit Ljubljane? Domžalsko gospodarstvo doslej ni moglo zaposliti prirastka, zlasti pa ne priseljeno prebivalstvo?

Kateri faktorji privlačijo priseljevanje?

Dobre prometne zveze z Ljubljano, Kranjem, Kamnikom, ugodnosti za individualno gradnjo, zdravo biofizično okolje, socialni standard in dr.

Ali ima občina oblikovane interese glede priseljevanja (davki, prispevki) in ali so jasne tudi eventualne izgube, ki jih utegne povzročiti priseljevanje (delavec se priseli v Domžale, dela izven občine, njegov socialni strošek pa bremenijo sredstva skupne porabe občine sorazmerno več, kot znašajo prispevki po bivališču delavca)?

2. Prostor

Občina Domžale meri 23.991, ha srednjegorskega sveta z obsežnimi ravninskimi območji: domžalska, mengeška, ihanska ravnina, Moravska dolina.

Po svojih topografskih, pedoloških, socialekonomskih in drugih značilnostih se občina deli na dva dela:

– na zahodni del: t. j. ravninski svet, poseljen in z ugodnimi naravnimi pogoji;

– na vzhodni del: t. j. hriboviti del občine: Črni graben in njegova območja, območja Moravske in Tuhinjske doline.

Značilno je, da se je velika večina vseh gospodarskih in socialnih dejavnosti naselila v prostoru zahodnega dela občine. Tu se je v zgodovini formiralo 25 naselij z nad 140 prebivalci. Med njimi so najbolj naseljeni kraji: Domžale (6439 prebivalcev), Mengeš (3240 prebivalcev), Preserje (961 prebivalcev), Količevo (1627 prebivalcev), Trzin (1190 prebivalcev), Dob (831 prebivalcev), Radomlje (802 prebivalca) in Vir (776 prebivalcev). V teh naseljih je skoraj polovica vseh prebivalcev občine.

V vzhodnem delu prevladujejo majhna naselja s pretežno pod 100 prebivalci in z agrarno socialekonomsko strukturo.

Zahodni del ima najkvalitetnejšo agrarno zemljo in relativno gosto infrastrukturo omrežja.

II. Ugotovitev – geoe ekonomska

Prostor občine izraža izrazito prostorsko razlikovanje med zahodnim in vzhodnim delom občine. Iz manj razvitega, pretežno agrarnega in slabo poseljenega vzhodnega dela, se prebivalstvo izseljuje, kar povzroča izpraznjenje prostora in poslabšanje starostne strukture ljudi.

Na zahodnem, razvitejšem in z infrastrukturo opremljenem delu z najboljšo agrarno zemljo, se prebivalstvo zgošča. Poprečna gostota prebivalstva je v občini 133,5 preb./na km² (SRS 85,2 preb./km²), v zahodnem delu, ki obsega 1/4 teritorija, prebiva 1/2 vsega življa z gostoto okrog 250 ljudi/km².

Dilema:

Najboljša agrarna zemlja v neposredni bližini večjih naselij je močno „napadena“ z gradnjami vseh vrst. Najhitrejša je individualna gradnja stanovanjskih hiš, ker infrastruktura ni sektorni razvojni faktor. Zasebni sektor, kljub velikemu in hitremu širjenju vpliva na počasnejšo rast celotnega družbenega proizvoda. Podatki o rasti družbenega produkta (zmanjšani na cene iz leta 1970) kažejo naslednje:

Rast družbenega proizvoda 1961–1971 v 000 din (stalne cene 1970):

	Skupni DP	Družbeni sektor	Zasebni sekt.
1961	261.627	240.626	31.001
1971	482.521	378.953	103.568
1974	636.245	496.428	139.817

Povprečna stopnja letne rasti

1971/1961	5,9 %	4,64 %	12,82 %
1974/1971	10,0 %	9,40 %	10,50 %

III. Ugotovitev

V domžalski občini je zasebni sektor gospodarstva v svoji rasti bolj ekspanziven, kot družbeni sektor. Njegov vpliv na splošno rast družbenega proizvoda ne ocenjujemo pozitivno. Pač pa je pomemben kot „dobavitelj“ sredstev za javne finance.

Dilema:

V kolikor bo razvojna politika v občini spremenila svoj odnos do zasebnosti, tako v pogledu individualne gradnje in s tem tudi do razvojne stimulacije zasebnega sektorja gospodarstva (z izjemo kmetijstva), potem se v temeljih spremeni tudi politika urbanizacije.

Izven dileme pa je pospeševanje prostorskih, infrastrukturnih in socialno-ekonomskih pogojev za razvoj družbenega sektorja gospodarstva, zlasti industrije in terciarnih dejavnosti.

Osnovni pečat prihodnji urbanizaciji občine bo tako dajal delavec in njegov življenjski in delovni interes preko organizacij združenega dela in krajevnih skupnosti.

Možno je postaviti tudi tezo, da bo ekonomsko socialni profil občine Domžale tak, da bo omogočal razvoj obema sektorjema: družbenemu in zasebnemu s tem, da bo užival družbeni sektor prioriteto.

Kot pomemben pokazatelj socialno-ekonomske strukture prebivalstva in gospodarstva je delež kmečkega prebivalstva. V domžalski občini je ta delež znašal leta 1953 35 %, do leta 1971 pa se je zmanjšal in sicer na 14 %.

V primerjavi izgleda socialno-ekonomsko preslojevanje prebivalstva od agrarnih na nekmetijske dejavnosti takole:

Delež kmečkega prebivalstva po popisih:

	Domžale	Kamnik	Kranj	Šk. Loka	SRS
1953	35 %	31 %	24 %	38,8 %	41 %
1961	24,3 %	24 %	16 %	24,7 %	31 %
1971	14 %	14 %	10 %	15 %	20 %

Močna je tendenca upadanja deleža kmečkega prebivalstva v vseh primerjalnih občinah. Ta težnja se bo nadaljevala, saj zaradi majhnih parcel zasebno kmetijstvo ne more preživeti nekaj nad 4000 kmečkih prebivalcev. Po velikosti so parcele izredno majhne, povprečno 0,38 ha. Značilno je, da je razdrobljenost parcel največja na najkvalitetnejših zemljiščih (katastrska občina Domžale ima n.pr. parcele 0,8 ha).

Stopnja urbaniziranosti se ne sklada s stopnjo dagrarizacije. Če štejemo kot urbanizirano vse prebivalstvo v vplivnem območju naselij Domžal, Mengša in tudi Radomelj, potem znaša stopnja urbaniziranosti prebivalstva (21.000 od 32.000) 75 % (SRS 42 %), stopnja deagrarizacije pa 86 %. Če pa računamo le prebivalstvo, ki živi v strnjenih urbanskih centrih, t. j. v Domžalah, Mengšu in Radomljah pa je stopnja urbanizacije 40 %. To pomeni, da ca. 10 % prebivalstva, ki se ne ukvarja s kmetijstvom (nekmečko prebivalstvo), prebiva izven urbaniziranih naselij.

IV. Ugotovitev:

Naselitev v domžalski občini je značilna po tem, da izraža pretežno individualno poselitev v velikih radiusih strnjenih naselij: Domžal, Mengša in Radomelj. Kmetijstvo prav tako individualizirano, z izjemo večjih kompleksov družbenih delovnih organizacij.

Urbaniziranost je prav tako svojstvena. Opravka imamo s posebnim naselitvenim vzorcem, zlasti v trikotniku Domžale – Trzin – Mengeš, ki ga je med drugim pogojevala izjemna prometna razporeditev industrije, zasebnega sektorja obrti, gostinstva in prevoznitstva ter zaposlitvena bližina Ljubljane, Kamnika idr.

Dilema:

Kako organizirati bodočo urbanizacijo in kako reorganizirati zasebni kmetijski prostor? Koliko bodo nanj vplivali novi agrotehnični ukrepi (večje parcele, več mehanizacije ipd.)? Kako bo s sedanjimi kmečkimi naselji? Ali se bodo izpraznila ali pa se bodo zadržala kot stalna, pol-kmetijska naselja delavcev – kmetov?

Socialno ekonomska struktura je značilna po visoki stopnji zaposlenosti prebivalstva. Od 32.000 prebivalcev je 47,6 % aktivnih, t. j. 15.230 ljudi. Od teh je približno 2.000 aktivnega kmečkega in 13.230 aktivnega nekmečkega prebivalstva.

V. Ugotovitev:

Socialna mobilnost je posledica razslojevanja kmetijstva. Dnevni delovni odliv in priliv je v občini izredno visok (koeficient mobilnosti znaša celo 40 %), t. j. 40 delavcev na 100 aktivnih delavcev. Kar 1/3 vsega aktivnega nekmečkega prebivalstva se vozi na delo v Ljubljano in druge kraje.

V občini obstaja pomanjkanje živega dela. Emigracija je po kvalifikacijski strukturi prilično visoka, saj predstavlja skoraj 80 % VK in KV delavcev ter delavcev s srednjo, višjo in visoko izobrazbo.

Dilema:

Domžalska občina ima izjemno „sorodnost“ do ljubljanske sociaekonomske zgoščenosti in njene zaposlitvene in potrošne zmogljivosti. Kakšna bo njena reakcija na splošno prometno dostopnost v ljubljanski regiji v prihodnje? Obstajajo objektivni namigi, da uživajo Domžale določeno zemljiško (teritorialno) rento, ki utegne pomeniti tudi v prihodnosti enega osnovnih primerjalnih prednostnih faktorjev. Ali bo občina Domžale to dejstvo znala izkoristiti? Ali ni morda prav individualizacija v gradnji stanovanj eden poglavitnih elementov odklanjanja dela kupne moči Ljubljancev? Kaj vse to pomeni za urbanizacijsko politiko občine?

Sektorska struktura delovnega prebivalstva kaže na upadanje pomena primarnih dejavnosti in na naraščanje vloge terciarnih dejavnosti:

	1961	1971
Skupno število prebivalstva	100,0 %	100,0 %
Aktivno prebivalstvo	50,4 %	47,6 %
V tem:		
primarni sektor	13,2 %	7,2 %
sekundarni sektor	30,9 %	31,5 %
terciarni sektor	3,8 %	5,5 %
kvartarni sektor	2,5 %	3,4 %

Nakazane tendence se bodo nadaljevale v skladu z zakonitostmi sodobnega tehniziranega razvoja.

V tej smeri poteka tudi struktura družbenega proizvoda.

Narodni dohodek (t. j. družbeni proizvod manj amortizacija) na prebivalca v primerjavi z nekaterimi drugimi (obljublanskimi) občinami kaže na relativno upadanje položaja domžalske občine na rang lestvici:

	DOMŽALE	KAMNIK	KRANJ	ŠK. LOKA	SRS
1968	8.705	9.512	11.619	9.235	9.212
1969	9.944	11.065	12.146	11.620	10.736
1970	12.409	13.061	14.945	14.120	13.306
1971	15.717	16.857	19.580	17.546	16.852
1972	19.328	20.328	25.739	21.742	20.349

Med delovno prebivalstvo štejemo zaposlene, lastnike zasebnih obrtnih in gostinskih obratov, osebe z lastnimi dohodki in kmečko aktivno prebivalstvo.

VI. Ugotovitev

Raven narodnega dohodka v občini Domžale na prebivalca zaostaja v primerjavi z drugimi „obljublanskimi“ občinami.

Dilema:

Ali ta pokazatelj objektivno izkazuje socialno-ekonomski standard v

občini? Po splošni stopnji razvitosti je občina na nadpovprečni ravni (23 pokazateljev ekonomskega, socialnega in prostorskega razvoja).

Če računamo kupno moč domžalskega prebivalstva, bi se pokazala povsem drugačna slika; domači družbeni produkt za tako socialno gibljivo občino ni objektivno merilo razvitosti.

Družbeni proizvod je kljub pomanjkljivostim pri zajemanju podatkov in kljub vplivu cen na njegovo stopnjo zanesljivosti vendarle najkvalitetnejši pokazatelj o razvoju socialno-ekonomske strukture in o njeni dinamiki.

Potem, ko smo pregledali primerjalne podatke o strukturi družbenega proizvoda domžalske občine (v primerjavi z občinami Kamnik, Škofja Loka in Kranj) ter v primerjavi s Slovenijo, je koristno pregledati dinamiko DP po strukturi, obsegu in na prebivalca v časovnem obdobju 12.–13. let, t. j. od leta 1961 – 1972 (1973).

Rast skupnega družbenega proizvoda 1961–1973 (po stalnih cenah 1970):

Leto	DP v 000 din	Delež v SRS	Rast	Produktivnost zap. v gospod. (DP/zap.)	Produkt. v SRS = 100
1961	271626	2,07	100	35331	105
1962	294202	2,15	108	37147	110
1963	330112	2,14	122	41935	115
1964	329513	1,88	121	37940	98
1965	325584	1,81	120	39905	98
1966	314653	1,66	116	39199	89
1967	327407	1,65	121	40905	89
1968	356561	1,66	131	44134	90
1969	385851	1,67	142	47078	93
1970	430502	1,68	158	51557	96
1971	482521	1,70	178	55452	97
1972	510990	1,73	188	57196	100
1973	578590	1,70	213	62993	100
1974	636245		234	67256	100

Poprečno je družbeni proizvod (v času 1961–1973) naraščal po stopnji 6,5 % (SRS 7,7 %). Značilna je njegova dinamika v relaciji z gibanjem realnega DP v Sloveniji. Leta 1961 je družbeni proizvod domžalske občine zavzemal 2,07 %, deset let kasneje pa le 1,7 %. Tudi produktivnost, merjena z DP na zaposlenega v gospodarstvu, je v domžalski občini leta 1961 presegala republiško poprečje, nato pa po letu 1963 pričinja padati glede na slovensko raven in je šele leta 1972 dosegla republiški nivo.

Gospodarsko strukturo občine izraža družbeni proizvod, zaposlenost, delovno prebivalstvo in investicije.

Kakor v večini slovenskih občin, je tudi v domžalski očiten proces socialno-ekonomske presnove v smeri od relativnega usihanja primarnega sektorja (kmetijstva in gozdarstva) proti krepitvi sekundarnega sektorja gospodarstva (industrija, gradbeništvo, obrt) in terciarnega sektorja (trgovina, gostinstvo, turizem, komunala, promet).

Če opazujemo ta proces v primerjavi, potem se izrazi značilnost, da ima domžalska občina relativno najvišji in nadpovprečno visok delež primarnega sektorja v družbenem produktu (glede na republiko in primerjane občine). In drugo, tudi hitrost upadanja deleža kmetijstva in gozdarstva v družbenem proizvodu je v domžalski občini relativno hitrejša.

Struktura družbenega proizvoda v občini (glede na velikost posameznih sektorjev) je „zdrava“, delež primarnega sektorja bo sicer še naprej upadal, vendar ni nevarnosti, tako imenovane monostrukture, t. j. relativnega prevladovanja določene gospodarske panoge.

Družbeni proizvod na zaposlenega je dosegel v letu 1971 oz. v letu 1972 približno 1.600 US dolarjev (računajoč po stalnih cenah iz leta 1970 in po notranji kupni moči dinarja: 1 US dolar = 11,17 din).

Družbeni proizvod na zaposlenega v družbenem in zasebnem sektorju po tekočih cenah:

Leto	Domžale	Kamnik	Kranj	Šk. Loka	Slovenija
1971	62.437	54.253	57.312	59.744	65.557
1972	77.906	64.588	74.265	63.760	78.147

Sektorska struktura družbenega proizvoda 1961–1973 (1974):

Leto	Sektor družbeni	zasebni	primarni	sekundarni	terciarni
1961	88,59	11,41	10,0	85,0	5,0
1962	89,57	10,43	9,2	85,4	5,4
1963	89,98	10,02	12,2	82,9	4,8
1964	88,06	11,94	14,9	79,5	5,6
1965	85,78	14,22	15,3	76,6	8,1

1966	84,40	15,60	16,9	72,4	10,6
1967	81,11	18,89	18,5	69,5	12,0
1968	78,84	21,16	17,0	69,4	13,5
1969	77,90	22,10	15,7	69,6	14,8
1970	78,76	21,24	13,7	71,4	14,9
1971	78,54	21,46	13,1	67,0	19,9
1972	79,74	20,26	12,0	67,0	21,0
1973	78,90	21,10	13,9	66,9	19,2
1974 (ocena)					
	82,10	17,90	12,0	68,0	20,0

Družbeni proizvod na prebivalca v primeru občine Domžale ni dovolj realna računica. V nobeni slovenski občini (z izjemo ljubljanskih) ni tolikšne dnevne delovne migracije. Po oceni vsak dan prihaja na delo okrog 1.200 delavcev. Migracijski saldo je negativen za približno 3.000 delavcev, ki ustvarjajo družbeni proizvod izven domžalske občine, torej tudi družbeni produkt na posameznega vsega domžalskega prebivalstva ni realen, je prenizek, za preračunavanje manjka zanesljivih podatkov, kljub temu pa imajo ti podatki določeno primerjalno vrednost.

Družbeni proizvod na prebivalca a (po stalnih cenah 1970):

Leto	DP/preb.	S	SRS = 100	Rast
1961	9896	866	122	100
1962	10635	952	124	107
1963	11729	1050	122	119
1964	11540	1033	107	117
1965	11234	1006	103	114
1966	10712	959	94	108
1967	10924	978	93	110
1968	11733	1050	93	119
1969	12528	1122	93	127
1970	13765	1232	93	139
1971	15069	1349	91	152
1972	15651	1401	95	158
1973	17259	1545	95	174
1974	182206	1630	98	184

Tudi ti podatki povedo, da je občina nekoliko pod republiškimi povprečjem in da je v preteklem desetletju nazadovala.

In naslednja informacija: podatki povedo, da se je družbeni proizvod absolutno in relativno v obdobju po letu 1971 pričel dvigati in da ima možnosti v naslednjem obdobju doseči (in zopet preseči) republiško povprečje.

Povsem drugačno sliko bi dobili, če bi računali namesto družbenega plana kupno moč domžalskega prebivalstva.

Slika bi bila nedvoumno ugodnejša na veliki emigracijski saldo in glede na kvalifikacijsko strukturo domžalskih delavcev, ki delajo izven občine (ca. 700 delavcev z visoko in višjo izobrazbo in ca. 1700 KV in VK delavcev).

Stopnja zaposlenosti domžalskega prebivalstva pokaže, da je socialno-ekonomska struktura v občini ugodna, če uporabimo podatke popisov prebivalstva dobimo tako sliko:

Leto	Prebival.	aktiv.	vzdržev.	kmečko	nekmeč. družb. in zas. sektor	zaposl.
1953	24.104	13.011	11.093	8.353	15.751	—
1954	27.440	15.921	11.528	6.673	20.776	8.533
1971	32.027	18.619	13.408	4.449	27.578	9.755
1972	32.648	—	—	—	—	9.873
1973	33.524	—	—	—	—	9.950
1974	34.000	—	—	—	—	10.700

Poprečna stopnja letne rasti:

1,7 % 2,0 % 1,1 % -3,4 % 3,2 % 0,8 %

Za dolgoročno obdobje je značilno, da je demografski razvoj v občini, kar smo ugotovili že v prejšnjem poglavju, intenzivnejši, kot npr. v Sloveniji in nekaterih gorenjskih občinah.

Indeks rasti prebivalstva 1948–1971

Občina	
Domžale	141,7
Kamnik	132,5
Kranj	135,4
Šk. Loka	113,7
Slovenija	114,7

Poprečno je število prebivalstva naraščalo v obdobju 1953–1973 z 1,7 % (v SRS 1,8 %)

Aktivno prebivalstvo je po številu naraščalo hitreje in sicer z 2,0 %, vzdrževano pa logično počasneje z 1,1 %. Medtem, ko je stopnja rasti

nekmečkega prebivalstva v tem času (1953–1971) naraščala z 3,2 % (SRS 2,4 %) pa je obratno kmečko prebivalstvo po številu upadalo vsako leto s 3,4 % (SRS 3,1 %).

Delež aktivnega prebivalstva se je po popisnih letih gibal takole: %ni delež aktivnega prebivalstva v skupnem prebivalstvu

	1953	1961	1971
Občina Domžale	53,97	58,00	58,13
Kamnik	53,25	55,39	60,75
Šk. Loka	54,22	56,50	58,46
Slovenija	54,75	56,07	59,70

Pri delu aktivnih je treba pripomniti, da obsega tudi upokojene in druge osebe z lastnimi dohodki. Če izločimo vse upokojene, štipendiste in druge osebe z lastnimi dohodki, potem znaša število aktivnih v občini v letu 1971 le 15,013 (od 18,619) in udeležba le-teh v skupnem številu prebivalstva znaša za to leto 47 %, v letu 1961 pa je ta udeležba znašala 50,4 %.

Aktivni prebivalci so tisti, ki opravljajo nek poklic in za svoje delo prejemajo dohodke v denarju ali naravi. Med aktivne štejemo v kmečkih gospodinjstvih tudi pomagajoče družinske člane od 14. leta dalje in kmečke gospodinjce, upokojene idr.

Hkrati z večjim zmanjševanjem na področju kmetijstva in drugimi socialnoekonomskimi oblikami transformacije upada število aktivnih zaradi večjega števila upokojencev, študentov in zaradi večjega deleža aktivnih v kmetijstvu.

Število zaposlenih v družbenem in zasebnem sektorju pa ni naraščalo po skladni stopnji, kakršno bi upravičeno pričakovali glede na stopnjo rasti prebivalstva ter njegovega aktivnega dela. Število zaposlenih je raslo za polovico počasneje kot število prebivalstva – 1,7 : 0,8.

Indeks rasti zaposlenih v družbenem in zasebnem sektorju gospodarstva 1961–1971 (v primerjavi):

Domžale	Kamnik	Škofja Loka	Kranj	Slovenija
114,3	132	166	126	128

Zaposlovanje se tudi v letih po 1971 v Domžalah ni bistveno „popravilo“ število zaposlenih 1971 je bilo 9755, 1972 – 9873, 1973 je bilo 9950, leta 1974 (ocena) – 10.100.

Presenetljivo zaostajanje v tempu rasti zaposlovanja si lahko tolmačimo s pomočjo tudi naslednjih vzrokov:

a) bližina Ljubljane sprejema približno 28 % vsega aktivnega prebivalstva v dnevno delovno migracijo (približno 4.300 delavcev);

b) relativno močan zasebni sektor gospodarstva, ki obsega približno 20 % družbenega proizvoda in 21,20 % delovnega prebivalstva, t. j. z zaposleni in lastniki obrtnih obratov in gostišč, ima določen zaviralni učinek na zaposlovanje v družbenem sektorju;

c) gospodarske organizacije združenega dela v občini Domžale niso pokazale večje zaposlitvene in razvojne razsežnosti;

d) drugi neproučeni vzroki.

Struktura zaposlenih delavcev po sektorjih za preteklo desetletje pokaže na poglobljen položaj sekundarnega sektorja, v glavnem industrije. Ta gospodarska panoga zaposluje 64 % vseh delavcev. Sekundarni sektor že 10 in več let zadržuje svoj približni 3/4 delež, medtem ko primarni sektor (kmetijstvo in gozdarstvo) upada, terciar in kvartar pa rasteta.

Struktura zaposlenih po sektorjih 1961–1972:

Leto	Primarni sektor	Sekundarni sektor	Terciarni sektor	Kvartarni sektor
1962	9,8	74,4	6,2	9,6
1963	7,2	78,9	4,3	9,6
1964	7,5	78,8	6,2	7,5
1965	7,4	77,7	6,5	8,4
1966	6,8	78,0	7,1	8,1
1967	6,8	77,5	7,3	8,4
1968	6,9	76,6	7,9	8,6
1969	6,1	75,9	8,2	9,8
1970	6,2	75,5	8,4	9,9
1971	5,8	74,6	8,8	10,8
1972	5,7	73,1	9,2	12,1

Zanimiva je primerjava med nekaterimi občinami in Slovenijo. Ta nam pove, da je sektorska struktura zaposlenih v občini Domžale dokaj skladna in hkrati specifična glede na bližino mesta Ljubljane.

Primerjava sektorske strukture zaposlenih (1971)

Občina	Primarni	Sekundarni	Terciarni	Kvartarni
Domžale	5,8 %	74,6 %	8,8 %	10,8 %
Kamnik	2,3 %	77,8 %	11,2 %	8,7 %
Škofja Loka	4,9 %	75,3 %	11,1 %	8,7 %
Kranj	4,8 %	64,1 %	17,8 %	13,3 %
Slovenija	5,4 %	56,8 %	23,9 %	14,7 %
Gorenj. reg.	4,2 %	66,1 %	19,1 %	10,6 %

Od vseh primerjanih občin je delež terciarnega sektorja (trgovina, gostinstvo, servisi, turizem) v občini Domžale najnižji in njegov vzpon je počasnejši. To pomeni dvoje: kaže potrebo po razvoju trgovine, gostinstva in turizma, ali pa da te dejavnosti relativno zaostajajo. Pripomniti je treba, da za blago trajnejše porabe bližina ljubljanskega trgovinskega potenciala prav tako vpliva na primerjane občine; zaradi razvite obrti v Domžalah lahko rečemo, da prej omenjene dejavnosti zaostajajo za celotnim ekonomsko-socialnim razvojem.

Vredno je potrebno pogledati tudi na sektorsko strukturo aktivnega prebivalstva, ker ta vključuje razen zaposlenih, tudi še dnevno delovno migracijo, lastnike obrtnih in gostinskih lokalov, kmete in druge osebe s samostojnimi dohodki (brez upokojencev).

Sektorska struktura aktivnega prebivalstva (1971):

Občina	Primarni	Sekundar.	Terciarni	Kvartarni
Domžale	16,8	59,3	13,0	10,9
Kamnik	18,8	62,6	12,2	6,4
Škofja Loka	24,3	58,3	10,9	6,5
Kranj	13,2	57,9	16,6	12,3
Slovenija	30,3	40,3	16,6	12,8
Gor. regija	15,6	59,2	16,7	9,5

Socialna struktura aktivnega prebivalstva popolneje odraža stopnjo razvoja strukture zaposlenih (zaradi dnevne delovne migracije), kakor pa struktura družbenega proizvoda (prelivanje kupne moči iz dnevne delovne migracije idr.).

Ena najpomembnejših značilnosti socialno-ekonomske strukture je upadanje števila kmečkega prebivalstva. Leta 1961 je znašal delež kmečkega življa 24,4 %, zadnji popis pa kaže le 13,9 % (4449 kmečkih ljudi od 32.027 prebivalcev). Po določenih kazalcih se proces razslojevanja kmetijstva nadaljuje. Mladi ljudje odhajajo s kmetij, kmečko prebivalstvo pa se stara. Po naši oceni je v letu 1974 v domžalski občini le okrog 4000 ljudi na kmetijah in od tega le približno 1600 aktivnih v slabi podpoprečni starostni strukturi.

Domžalska ekonomika je značilna tudi po tako imenovani „ženski“ industriji. Anketa gospodarstva je pokazala, da „zaposlujejo nad 58 % ženskega živega dela.“ Ta informacija ima poseben pomen za razvojno politiko občine, zlasti glede socialnega razvoja in urbanizacije. Posebno pozornost zasluži tudi podatek, da približno 200 žensk v industriji dela v nočni izmeni (anketa).

Končno, vprašati se je treba po prostorski komponenti socialno-ekonomske strukture občine Domžale. Že v prejšnjih poglavjih smo ugotovili, da se občina po gospodarski aktivnosti in prostorski razvitosti deli na dvoje: na zahodni razviti in vzhodni nerazviti del, brez ostro izenačene meje. Upoštevajoč vplivna območja pomembnejših naselij se socialno-ekonomska struktura, t. j. naselitev prebivalstva in razporeditev proizvodnih objektov ter infrastrukture pokaže v tej razpredelnici:

Vplivno območje	Število prebival.	Stopnja rasti 61-73	Gostota na km ²	% kmečkega življa
Domžale	16.832	2,3	290	4,4
Mengeš	5.407	1,4	173	3,8
Radomlje	3.527	2,7	184	6,8
Moravče	3.700	—	58	29,0
Lukovica	2.685	- 0,2	70	27,0
Blagovica	1.030	- 0,6	38	44,0
Trojane	343	1,4	35	25,0
Skupaj	33.524	1,7	134	11,0 %

Očitno je poglobljanje socialno-ekonomskih razlik v prostoru. Pojavlja se z vse večjo krepitvijo območja:

- koncentracija prebivalstva in delovnih mest,
- postopnega nazadovanja števila prebivalstva,
- razseljevanje prebivalstva.

Na relaciji Šentjakob-Duplica, t. j. vzdolž Kamniške Bistrice se zlagoma formira strnjena vrsta naselij ter v trikotniku Domžale-Trzin-Mengeš se prav tako oblikuje specifična oblika naseljevanja. Naselja ter industrijske cone, infrastruktura ter superstruktura v tem območju nima ustrezne stopnje urbane organiziranosti, toda visoko stopnjo gospodarske aktivnosti.

Na drugi strani se oblikuje vplivno območje Moravč z določeno kmetijsko ter industrijsko osnovo. Vendar je razvoj v nazadovanju.

Območje razseljevanja je Črni graben, t. j. naselja ob avtocesti od Doba do Trojan in na hribovitih območjih doline Radomlje.

UGOTOVITVE:

I. Socialno ekonomska struktura domžalske občine je značilna glede počasnejše rasti družbenega proizvoda in s tem akumulativnosti in osebnih dohodkov v razmerju z republiškim povprečjem.

II. Čeprav gospodarstvo občine glede zaposlovanja ni bilo v ekspanziji, kot npr. v primerjanih občinah Kamnik, Škofja Loka, Kranj in kot je bilo to v preteklih desetletjih v Sloveniji, pa se je prebivalstvo doseljevalo. Obstaja nasprotje med naselitveno in zaposlitveno privlačnostjo.

Glede zaposlovanja je v večjem razmahu zasebni (obrtinski) sektor gospodarstva.

III. Osnovno značilnost domžalske ekonomike daje industrija glede svojega obsega in specifični element zasebne obrti; industrija po svoji ekonomsko-tehnični strukturi ni prodirajoča in nima večjih nosilcev razvoja. Bližina ljubljanske zgoščenosti pa daje polet zasebnim dejavnostim, zlasti v obrti.

IV. Kmetijske dejavnosti v zasebnem sektorju nimajo realne perspektive. Nosilec primarne dejavnosti je družbeni sektor (Emona). Izjema so kmetje v razvitem delu občine. Sloj delavca-kmeta prevladuje na kmetijskih območjih, število čistih kmetij se nenehno zmanjšuje.

V. Kmetijski prostor v vzhodnem delu občine se razseljuje. Privlačna in prometno dostopna nekmetijska delovna mesta so primarni vzrok za odseljevanje s teh območij.

VI. Na slovenskem ni občine, ki bi jo označevala tako obsežna dnevna delovna migracija v druge občine, bližina Ljubljane je pripeljala do enosmerne dnevne delovne migracije (30 % vsega aktivnega prebivalstva), pretežno kvalificiranih in visoko izobraženih delavcev. Zaradi velike dnevne emigracije iz občine so družbeni produkt, produktivnost, akumulativnost, narodni dohodek in druge makroekonomske kategorije osnova za ugotavljanje družbenega razvoja v občini. Realnejše bi bilo upoštevati kupno moč vsega prebivalstva.

Prav s tega gledišča je problematično zasnovati socialno in prostorsko politiko le na ekonomskem razvoju občine še prav posebej, če upoštevamo intenzivno doseljevanje prebivalstva ne iz gospodarskih, temveč iz nastanitvenih možnosti domžalske občine. Zaradi teh posebnosti bi bilo potrebno pristopiti k planiranju z novimi elementi, kot so kupna moč prebivalstva oziroma narodni dohodek prebivalstva občine ne glede na kraj zaposlitve, dalje cena delovnega mesta, cena novega delovnega mesta, socialni stroški prebivalca oziroma gospodinjstva ter ustrezne bilance med davki, prispevki in samoprispevki idr.

VII. Socialno-ekonomska struktura občine je pod izrazitim vplivom ljubljanske zgoščenosti. Prisotnost tega dejstva se izraža kot poseben razvojni pojav na vseh poljih družbenega življenja. Nujno potrebno ga je upoštevati kot razvojni faktor. V občini se doslej še ni izoblikovalo razvojno politično stališče do pojavov, ki jih povzroča prometna dostopnost Ljubljane.

VIII. Občina Domžale nima izoblikovanega razvojnega središča, obstoječi vzorec naselitve je nastajal v veliki meri spontano, predvsem na kriteriju individualnih koristi ter interesov ožjih skupnosti. Medsebojne gospodarske in socialne vezi domžalske občine še niso usklajene in zato obstajajo raznovrstni interesi posameznih naselij. Socializacija življenja in dela je tako eden primarnih ciljev v prihodnjem razvoju.

4. Infrastruktura

Infrastruktura, t. j. ceste, železnica, energetska omrežje, PTT omrežje, TRV in vodno gospodarstvo, je za domžalsko občino in njen socialno-gospodarski napredek že zgodovinsko temeljna razvojna prednost. Že stoletja potekajo skozi občino važne cestne poti na relaciji Trst-Dunaj. Južna železnica je sicer pustila občino ob strani, toda aktiviranje vloge cestnega prometa prinese občini zopet nove možnosti.

Danes je domžalska občina ena od prometno najbolj povezanih občin v Sloveniji. Skozi občino poteka magistralna cesta Maribor-Ljubljana in vključuje občinski teritorij v središče slovenskega cestnega križa. Tudi nova hitra cesta, severovzhodni krak cestnega križa, bo šla čez domžalski teritorij.

Tri regionalne ceste: Trzin-Kranj, Ljubljana-Kamnik, Zelodnik-Zagorje, povezujejo občino s sosednjimi središči in z letališčem Brnik. Ceste so prometno preobremenjene, zlasti v turistični sezoni. V tem pogledu je na prvem mestu seveda magistralna cesta.

Železnico Kamnik-Ljubljana je prevzelo od ZZTP Ljubljana kamniško in domžalsko gospodarstvo. To je edinstven primer v Sloveniji, saj bi sicer to progo ukinili. Medtem, ko promet po cestah že desetletje narašča, pa nasprotno tovorni promet na železnici usiha. Vzrok: pomankanje industrijskih tirov in transporta ter bližina Ljubljane.

V občini je, zlasti v njenem zahodnem delu, relativno ugodno razvito PTT omrežje, nasprotno pa je v njenem vzhodnem delu 130 naselij brez telefona.

Na območju občine je lociran centralni radijski srednjevalovni oddajnik, ki pa za občino ne pomeni prednosti, pač pa omejitev za elektroprenosno visokonapetostno omrežje.

Značilno je, da občina nima energetskih virov. Od energetskega omrežja so pomembni daljnovodi 220 KV (tranzitni) in 110 KV, 35 KV in 20

KV. Oskrba z visoko in nizko napetostnim omrežjem, RTP in nizkonapetostnim TP je ugodna. Poraba elektroenergije strmo narašča (v 10 letih trikratno povečanje). Prognoza do leta 2000 predvideva deset kratno povečanje porabe elektroenergije na domžalskokamniškem energetskega območju.

Obstajajo načrti za termoelektrarno (na petro oziroma na jedrski osnovi) v Dolskem. Ta energetski objekt, v neposredni bližini občine, bo imel določene vplive na njen razvoj.

V vodnogospodarskem pogledu je domžalska občina tako glede oskrbe z vodo, kakor tudi glede vodnogospodarskih ureditev v relativno ugodnem položaju. Zlasti v ravninskem (zahodnem) predelu občine so zadovoljive količine podtalnice. Problematična pa so poplavna območja ob Kamniški Bistrici, Pšati, Rači in Radomlji.

Oskrba z vodo po vodovodnem omrežju zajame preko 90 % prebivalcev in poraba vode presega 2,5 milijona kubičnih metrov. Slabša je situacija z vaškimi vodovodi. Ti so zastareli (nad 50 let) in slabo vzdrževani.

Poseben problem so odplake, oljne cisterne, čistilne naprave in kanalizacija nasploh. Nevarnost onesnaženja vode hitro narašča. S kanalizacijskimi napravami sta opremljeni naselji Domžale in Mengeš in še to ne v celoti.

V načrtu so velike investicije v vodno gospodarstvo in v tovrstno komunalno infrastrukturo: kolektor, čistilne naprave, rezervoarji, omrežje vodovoda.

UGOTOVITEV:

Raztresena gradnja stanovanj, pretežno individualnega tipa družinskih hiš, terja približno petkrat večjo in s tem dražjo urbano infrastrukturo.

Cestno omrežje – magistralno in regionalno – poteka v občini v dokajšnji gostoti in pomeni dobro prometno povezavo večine občine. Hkrati pa magistralna cesta (sedanja in prihodnja hitra cesta) seka teritorij in povzroča sekundarne nevarnosti.

Vodno gospodarska situacija je ugodna in pomeni skupaj s prometno povezanostjo in ugodno energetsko infrastrukturo eno temeljnih primerjalnih prednosti nadaljnjega razvoja.

Dilema:

Komunalna infrastruktura (vodovod, kanalizacija, ulice, parki, elektro-omrežje, PTT) je v ospredju urbane problematike, strnjena ali povezovalna gradnja, ali vmesna stopnja urbanizacije je izhodišče za komunalno infrastrukturo.

Kakšen odnos bo imela občina Domžale do predvidenih infrastrukturnih investicij, zlasti glede nove avtoceste, plinovoda in termoelektrarne Dolsko? Prostor je že v veliki meri angažiran z regionalnimi in republiškimi infrastrukturnimi objekti. Kakšno korist ali vsaj kompenzacijo lahko pričakuje občina od infrastrukture višjega ranga?

A. Vzgoja in izobraževanje

Izhajajoč iz podatka, da je v občini med zaposlenimi nad 58 % žensk, postavljamo vprašanje otroškega varstva na osrednje mesto. Vzgojno varstveni zavod Domžale pa ima sedaj le omejene zmogljivosti: 366 mest v 6 vrtcih. Karta lokacij vrtcev pokaže, da so le-ti v glavnem v razvitem delu občine: Domžale-Savska, Domžale-Stolpič, Domžale-Kidričeva, Mengeš, Vir in Preserje. Le 10 % predšolskih otrok (484 otrok) je zajetih v VVZ Domžale. Še posebno pereč je problem jasli. Vrtci so preobremenjeni. Vzhodni del občine varstva otrok nima urejenega, tudi krajevne skupnosti (glej anketo KS) nimajo ustrezne evidence. Socialna diferenciacija se kaže na tem polju v svoji začetni in hkrati najbolj izostreni luči.

Mala šola je organizirana na 18 šolah (t. j. na vseh šolah z izjemo posebne šole Homec), organizirana pa je tudi v nekaterih vrtcih. Toda celotna mala šola obstaja le na dveh šolah.

Podaljšano bivanje otrok, ki ga pravkar uvajamo, zajema le 5,5 % šolskih otrok. Telovadnico imajo šole v Domžalah (Šlandrova in J. Broz Tito) Mengšu in Radomljah. Organizirana prehrana šolskih otrok ne zajema vseh otrok.

UGOTOVITVE:

I. Za vzgojo in osnovno izobraževanje otrok v občini Domžale je značilno pomanjkanje ustreznih prostorov in sodobnih učnih pripomočkov. Vse to postane še posebej problematično ob uvajanju celodnevne šole. Izpostavljeno je vprašanje vzgoje in izobraževanja na elementarni stopnji v krajih z redko naselitvijo in nižjo stopnjo gospodarske aktivnosti (problem prevozov šolarjev).

Potreben je pretehtan koncept razvoja te dejavnosti glede na prioriteto in glede na problem socialne diferenciacije.

Srednje šolstvo je v domžalski občini zastopano s Srednjo usnjarsko in galanterijsko šolo (tehtnikum) in Srednjo ekonomsko šolo. Okrog 800 domžalskih dijakov pa obiskuje šole v Ljubljani in Kamniku. Odprto je vprašanje srednješolskega centra in strokovno-izobraževalnega centra (ali obojega v smotrni povezavi).

II. Domžalska občina še ni rešila koncepcije izobraževanja na srednji stopnji. Sama zase ga ne bo mogla zadovoljivo rešiti, pač pa v povezavi s sosednjo kamniško občino in ljubljanskimi občinami. Gospodarska in socialna rast občine je organsko povezana s skupnimi interesi izobraževanja v ljubljanski regiji in tudi v Sloveniji. Domžale bodo morale v tem okviru posekati ustrezen funkcionalni položaj in vlogo. Kulturne dejav-

nosti in modernih medijev v socialni sredini kakršna je domžalska, se specifično odražajo pri spoznavanju in doživljanju kulturnih vrednot. Doba, ko prevladuje pasivno udeleževanje ljudi v kulturnem življenju, je v zatonu in vsebolj prodira potreba po živem soustvarjalnem kulturnem življenju. V občini je ta proces že zaznaven. Računati je treba z vlogo krajevnih skupnosti v kultiviranju življenja, dela in življenjskega okolja. Sodoben čas je značilen pri iskanju novih oblik kulturnih dejavnosti.

III. V tako raznovrstno sestavljeni socialni sredini bo kultura zmogla ustvarjati nove socialne vezi med ljudmi. Razvojna kulturna politika, zlasti njena prostorska komponenta je bistvenega pomena pri ustvarjanju urbane socialno-ekonomske zasnove s poudarjeno dimenzijo socializacije duhovne kulture.

Fizična kultura ima podobno kot duhovna kultura močne povezovalne lastnosti. Domžalska občina je v tem pogledu v zadnjih letih bistveno napredovala. Sodobno življenje in delo označuje hiter tempo, kar terja ne le večjo moralno, marveč tudi fizično kondicijo mladine in delovnih ljudi. Tudi v krajih izven domžalsko-mengeške zgoščenosti prebivalstva se vse bolj osveščajo: ustanavljajo klube, društva, odbore, (Moravče, Prevoje, Krašnja idr.).

IV. Telesna vzgoja in kultura je na dobri poti, da postane poleg dejavnosti duhovne kulture, prosvete in izobraževanja močan povezovalni faktor v procesu socializacije v samoupravnem življenju ljudi. Urbanska politika urejanja prostora bo morala zasledovati interese in potrebe te družbene dejavnosti v prostoru celotne občine. Izjemoma telesna kultura ni tako zelo pod vplivom in v odvisnosti od same Ljubljane.

ZDRAVSTVENO VARSTVO

Zdravstveno varstvo ljudi ima izdelan načrt v okviru ljubljanske zdravstvene regije. Le-to je realizirano že do te stopnje, ko gre za uresničevanje specializiranih funkcij zdravstvenih institucij. Opozoriti pa je vredno, da vzhodni del občine zaostaja tako glede zdravstvenih institucij, in s tem zdravstvenega varstva, kot tudi glede zdravstvene kulture. Podobno kot v drugih družbenih dejavnostih je zdravstvo skoncentrirano v gosto poseljenem območju domžalsko-mengeškega naselitvenega prostora. Zdravstveno varstvo je za 20.000 domžalskih delovnih ljudi v okvirih republiškega povprečja, za 12.000 občanov izven te naseljenosti pa je deficitarno. V tem je ključni problem razvoja zdravstvenega varstva v domžalski občini.

UGOTOVITEV

V. Proces izenačevanja družbenega življenja in odpravljanja socialnih diferenciacij vseh vrst v prostoru občine je osnovna naloga zdravstva. Hitrejši življenjski utrip in večji delovni (psihofizični) napor močno prizadevajo zdravstveno (telesno in fizično) stanje in odpornost ljudi, zlasti tistih, ki so v relativno kratkem času spremenili svojo socialno sredino, delovne in življenjske okoliščine; bolezenska slika sodobne družbe se odraža tudi v domžalski občini v specifičnih in sodobnih, poklicnih in drugih oblikah med delavci, mladino in med otroki. Zlasti pa je duševno in telesno močno obremenjena zaposlena ženska – mati.

Razvojni načrt bo moral kljub svoji dodelanosti zasledovati težnje in potrebe ljudi, ne oziraje se na kraj njihovega dela in bivanja.

GRADNJA STANOVANJ

V obdobju od leta 1961 do leta 1971 (zlasti po letu 1965) se je v občini močno zmanjšal stanovanjski primanjkljaj v glavnem zaradi intenzivne zasebne gradnje individualnih stanovanjskih hiš. Primanjkljaj stanovanj, računat kot razlika med številom gospodinjstev in številom stanovanj, se je zmanjšal v tem obdobju za polovico od 127 v l. 1961 na 828 v letu 1971. Vendar pa je pomanjkanje stanovanj dejansko večje, če upoštevamo zasilna stanovanja, poslovne prostore, ki se uporabljajo kot stanovanja, utesnjena oziroma prezasedena stanovanja ipd. Dejanski primanjkljaj je znašal leta 1971 približno 1.100 enot.

Leta 1961 je odpadlo 1,3 gospodinjstva na eno stanovanje. Leta 1971 pa le 1,1 gospodinjstva. O izboljšanju stanovanjskega standarda priča podatek, da se je število prebivalcev in gospodinjstev med obema popisoma (1961, 1971) povečalo za 17 %, število stanovanj pa za 42 %. Tudi starostna struktura se je zaradi intenzivne gradnje stanovanj izboljšala. Po podatkih popisa iz leta 1971 je bilo od 7.906 stanovanj zgrajenih pred letom 1918, kar je 28,4 %, po letu 1961 pa 33,2 %. Na enega prebivalca odpade približno 74,9 kv. metra. Opremljenost stanovanj je ustreznosti njihovi starostni strukturi le 47,5 % stanovanj ima kopalnico.

Domžalski stanovanjski fondi imajo predvsem troje značilnosti:

1. Upoštevajoč normativ 15 kv. metrov stanovanjske površine, je v občini družbeni stanovanjski fond pod normativom in ima 13 kv. metrov, zasebni pa 15,5 kv. metra na eno osebo.

2. Zasebna gradnja močno presega družbeno. V zasebni lasti je 92 % vse stanovanjske površine.

3. Le 10 % vseh stanovanj je v blokovni gradnji.

Zasebna gradnja je dala naselitvenemu okolju izrazit poudarek. Tako Domžale kot središče občine nima niti oblikovne niti funkcionalne urbane celote in je brez oblikovanega mestnega jedra. Drugo urbanizirano naselje Mengeš je po svojih kvalitetah prav gotovo izražen profil naselja, ki se je iz kmetijsko obrtniške strukture hitro presnavljalo v „polproletarsko“ mesto. Taka polurbanska naselja so imela v preteklosti veliko opraviti s komunalno problematiko. Kanalizacijska mreža, ki pokriva v Domžalah 120 ha, v Mengšu 8 ha, je mešanega tipa. Sanirana in čistilne naprave ne obstajajo. Komunalno gospodarstvo je nasploh v za-

četni fazi razvoja. Največ sredstev je še vedno namenjenih za reševanje osnovne komunalne infrastrukture in sicer gradnji in urejanju ulic in cest. V podeželskih naseljih je komunalna situacija še veliko slabša. Na splošno rečeno je še najbolj napredovala oskrba z vodo. Iz javnih vodovodov se preskrbuje 90 % prebivalstva. Električno pa ima vsako gospodinjstvo.

UGOTOVITVE:

VI. Splošna ocena socialnih stalnih fondov, t. j. opremljenost socialno-ekonomskega prostora občine je, da obstaja velika razlika med obema že omenjenima deloma občine. Pretežno se ves razvoj socialne infrastrukture omejuje na domžalsko-mengeško območje, vendar v neizraziti, neorganizirani obliki.

VII. Rast socialne infrastrukture: stanovanj, izobraženih, zdravstvenih, kulturnih in telesnokulturnih in drugih javnih objektov (uprava, sodstvo, finance) izraža hitro socialno-ekonomsko preoblikovanje, ki ga ni pogojevala industrializacija v občini, ampak velika ponudba delovnih mest v bližnjem ljubljanskem naseljitvenem območju.

VIII. Bližina in vpliv Ljubljane se kaže zlasti v zaostajajočem razvoju kulturno-prosvetnih dejavnosti, zlasti pri srednjem šolstvu, dopolnilnem izobraževanju, deloma tudi pri drugih dejavnostih. Nasprotno pa ta isti pojav vpliva na hitrejšo rast stanovanj in preseljevanje v občino. Ljubljana nudi delo, ne pa tudi stanovanja. V občini Domžale pa je obratno.

IX. Dosedanja rast socialne infrastrukture izraža zaradi številnih posebnih pogojev, veliko pomanjkanje, zlasti v komunalnem gospodarstvu. Lahko rečemo, da so ti procesi: doseljevanje in dnevna delovna emigracija, enosmerna rast zasebne gradnje individualnih hiš in v končni posledici delno oblikovanje Domžal v „spalni satelit“ Ljubljane, pripeljali do stanja, ko socialni stroški rastejo hitreje, kot gospodarska obnova. Rešitev te neskladnosti vidimo v uveljavljanju ustavnih načel glede oblikovanja javnih sredstev po principu delavčevega stanovanja, prebivališča, formiranja in uveljavljanje interesnih skupnosti in drugo.

X. Občina v svojem aktivnem – zahodnem gospodarskem prostoru nima funkcionalno opredeljene razporeditve socialne infrastrukture in gospodarske strukture. Naselja so brez oblike, brez ustrezne koncepcije, se zlagoma zlivajo v strnjeno verigo. Poudarja se vseskozi individualni in skupinski socialni interes brez skupnih komponent. Vse to vpliva na način življenja in na odnos ljudi do družbene atmosfere in na odnos ljudi pri reševanju skupnih interesov. Prevladujoč problem prostorske politike, t. j. funkcionalnega, socialnega in ekonomskega strnjene stanja je, da z reorganizacijo urbanističnega urejanja gosto naseljenih Domžal in Mengša rešimo obstoječe stanje.

XI. Socialna infrastruktura v gospodarsko manj aktivnem – vzhodnem delu občine, pa se odvijajo procesi, značilni za vse tiste predele Slovenije, ki so izven sodobnih ekonomskih tokov. Gospodarska baza je kmetijstvo in gozdarstvo, v socialnem pogledu pa se uveljavlja sloj delavca-kmeta. Izjema je moravsko območje, ki je potencialni industrijski center glede na surovinsko osnovo in zaledje (rezerve) živega dela. Prostorska razvojna politika bo morala v tem delu občine ubrati specifična pota. Vsi njeni ukrepi bodo pod skupnim imenovalcem: ohraniti živ kultiviran prostor, zlasti tam, kjer za to obstajajo objektivni gospodarsko-socialni in prostorski pogoji.

XII. Zaradi specifične naseljenosti brez formirane urbane zasnove in zaradi dejstva, da čez 20.000 ljudi prebiva v urbanizirani poselitvi, ki ji je osnova individualna družinska hiša in polproletarsko obdelovanje zemlje, ni mogoče pričakovati, da se bo urbanska zasnova domžalsko-mengeškega območja v prihodnjem desetletju bistveno spremenila. Možno jo je sanirati in to na ideji krajevnih skupnosti.

Značilno za občino je, da ima le tri večje krajevnih skupnosti (od skupaj 25). To so KS Domžale s 8.877 ljudmi ali 24,3 % vsega prebivalstva, KS Mengeš s 4.504 prebivalci ali 13,20 % vseh prebivalcev ter KS Vir s 3.000 prebivalci ali 8,8 %. Vse druge skupnosti imajo povprečno približno 800 ljudi s tem, da odstopajo Češnjice (105) in Dob (1.509). Na taki, relativno enakomerni porazdelitvi prebivalstva po krajevnih skupnostih, je ideja urbanizacije na osnovi krajevnih skupnosti in njihova funkcionalna povezava in združevanje interesov v organizacijskem okviru realna in sodobna. V okviru tako urbansko-socialno organiziranih KS bosta Domžale in Mengeš odigravali funkcijo močnejših in primerno urejenih ter opremljenih dužbenih središč. S tem zavračamo zamisel, ki je že dolgo prisotna, da bi se naselje Domžale izoblikovalo kot večje mestno naselje v smislu klasičnih (in v glavnem tudi preživetih) kriterijev urbanizacije.

6. Občina Domžale v merilu ljubljanske regije

Občina Domžale je s severovzhodne strani vstopna občina v ljubljansko (osrednjeslovensko) regijo. To njeno geopolitično pozicijo omogoča predvsem cestno omrežje zlasti avtoceste E-93. Po cesti na relaciji Ljubljana–Domžale–Celje–Maribor poteka že danes (leta 1971) avtopromet 25.000 vozil na dan. Ljubljanska regija obsega 5 ljubljanskih občin, dalje občine Domžale, Kamnik, Kranj, Trzin, Škofja Loka, Idrija, Cerknica, Vrhnika, Logatec, Kočevje, Ribnica, Grosuplje in Litija. V tej regiji živi (1971) nad 533 tisoč prebivalcev. Stopnja urbanizacije je dosegla 74,1 % ali 395 tisoč prebivalcev. Gospodarstvo je v tej regiji doseglo 30 % DP Slovenije in nad 25 % vseh zaposlenih. Domžalska občina dosega danes okrog 6 % prebivalcev in okrog 5 % družbenega proizvoda v regiji.

Ljubljanska regija nima enotne strukture. V mestu Ljubljana prevladujejo terciarne dejavnosti, v drugih občinah in tudi v domžalski, pa ostaja industrija lahko predelovalnega tipa. Medsebojno proizvodno-

kooperacijske zveze so šibke. Regija nima osvojenega enotnega dolgoročnega razvojnega koncepta. Naravno, akumulirano bogastvo stalnih fondov in znanja, geopolitični prometni položaj in drugo, daje regiji ne samo slovenske, pač pa poleg jugoslovanske, tudi evropske razvojne razsežnosti. Le-te so danes le deloma ali sploh neizkoriščene (npr. univerzitetno središče – industrija). Brez kakršnihkoli pretenzij pa lahko že sedaj napovemo hiter vzpon tej regionalni skupnosti, ki bo hitrejši, v kolikor bodo zavestne sile spoznale objektivne, dane in potencialne možnosti razvoja v industrijskih dejavnostih, transportu, turizmu in kar je še zlasti pomembno: razvojne možnosti glede na praktične prilagoditve izobrazbe delavcev. Ljubljanska regija ima po naši sodbi na podlagi dosedanjega spoznanja in proučevanj (dolgoročni razvojni koncept Slovenije, gorenjske regije, Ljubljana 2000, srednjeročnih planov razvoja občin Kamnik, Kočevje, Ribnica, Škofja Loka in drugih dokumentov), boljše primerjalne razvojne možnosti, kakor velika območja v sosesčini, kot so Zagreb, Trst, Reka, Gradec, Celovec, Gorica idr. Poglavitni problem je sporazumna koncepcija dolgoročnega razvoja te regije ter ustrezna sporazumna in dogovorjena akcija zavestnih družbenih sil.

Za potrebe tega elaborata je potrebno odgovoriti na vprašanje: kakšen položaj in vlogo bo imela (naj bi imela oziroma bo morala imeti) domžalska občina v Ljubljanski regiji? Na to vprašanje bi seveda bilo lažje odgovoriti, če bi bili na voljo ustrezni sprejeti dokumenti o razvoju regije. Brez njih pa lahko le z relativno stopnjo zanesljivosti postavimo naslednje predpostavke in ugotovitve:

1. Domžalska občina je in bo v prihodnje še v globlji meri sestavni del ljubljanske socialno-ekonomske regije oziroma celo naseljitvenega območja.

2. Domžale so severovzhodna vrata v ljubljanski gospodarski bazen in skozi občino poteka ena najvažnejših cestno-prometnih arterij, t. j. severovzhodni krak slovenskega cestnega križa.

3. Gospodarsko občino je le v manjšem delu povezano z regionalno ekonomiko (Slovenija-ceste, Slovenijales, Lek, Žito, Emona idr.). Industrija s sedežem v občini nima večjih nosilcev ter ni integrirana v širšem regionalnem, republiškem ali zveznem merilu.

4. Posebej je v občini razvita obrt. Nobena druga občina v regiji ni v toliki meri izkoristila bližino velikega potrošniškega središča in hkrati permanentno deficitarost obrtnih storitev ter proizvodnje.

5. Domžalska občina je priseljitveno zanimivo območje zaradi širših možnosti individualne graditve stanovanjskih hiš. Zaradi izjemne prometne dostopnosti, dalje zavoljo relativno ugodnih socialnih pogojev (šolstvo, zdravstvo, varstvo) in zaradi ugodnejših biofizičnih življenjskih pogojev, kot jih ima Ljubljana.

6. Integracijski procesi med domžalsko in regijsko ter republiško ekonomiko so življenjska nujnost. Razvojno logična je tudi dnevna delovna migracija delavcev iz domžalske občine v druge občine, predvsem v ljubljanske. Enako vrednotimo tudi dnevno delovno migracijo v obratni smeri, t. j. dnevno delovno migracijo delavcev iz drugih v domžalsko občino.

7. Migracijski tokovi zavzemajo tudi druge funkcionalne oblike, ki so v domžalski občini močno zastopane:

– šolska dnevna migracija (srednje, višje, visoke šole)

– nakupovalna stalna in občasna migracija, zdravstvena, kulturna, zabavna idr.

Med Domžalami in Ljubljano se spletajo mnogotere vezi, ki jih planersko-analitično ni mogoče identificirati. Zaradi tega bo potrebno pri oblikovanju urbanističnih programov in načrtov ter tudi družbenem planiranju uporabljati specifične metode dela.

8. Osnovni pomen ima opredelitev interesa občine v prostoru ljubljanske regije. Pri tem nastajajo tudi določene dileme razvojno političnega pomena. Kot primer naj navedemo priseljevanje prebivalstva v Domžale (od vseh stanovanj, ki sta jih v letu 1968-1972 zgradili GIP Beton (176) in GP Obnova (234) so pokupili Domžalčani 47 %, Ljubljaničani 48 % in drugi 5 %).

Ali ima domžalska občina interes glede priseljevanja? Načrtna stanovanjska gradnja in urbanizacija, gospodarska, komunalna in socialna infrastruktura, realizacija in učinki, pa ne morejo biti skladni glede na nezna- ne, nepričakovane vplive kupne moči interesentov izven Domžal. Kako bo odpravljen stanovanjski primanjkljaj 1100 stanovanj? Gradnja bo morala biti dvakrat obsežnejša glede na to, da nad polovico novozgrajene- ga stanovanjskega fonda pokupijo izvenomžalski kupci!

Razvojno političnih dilem je še več na drugih območjih socialnega in gospodarskega življenja. Kot primer navajamo trgovino. Kupna moč domžalskih delavcev se v veliki meri preliva v Ljubljano skozi blagovni promet, storitve idr. Tako se odlika tudi dohodek za financiranje družbenih dejavnosti. Domžalska občina pa ima tako geopolitično in prometno lego, da bi lahko na severovzhodnih vratih v ljubljansko regijo postavili velik shop-center ob avtocesti, ki bi ga opremili z gostinskimi, zabaviščnimi, športno-rekreacijskimi objekti in napravami, parkirišči idr. Tako bi lahko prestrezali domačo in turistično kupno moč in s tem (v obliki npr. prometnega davka) vire za financiranje družbenih dejavnosti.

V industriji bi lahko dosegli izjemne efekte s pomočjo tehnološke kooperacije na podlagi nakopičenega tehničnega znanja v univerzitetnem središču Ljubljane. Velike možnosti so še v transportu, turizmu, obrti idr.

Analiza dosedanjega razvoja naselij obdelana v urbanističnem programu občine

1. Od leta 1961 do 1971 so se na celotnem območju občine, v skoraj vseh naseljih, izvršili bistveni premiki v strukturi prebivalcev:

– v naseljih v glavnem prevladujejo mlajši prebivalci z razliko od leta 1961, ko so prevladovali še starejši;

– bistven je premik v izobrazbi od leta 1961, ko je večina prebivalcev dosegala izobrazbo nepopolne osemletke, do leta 1971, ko je večina prebivalcev z KV in VKV izobrazbo;

– leta 1961 je bila dominantna dejavnost prebivalcev v kmetijstvu, manj v industriji, leta 1971 pa je v večini naselij dejavnost v industriji ter terciaru (trgovina, obrt), v nekaj naseljih pa že v kvartaru (šola, uprava, zdravstvo), kar kaže na interesno prestrukturiranje, pomembno pri planiranju v gospodarstvu.

2. Bistven je premik v velikosti kmečkih posesti. Kljub temu, da število kmečkih gospodinjstev upada, pa se v nekaterih naseljih večajo njihove posesti, kar je pomemben faktor pri oblikovanju kmetijske politike.

3. Pomemben element v procesu naseljevanja v občini je dnevna delovna migracija zaposlenih, ki zajame v povprečju nad 80 % aktivnih prebivalcev, predvsem vzhodnega dela občine.

Značilno je, da se aktivni prebivalci vzhodnega območja vozijo na delo v domažlske delovne organizacije, ki so skoraj vse locirane v okolici Domžal in Mengeš ter da se aktivni prebivalci zahodnega območja (zahodno od Domžal) vozijo na delo v ljubljanske občine. To dnevno pretakanje delovne sile od vzhoda na zahod je posebna značilnost občine in vpliva na razvoj komunikacij in na razvoj poseljevanja, ker obstajajo tendence bližanja bivalnih mest delovnim, odnosno vsaj k primernim komunikacijam.

4. Razporeditev in kapaciteta objektov družbenega standarda v občini ne zadovoljuje:

– podružnične šole pri željeni oddaljenosti do naselja maksimalno 2,0 km ter pri celodnevni pouku ne zajemajo precejšnje število naselij;

– vzgojne varstvene ustanove so samo v Domžalah ter v Mengešu in daleč ne pokrivajo potreb. V urbaniziranem področju Domžal in Mengeš

ter Moravč je potrebno z urbanističnim načrtom določiti mrežo, kapaciteto in prioritete VVU, na ostalem območju pa je predlagati prioriteto izgradnje v tistih naseljih, kjer je veliko otrok in veliko zaposlenih žensk. Željena je tudi navezava na lokacijo osnovnih šol;

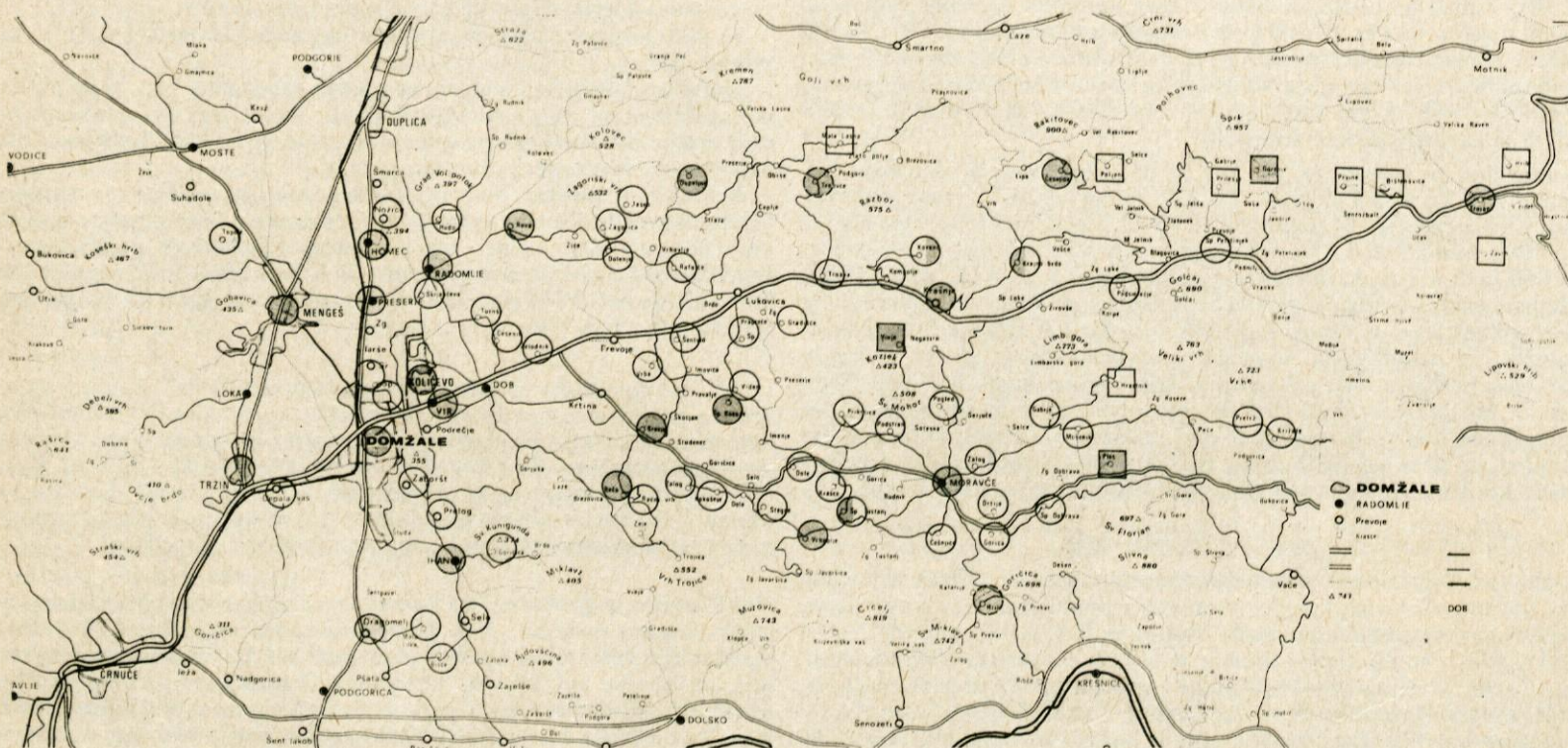
– mreža osnovne preskrbe je z ozirom na oddaljenosti ter kapacitete daleč izpod slovenskega povprečja in zahteva hitro intervencijo. Doseči je potrebno vsaj minimalni standard 0,5 kv. metra/prebivalca (sedaj 0,01 kv. metra) in pokrivanje z oddaljenostjo 2,0 km;

– zdravstvene ustanove, kulturne institucije (knjižnice, kino, klubi) fiskulturne organizacije idr. so danes locirani v glavnem v centrih urbanizacije (Domžale, Mengeš, Moravče, Lukovica) in so šibka točka strukture družbenega standarda. Pomanjkanje kapacitet in aktivnosti bi moralo vplivati na formiranje družbenih planov KS, SIS in občine. Njihove nove lokacije je potrebno vezati na izločena aktivna naselja-generatorje svojega območja;

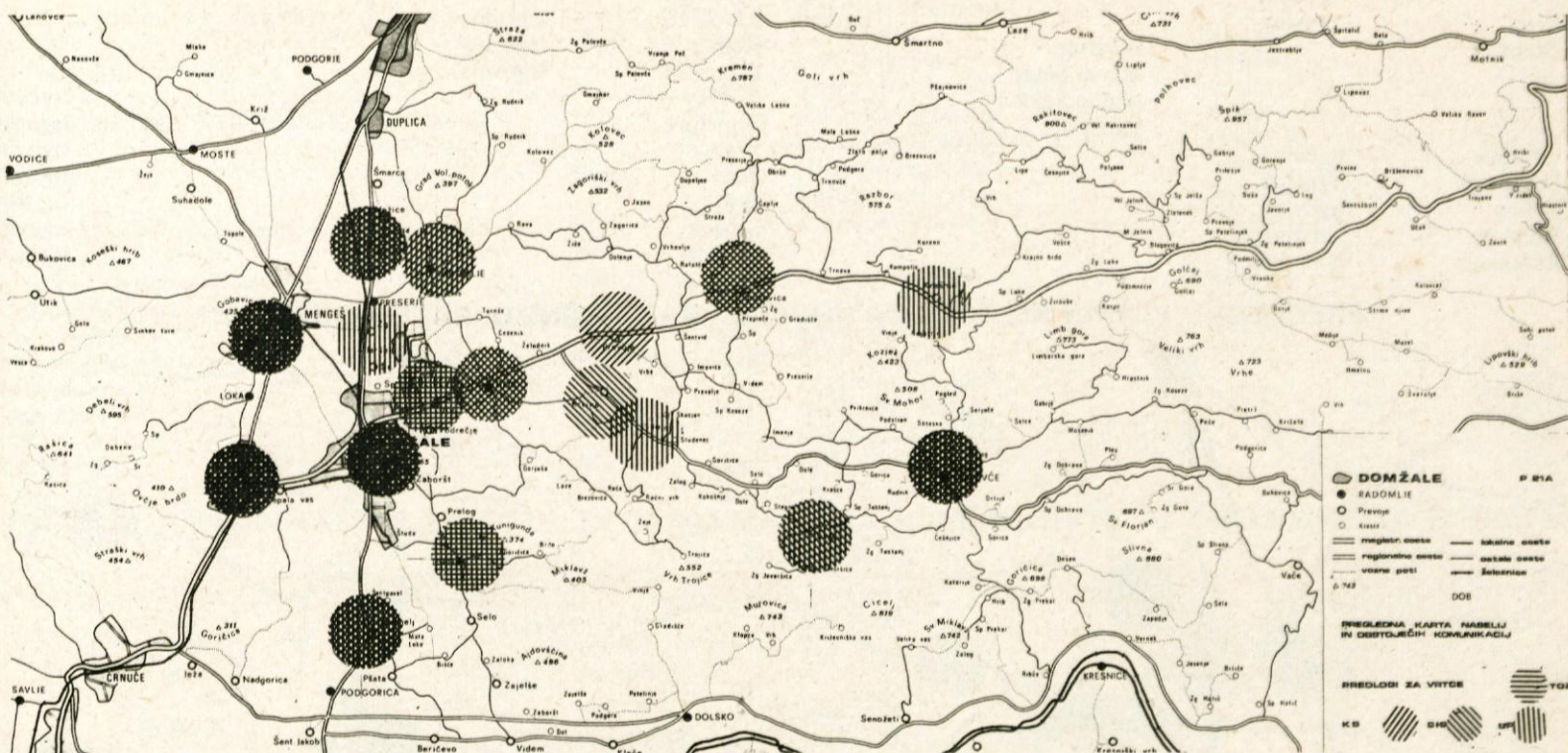
– stanovanjski in komunalni fond (površina stanovanja na prebivalca, komunalna opremljenost stanovanj in naselij, starost stanovanj) je dokaj ugoden na zahodnem območju, na vzhodu pa so v večini stara stanovanja, brez vodovoda in kanalizacije. Na zahodu odpade manj stanovanjske površine na stanovalca, na vzhodu pa so v glavnem velika stara stanovanja, odnosno dovolj kv. meter/prebiv., razen v družbenih stanovanjih, ki so le delna pomoč socialno ogroženim in ne rešujejo njihovih bivalnih problemov (9 kv. metra/ stanovalca).

To so bistvene značilnosti izločene v analizah procesa v prostoru po posameznih naseljih. Vse spremembe v prostoru in analizirane lastnosti so podrobneje opisane v posameznih prikazih urbanističnega programa, ki ga je izdelal BIRO 71. Posebno so pomembne zbirne karte z izločenimi zbirnimi karakteristikami posameznih naselij in v njih so zbrana naselja po specifičnih lastnostih.

Prilagamo nekatere prikaze procesov v prostoru občine za vsako posamezno naselje. Vrisane so samo meje krajevnih skupnosti, posamezna naselja pa so razvidna iz priložene karte mej naselij z označenimi številkami.

PREDLOGI V PLANIH KS, SIS, UP, TOZD ZA OTROŠKE VARSTVENE USTANOVE

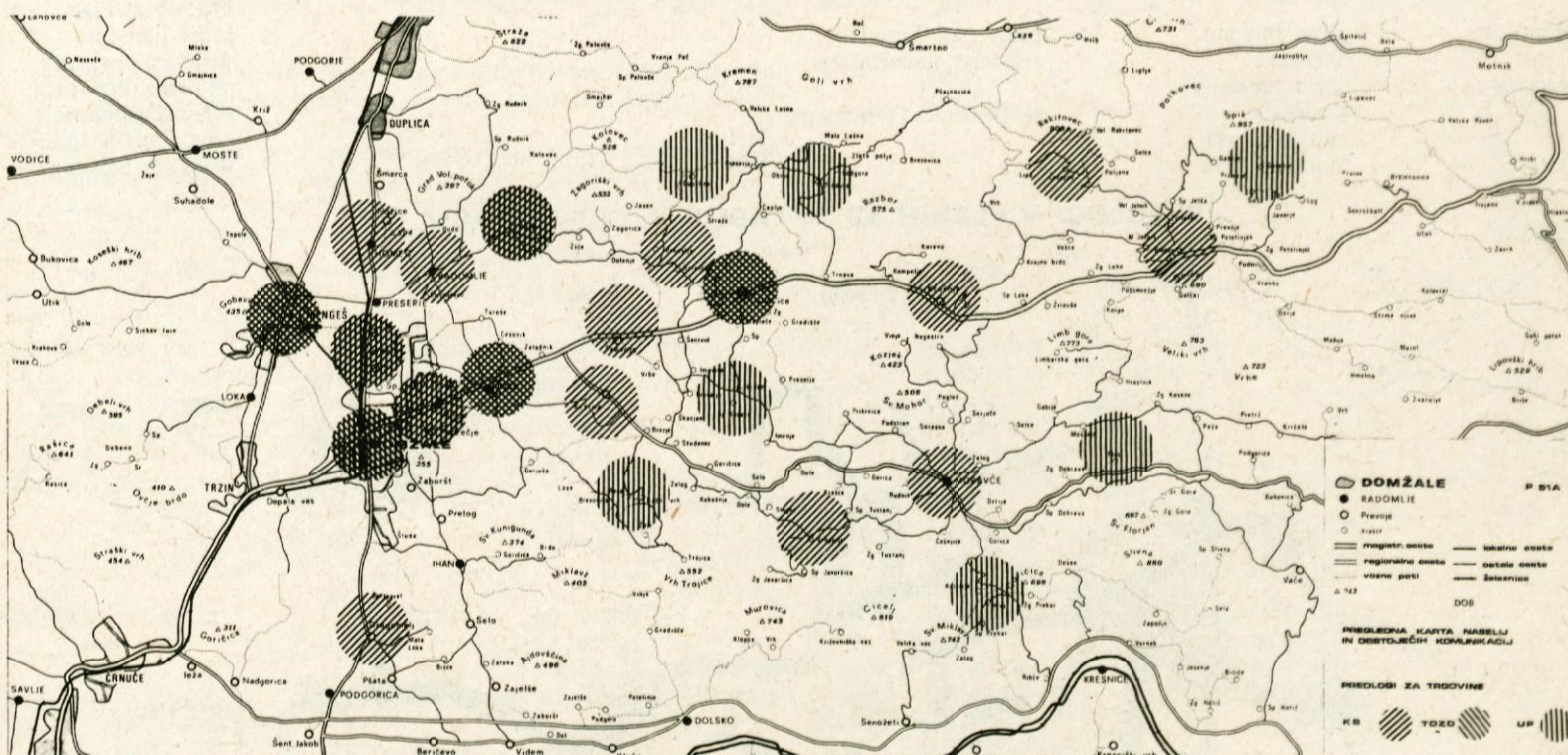

Za Domžale, Mengeš in Trzin vsi štirje plani predlagajo izgradnjo novega vrta, kar ustreza predvsem tendencam intenzivne urbanizacije in ustreznim potrebam, za Moravče, Homec in Dragomelj pa se ujemajo predlogi KS, SIS in UP. Za ostale otroške vrtce so predlogi v dveh planih s tem, da smo dali prioriteto predlogom KS, kjer so potrebe najbolj očitne. TOZD predlagajo lokacije vrtecev predvsem poleg lokacij proizvodnje, UP pa upošteva predvsem zaledje otrok in intenzivno zaposlitev žensk v naseljih izven urbaniziranega področja (Vrhopolje, Brezje, Krašnja).

Trzin	vrtec	vrtec	vrtec	vrtec
Moravče	vrtec	vrtec	vrtec	vrtec
Homec	vrtec	vrtec	vrtec	vrtec
Dragomelj	vrtec	vrtec	vrtec	vrtec
Dob	vrtec	vrtec	vrtec	vrtec
Lukovica	vrtec	vrtec	vrtec	vrtec
Radomlje	vrtec		vrtec	
Vir			vrtec	
Ihan			vrtec	vrtec
Prevoje	vrtec		vrtec	
Peče	potujoči vrtec			
Krtina		adaptacija		
Vrhopolje		adaptacija	vrtec	
Brezje			vrtec	
Krašnja			vrtec	

Lokacija	KS	SIS (III. var.)	UP	TOZD
Domžale	vrtec	vrtec	vrtec	vrtec
Mengeš	vrtec	vrtec	vrtec	vrtec

PREDLOGI V PLANIH KS, TOZD, UP ZA NOVOGRADNJE ALI ADAPTACIJE TRGOVIN

Skoraj vse KS predlagajo nove trgovinske prostore na svojih območjih, trgovinske organizacije (Napredek, Metalka) pa le v urbaniziranih področjih (Domžale, Mengeš, Dob, Lukovica). UP predlaga nove prostore enakomerno razporejene na območju občine tako, da se zadovolji kriterij oddaljenosti 2,5 km od naselij. Vse obstoječe trgovine bi bilo potrebno dopolniti, ker so površine z ozirom na zaledje odločno premajhne.

Lokacija	KS	TOZD	UP
Mengeš	trgovina	samopos.trgov.	
Dob	trgovina	samopos.trgov.	
Lukovica	trgovina	samopos.trgov.	
Jarše	trgovina		trgovina

Vir
Rova
Domžale

trgovina
trgovina

veleblag.
samop. Sever I
samop. Savska
samopos.

trgovina
trgovina

Vrhopolje
Rafolče
Homc
Blagovica
Rača
Dupeljne
Trnovče
Ples
Hrib
Koseze
Gorenje

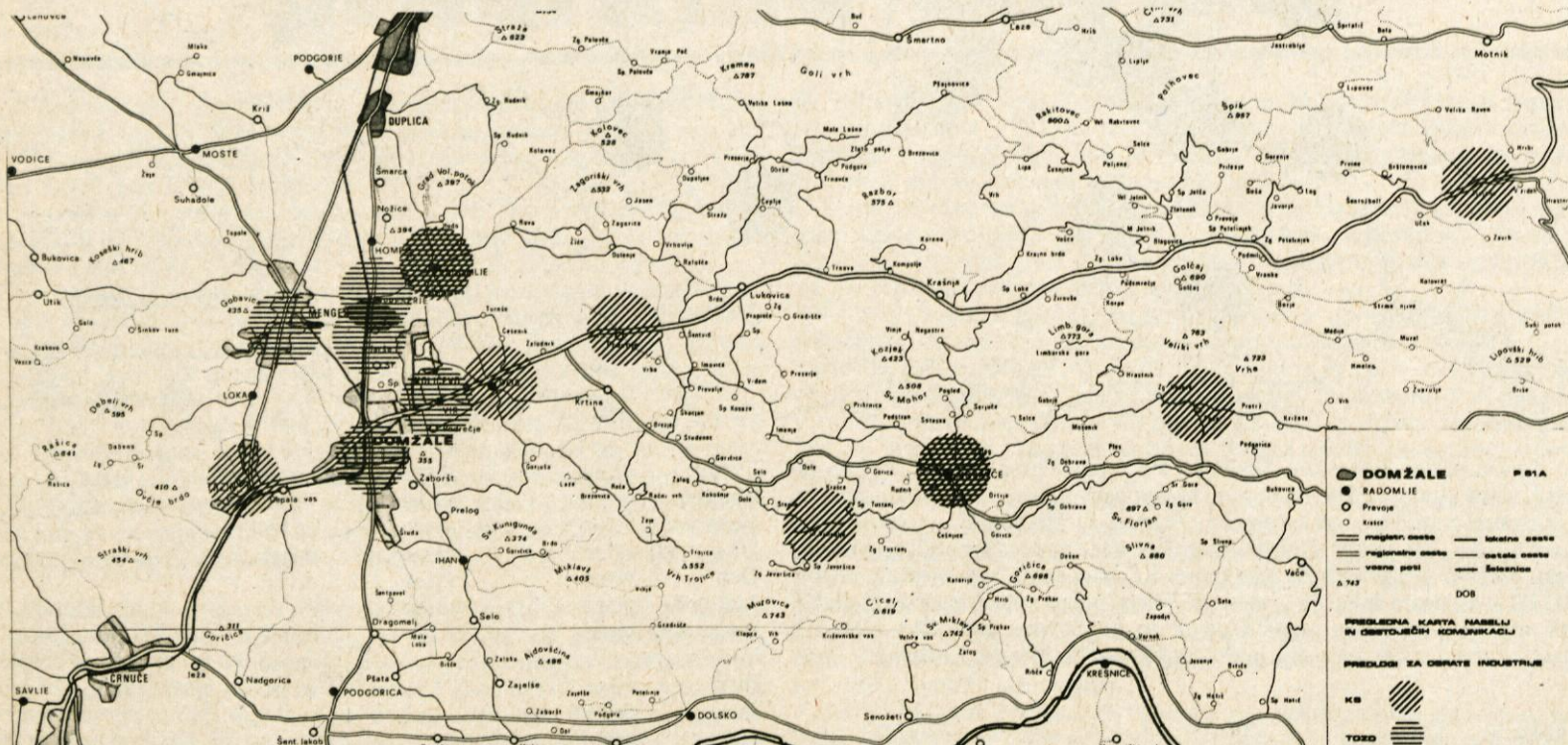
trgovina
trgovina
trgovina
trgovina

trgovina
trgovina
trgovina
trgovina
trgovina

Češnjice
Dragomelj
Krtina
Moravče
Radomlje

trgovina
trgovina
trgovina
samopost.
samopost.

PREDLOGI V PLANIH KS, TOZD ZA NOVE ALI RAZŠIRJENE OBRATE INDUSTRIJE

KS čutijo potrebo po novih industrijskih obratih, predvsem zaradi zaposlovanja domače delovne sile. Čez 80 % aktivnih prebivalcev je zaposlenih izven kraja bivanja in je zato razumljiv takšen predlog z ozirom na obstoječo intenzivno dnevno delovno emigracijo. TOZD predlagajo le razširitve obstoječih proizvodnih prostorov.

Prevoje
Trojane
Trzin
Vrhopolje
Domžale

industr. obrat
industr. obrat
industr. obrat
industr. obrat

Lokacije

KS

TOZD

Mengeš

Moravče

povečanje ind.
obratov
obrat papirnice
Količevo
indr. obrat
indr. obrat

prapr. hale Termit
rekonstr. hale Rašica

Vir

Radomlje

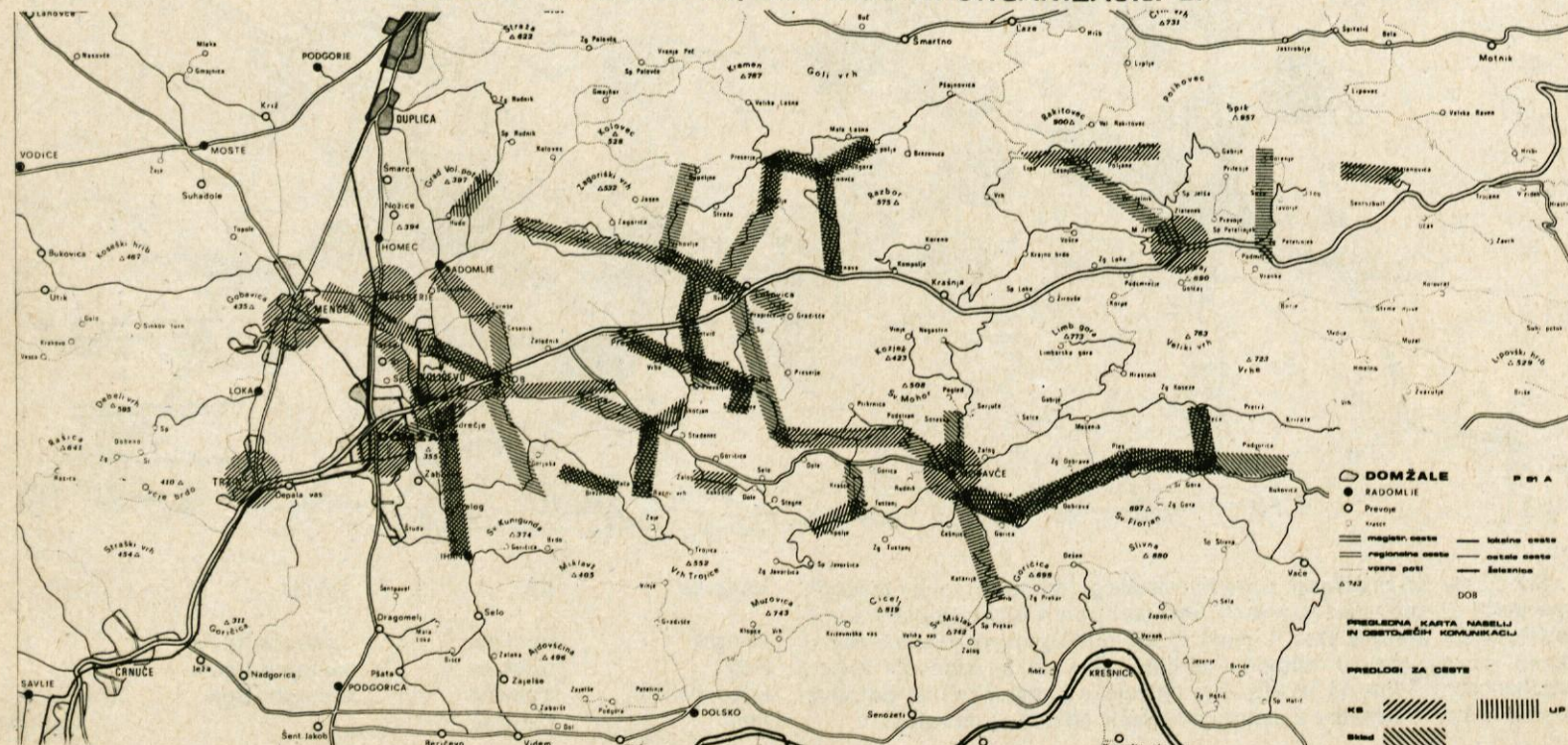
sušil. komora Opekarne

Jarše
Preserje

Dob
Peče

prapr. hale Mlinostroj
prapr. hale Univerzal
novi obrat Lek
novi obrat Trak
prapr. hale Filc
sušilnica opekarna
rekonstr. Papirnica
skladišče Oljarne
novi obrat Avtoservis
skladišče Slovenijales

PREDLOGI V PLANIH KS, SKLADOV IN ORGANIZACIJ. UP

V UP so predlogi utemeljeni z intenzivnostjo dnevne delovne migracije
odnosno dostopi do dejavnosti (šole, trgovine).

V UP so predlogi utemeljeni z intenzivnostjo dnevne delovne migracije
odnosno dostopi do dejavnosti (šole, trgovine).

Lokacija	KS	Skladi	UP
Zlato polje—Trnovče—Čeplje	rekonstr.	asfalt	
Vir—Ihan	asfalt	asfalt	
Domžale—Podrečje—Dob	asfalt	asfalt	
Sp. Koseze—Imovica—			
Šentvid—Prevoje	asfalt		asfa
Trnjava—Trnovče	rekonstr.		asfa
Rača—Brezje	rekonstr.		asfa
Gora—Peče	asfalt		asfa
Račolče—Brdo	asfalt		asfa
Šentvid—Brdo		asfalt	asfa

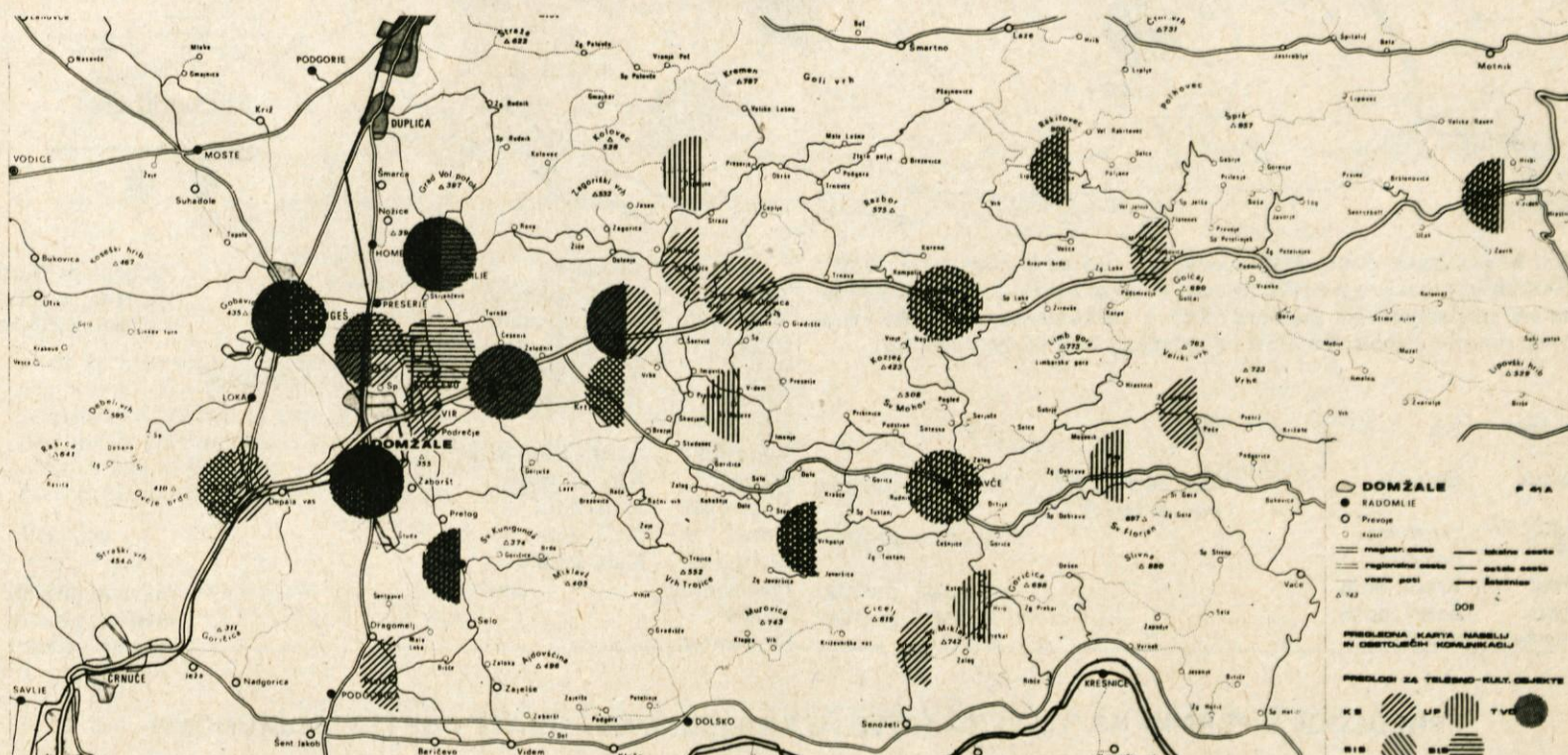
Moravče—Gora
Blagovica—Češnjica—
Lipa—Selce
Laze—Brezovica
Krtina—Brezje—Škocjan
Lukovica—Moravče
Lukovica—Gradišče
Moravče—Soteska
Bršlenovica—Prvine
Vrhopolje—Krašče

Zalog—Kokošnje

Rova—Rafolče
Brdo—Čeplje
Petelinjek—Gorenje
Radomlje—Turnše
Vrhopolje—Dupeljne
Hrib—Moravče

	asfalt	asfalt
rekonstr.		
rekonstr.		
asfalt		
asfalt		
asfalt		
rekonstr.		
rekonstr.		
rekonstr.		
asfalt		
rekonstr.		
asfalt		
rekonstr.		
	asfalt	
		asfalt
		asfalt
		asfalt
		asfalt

PREDLOGI V PLANIH KS, SIS, UP, TOZD, TV ORGANIZACIJ ZA NOVE OBJEKTE ALI UREDITVE ZA POTREBE TELESNE VZGOJE

Vsi plani v Domžalah predlagajo poleg stadiona oz. športnega parka še ostale dodatne programe, v Mengšu pa nogometno igrišče ter ostala igrišča. Ostali predlogi so navedeni po vrstnem redu, najprej tisti, kjer se ujemajo po trije predlogi, nato po dva, itd. Prednost imajo predlogi KS.

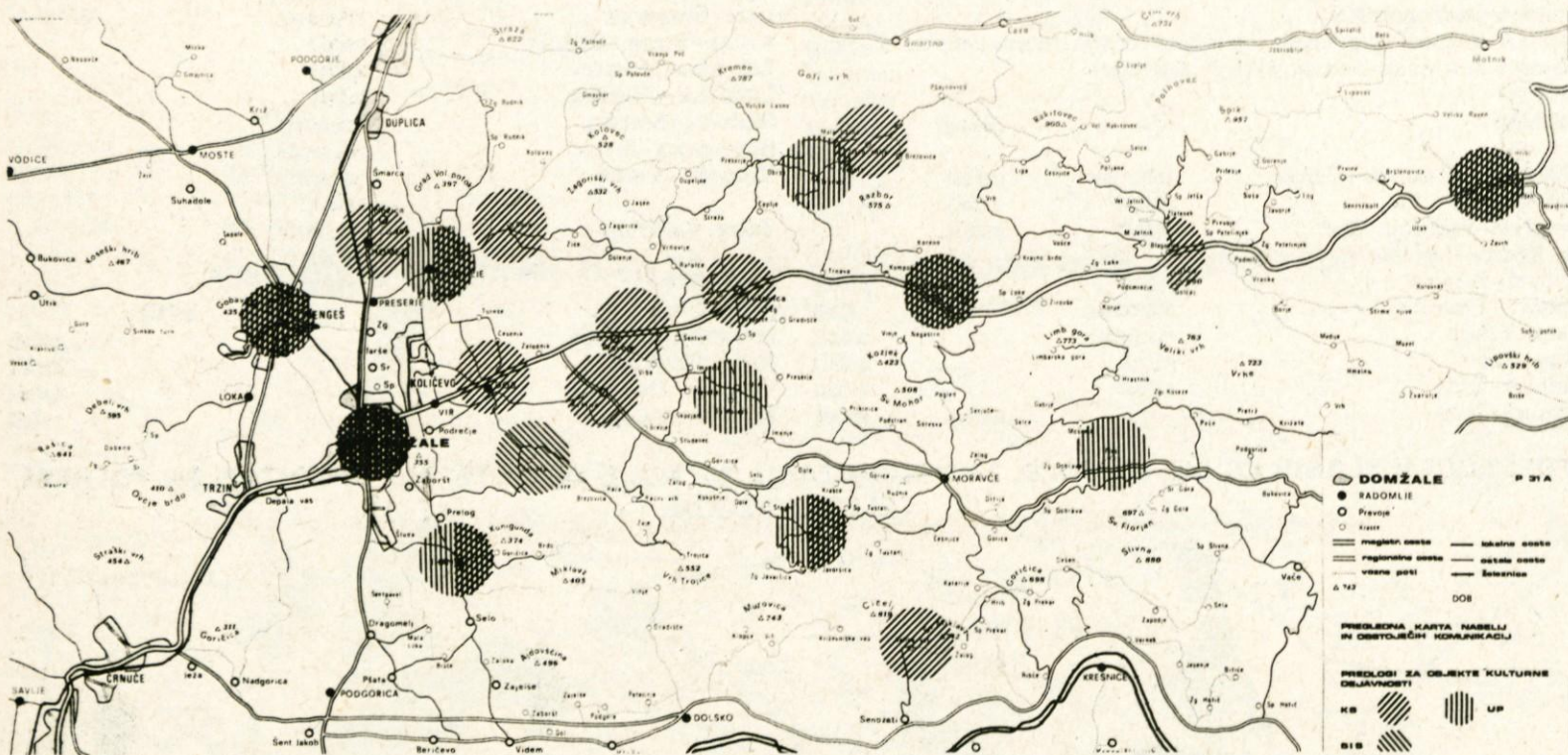
Vsi plani v Domžalah predlagajo poleg stadiona oz. športnega parka še ostale dodatne programe, v Mengšu pa nogometno igrišče ter ostala igrišča. Ostali predlogi so navedeni po vrstnem redu, najprej tisti, kjer se ujemajo po trije predlogi, nato po dva, itd. Prednost imajo predlogi KS.

Vir igrišče
 športno

plav.
bazen
igr.
odbojka
nogomet
rokomet

Lokacija	KS	SIS	UP	TV. ORG.	TOZD	Lokacija	KS	SIS	UP	TV. ORG.	TOZD
Domžale	šp. park nogom.in mini golf, rokomet tenis	adapt. bazen atl. ste- za	igrišča stadion	stadion pokrit stadion keglj. telovad.	šah dvor.	Krtina	igr. košarka rokomet, nogomet	igr. košarka rokomet			
						Trzin	rokomet,od- bojka, košar- ka, drsališče	igr. košar. rok.			
Mengeš	pl. bazen igr. rokomet košarka, nogomet	nogomet atl. st. dvorana	igrišča	atlet.st. plav. bazen	igr. ro- komet, košarka balinanje odbojka	Moravče	strelišče telovadnica igr. športno bazen		telovad. šp. igrišča		
Radomlje	šp. igrišča		igrišča	igr. košar- ka tenis, nogomet atl. steza		Krašnja	športna dvo- rana		telovad. šp. igrišča		
Jarše Ihan	pl. bazen plast. skakal. igrišče ml.		igrišče	igr. košarka nogomet plast. skak.	kegljišče atl. steza	Trojane Češnjice Blagovica Pšata Lukovica	šp. igrišča šp. igrišča šp. igrišča šp. igrišča telovadnica		šp. igrišča šp. igrišča šp. igrišča		šp. igrišče
Vrhopolje	šport.igrišče smuč. teki	smuč. vleč.	šp. igr.			Peče Velika vas	šp. igrišče šp. igrišče				
Dob	nogom. igr. telovad.			telovadnica trim steza		Duplje Koseze	šp. igrišča		šp. igrišča šp. igrišča		
Prevoje	nogom. igr. hokej			drsališče		Hrib Ples			šp. igrišča šp. igrišča		

PREDLOGI V PLANIH KS, SIS, UP ZA NOVOGRADNJE ALI ADAPTACIJE OBJEKTOV
ZA KULTURNO DEJAVNOST

KS so predlagale dokaj obširen program, SIS pa le adaptacijo doma v Domžalah in sanacijo gradu Krumperk. V UP so predlogi za večnamenske prostore razporejeni po prostoru občine enakomerno, da lahko zadovoljimo potrebe zaledja. Vezani so na predloge za lokacije novih šol.

Ihan
Vrhpolje
Blagovica
Dob
Homec
Krtina
Lukovica
Prevoje
Velika vas
Rova
Zlato polje
Ples
Trnovče
Sp. Koseze

dvorane
adapt. dvorane
adapt. dvorane
povečanje doma
Kult. dom
Kult. dom

adapt. Kino dvor.
Kino dovrane
Kult. dom
Kult. dom
Kult. dom

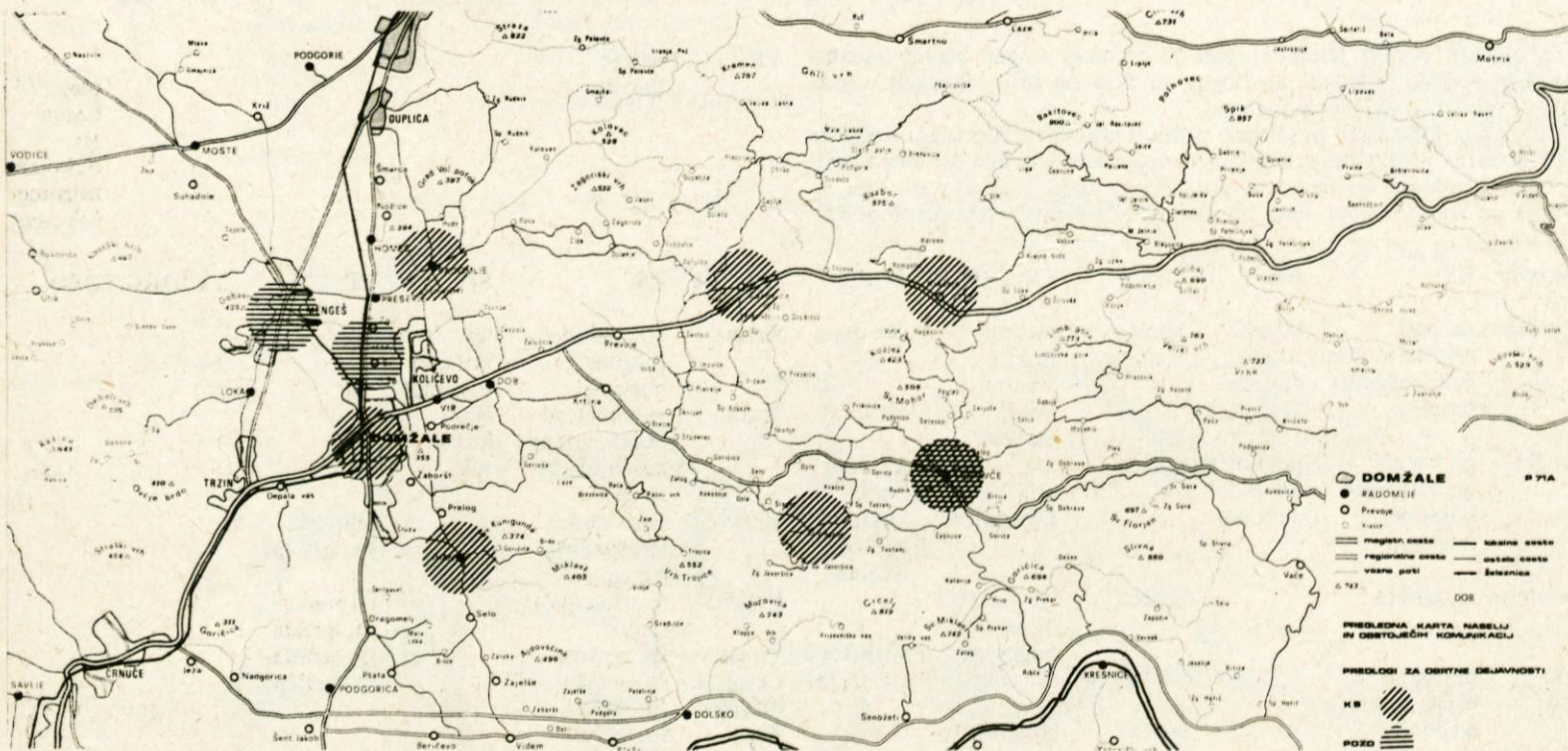
večnam. prostori
večnam. prostori
večnam. prostori

Sanacija Krumperk

Lokacija	KS	SIS	UP
Domžale	dvorana	dom za razstave, vaje, orkester	večnam. prostori
Mengeš	razstavni prostor		večnam. prostori
Krašnja	Kmet. dom		večnam. prostori
Trojane	Kmet. dom		večnam. prostori
Radomlje	adaptacija		

večnam. prostor
večnam. prostor
večnam. prostor

PREDLOGI V PLANIH KS, TOZD ZA NOVE ALI RAZŠIRJENE OBRATE OBRTNE DEJAVNOSTI

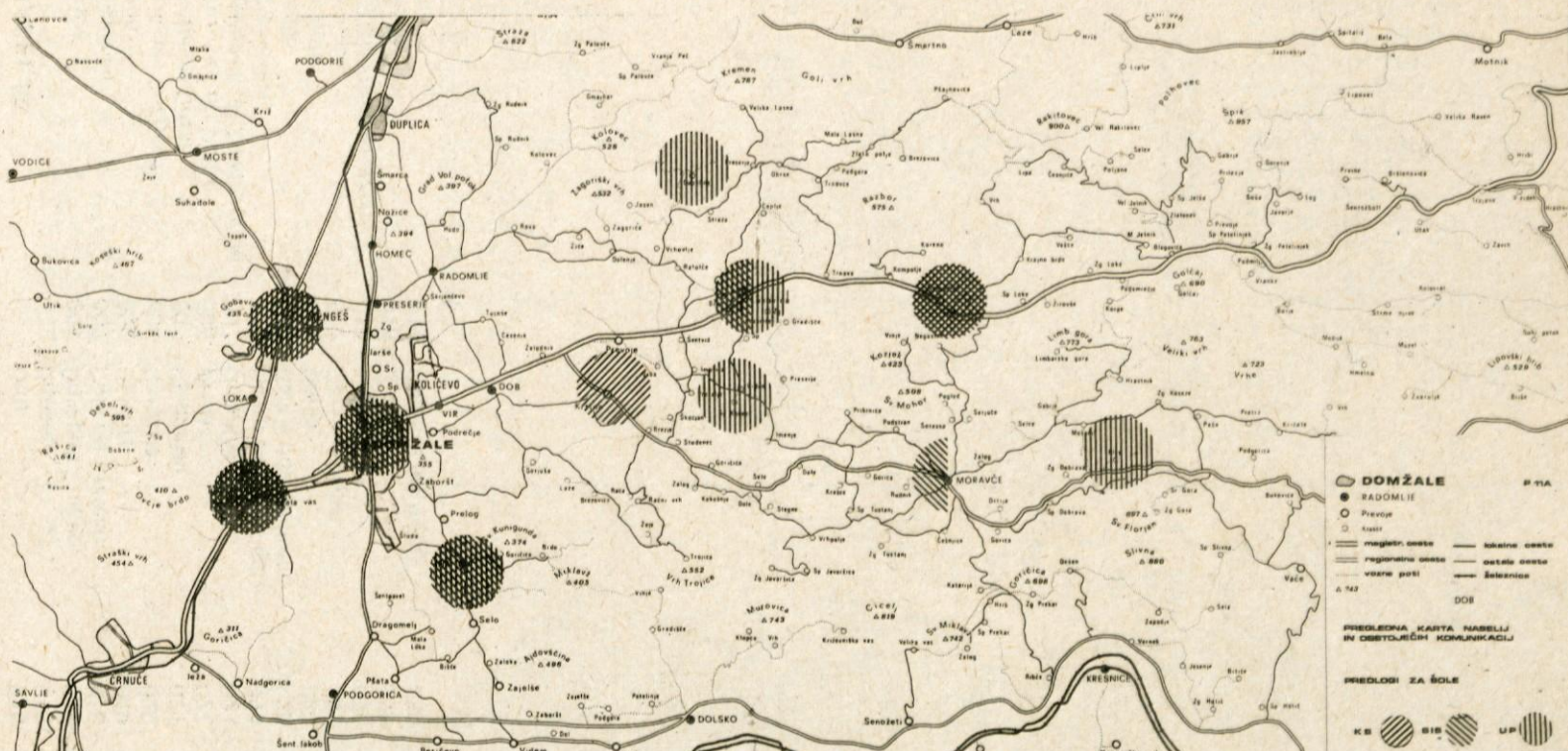
Za zadovoljevanje potreb uslug predlagajo KS nove servisne delavnice predvsem za popravilo gospodinjskih in kmetijskih strojev.

Lukovica
Radomlje
Vrhopolje
Ihan
Krašnja
Mengeš
Jarše

servis za kmet. stroje
poprav. gospod. str.
obrt
obrt
servis za kmet. str.

pripr. hala Slamnik

DOGRADITVE IN ADAPTACIJE OSNOVNIH ŠOL PREDLOGI V PLANIH KS, SIS, UP ZA NOVOGRADNJE,

Vsi trije plani predlagajo adaptacijo ali novogradnjo s povečanjem kapacitet za osnovno šolo v Trzinu, ki je tako na prvem prioriteten mestu, za ostale šole se ujemajo predlogi v dveh planih, na koncu tabele pa so šole, ki jih predlagajo posamezni plani. Predlogi v planih KS se ogrevajo v glavnem za obnove obstoječih šol, v UP pa so predlagane nove podružnične šole predvsem tam, kjer obstoječe zaradi prevelike oddaljenosti ne pokrivajo območja 2,5 km (Koseze, Dupeljine). Pri prehodu na celodnevno šolo pa bi primanjkovalo v obstoječih šestih matičnih šolah približno 50 učilnic za višje razrede, zato je v UP predlagana dograditev obstoječih (Mengeš, Domžale, Brdo). Zaradi velikega območja, ki ga pokriva šola na Brdu (do Trojan približno 13 km) je potrebno razmisliti o eventualni novi popolni osemletki na tem območju.

Lokacija	KS	SIS	UP
Trzin	osnovna šola	novogradnja ali adapt.	dograditev

Mengeš	osnovna šola	dograditev
Krašnja	osnovna šola	dograditev
Ihan		dograditev
Brdo		dograditev
Domžale		
Krtina	osnovna šola	novogradnja
Moravče	glasbena šola	novogradnja
Prevoje	mala šola	novogradnja
Ples		novogradnja
Koseze		novogradnja
Dupeljine		novogradnja

novogradnja
adaptacija
telovadnica
nova šola V. Perko
nova šola Savska
posebna šola
teh. srednja
ekonom. srednja

(MOŽNOSTI OCENJEVANJA RAZLIČNIH PREDLOGOV V OKVIRJU CILJEV DP)

Urbanistični program občine Domžale predstavlja zbir vseh podatkov o vsebini prostora, družbe in gospodarstva.

Za potrebe družbenega plana občine so zajete informacije, ki jih vsebuje UP v obliki banke podatkov s potrebnimi načini pristopa in obdelave.

Različni predlogi o ciljih DP zahtevajo enoten način tehtanja v procesu družbenega planiranja, ki bi dal točnejše rezultate v celotnem DP. Sodelovanje udeležencev planiranja, z enotno podatkovno osnovo daje možnost preverjanja in odkrivanja učinkovitosti planiranja pri usklajevanju različnih odločitev.

V trenutku prvih poskusov, kako planirati potrebe varstva, izobraževanja, kulture in oskrbe v občini, je dani koncept planiranja pokazal prve rezultate.

Testirani so bili predlogi krajevnih skupnosti in delovnih organizacij, ki so na osnovi svojih podatkov in meril pokazale popolnoma različne interese.

V različnih primerih so različne lokacije planiranih objektov bolj ali manj ustrezale potrebam.

Veljavnost različnih predlogov pa je v večini primerov enostranska in je rezultat posebnih meril.

V družbenem planiranju velja za osnovno načelo princip dogovarjanja. Ta način nas obvezuje, če hočemo doseči dobre rezultate, da osvojimo enoten sistem meril, ki omogočajo, da se izognemo nesporazumu in pristanski oceni.

Predmet planiranja so skupne potrebe, ki jih razvijajo gibanja v sistemu naših družbenih odnosov.

V teh razmerah se pojavlja najtežja naloga, kako delati s spremembami, ki nastajajo same in tiste, ki jih planiramo.

Na osnovi sprememb, ki nastajajo z razvojem in sprememb, ki jih hočemo, moramo oblikovati sisteme informiranja z obsegom danih in veljavnih spremenljivk.

Razvita je metoda simulacij, ki z virom različnih spremenljivk skuša prikazati njihovo delovanje v sistemu medsebojnih razmerij.

Različne vrednosti spremenljivk, ki jih uporabljamo enkrat kot dane, drugi pa hotene, predstavljajo orodje v rokah planiranja, ki se samo preverja, meri, preusmerja, skratka vodi.

Govorimo o nujnosti srečujočega planiranja, ki nima namena vztrajati 5 let na svojih odločitvah, temveč hoče trajno spremljati spremembe in v njihovih okvirih reševati nastajajoče probleme.

Izključeno je kakršnokoli deterministično, dokončno postavljanje stvari na neko mesto, ampak način razvojnega usklajenega dela s dejanskimi potrebami.

Prisiljeni smo na večni delni rezultat, ki ni pomanjkanje idej, prepušče no izbiri alternativ, temveč koncept prilagajanja možnosti – potrebam!

LEK

TOVARNA
FARMACEVTSKIH
IN KEMIČNIH
IZDELKOV
LJUBLJANA
TOZD INVEST SERVIS

objavlja prosto delovno mesto

ČISTILKE za obrate v Mengšu (3 izvajalce)

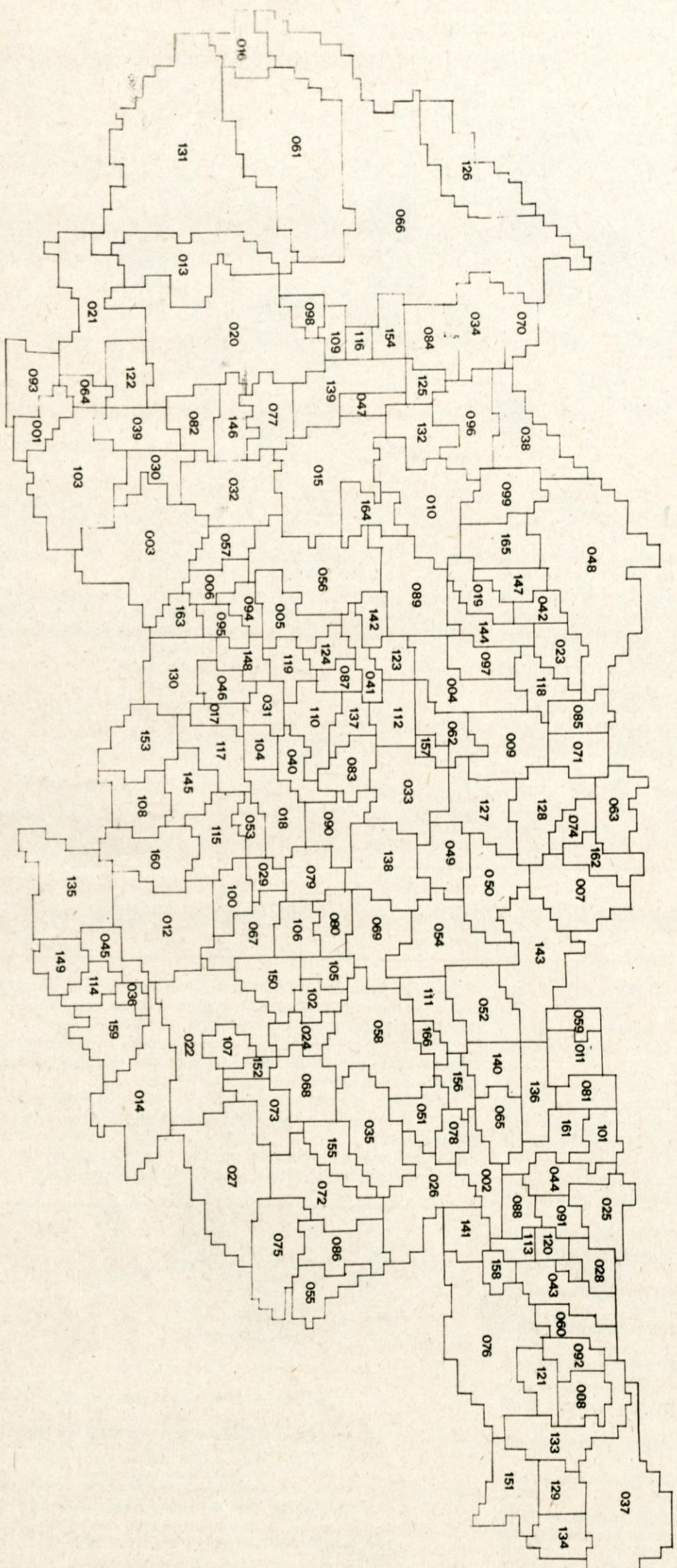
Delo: čiščenje proizvodnih, skladiščnih in stranskih prostorov.
Pogoji: Poleg splošnih pogojev morajo kandidati imeti še 6 razredov osnovne šole.
Poskusno delo traja 60 dni.

Mesečni osebni dohodek je okrog 2.500 dinarjev.

Kandidate prosimo, da svoje ponudbe pošljejo v desetih dneh po objavi kadrovske-spolnemu sektorju podjetja „LEK“ Ljubljana, Celovška 135.

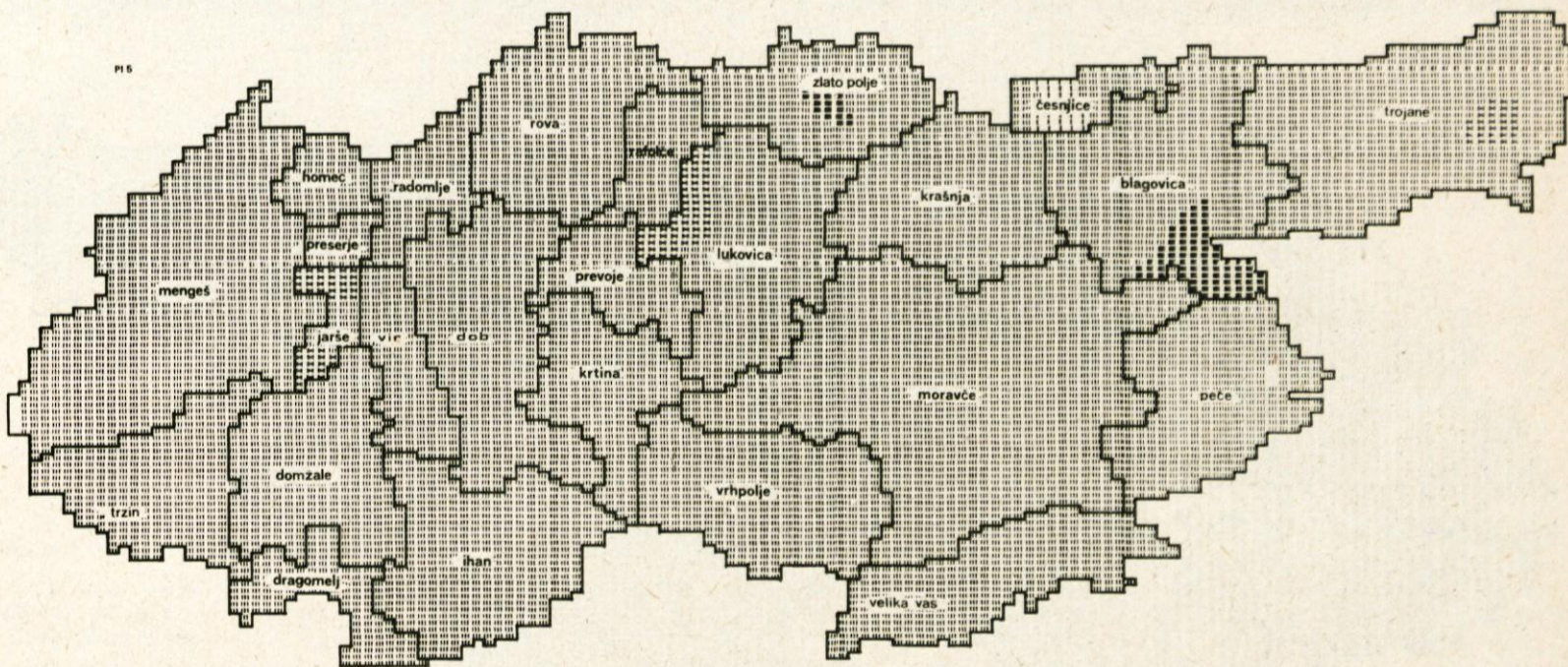
NASELJE

Bišče	001	Dob	015	Goričica pri Moravčah	031	Količevo	047	Mala Lašna	063	Podstran	079
Blagovica	002	Dobeno	016	Gorjuša	032	Kolovec	048	Mala Loka	064	Pogled	080
Brdo	003	Dole pod Trojico	017	Gradišče pri Lukovici	033	Kompolje	049	Mali Jelcnik	065	Poljane nad Blagovico	081
Brdo pri Lukovici	004	Dole pri Krašcah	018	Homec	034	Koreno	050	Mengeš	066	Prellog	082
Brezje pri Dobu	005	Dolenje	019	Hrastnik	035	Korpe	051	Moravče	067	Preserje pri Lukovici	083
Brezovica pri Dobu	006	Domžale	020	Hrib nad Ribčami	036	Krajno brdo	052	Mošenik	068	Preserje pri Radomljah	084
Brezovica pri Zlatem polju	007	Dragomelj	021	Hribi	037	Krašnje	053	Negastn	069	Preserje pri Zlatem polju	085
Bršlenovica	008	Drtja	022	Hudo	038	Križate	054	Nožice	070	Pretrž	086
Čeplje	009	Dupejine	023	Ihan	039	Krtina	055	Obriše	071	Prevalje	087
Češenik	010	Gabrije pod Lim. goro	024	Imenje	040	Laze pri Domžalah	056	Peče	072	Prevoje	088
Češnja	011	Golčaji	025	Imovica	041	Limbarska gora	057	Ples	073	Prevoje pri Šentvidu	089
Češnje pri Moravčah	012	Gora pri Pečah	026	Jasen	042	Lipa	058	Podgora pri Zlatem polju	074	Prikrnica	090
Depala vas	013	Gorenje	027	Javorje pri Blagovici	043	Lipa	059	Podgorica pri Pečah	075	Prvinsje	091
Dešen	014	Gorica	028	Jelaš	044	Lok	060	Podmilj	076	Pšata	092
		Goričica pri Ihanu	029	Katarja	045	Loka pri Mengšu	061	Podrečje	077	Rača	093
			030	Kokošnje	046	Lukovica	062	Podsmrečje	078		094

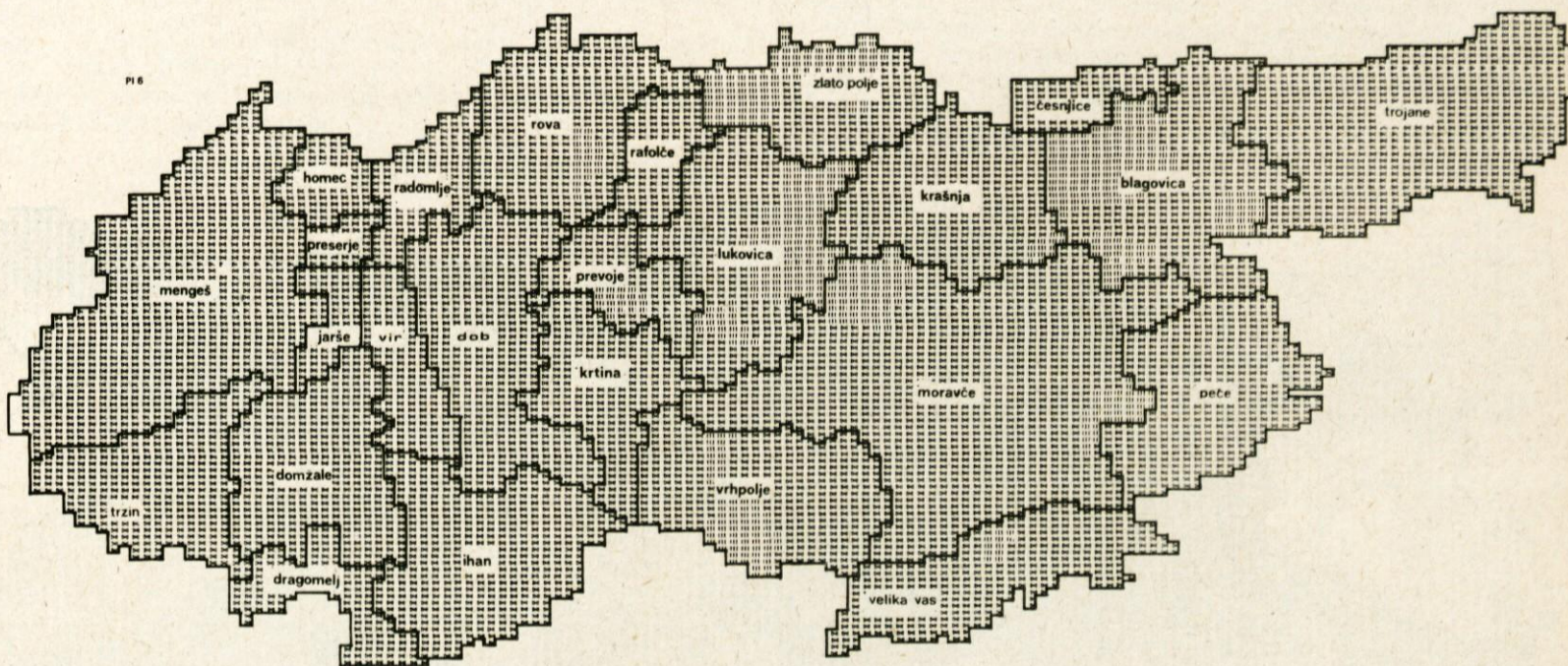

Račni vrh	095	Spodnji Petelinjek	113	Trzin	131	Zalog pri Kresnicah	149
Radomlje	096	Spodnji Prekar	114	Turnše	132	Zalog pri Moravčah	150
Rafočče	097	Spodnji Tustanj	115	Učak	133	Zavrh pri Trojanah	151
Rodica	098	Srednje Jarše	116	V Zideh	134	Zgornja Dobrava	152
Rova	099	Stegne	117	Velika vas	135	Zgornja Javoršica	153
Rudnik pri Moravčah	100	Straža	118	Veliki Jelnik	136	Zgornje Jarše	154
Selce	101	Studenec pri Krtini	119	Videm pri Lukovici	137	Zgornje Koseze	155
Selce pri Moravčah	102	Susa	120	Vinje pri Moravčah	138	Zgornje Loke	156
Selo pri Ihanu	103	Šentožbolt	121	Vir	139	Zgornje Prapreče	157
Selo pri Moravčah	104	Šentpavel	122	Vošče	140	Zgornji Petelinjek	158
Serjuče	105	Šentvid	123	Vranke	141	Zgornji Prekar	159
Soteska pri Moravčah	106	Škocjan	124	Vrba	142	Zgornji Tustanj	160
Spodnja Dobrava	107	Škrjančevo	125	Vrh nad Krašnjo	143	Zlatenek	161
Spodnja Javoršica	108	Topole	126	Vrhovlje	144	Zlato polje	162
Spodnje Jarše	109	Trnjava	127	Vrhpolje pri Moravčah	145	Žeje	163
Spodnje Koseze	110	Trnovče	128	Zaboršt	146	Želodnik	164
Spodnje Loke	111	Trojane	129	Zagorica pri Rovah	147	Žiče	165
Spodnje Prapreče	112	Trojica	130	Zalog pod Trojico	148	Žirovše	166

PI 5,

PI 6

Tendenca v izobrazbi prebivalcev po naseljih leta 1961 in 1971

Karte prikazujejo, katera stopnja izobrazbe je bila dominantna leta 1961 in leta 1971. Znaki pomenijo:

- — — V naselju so enakomerno zastopane vse stopnje izobrazbe.
- = = = V naselju so v večini prebivalci z višjo in visoko izobrazbo (končana srednja šola, višja šola, fakulteta).

- ≡ ≡ ≡ V naselju so v večini prebivalci z nepopolno osemletko.
- X+Z V naselju so v večini prebivalci z KV, VKV in nepopolno srednjo šolo.
- X+Z+N V naselju so v večini prebivalci z nepopolno osemletko in z nižjo izobrazbo.

Izredno je zanimiva primerjava med letom 1961 in 1971. Leta 1961 je

v večini naselij na vzhodu in zahodu prevladovala izobrazba z nedokončano osemletko, le v štirih naseljih so bili v večini prebivalci s KV in VKV izobrazbo.

Leta 1971 pa je v večini naselij prevladovala KV in VKV izobrazba in le nekaj naselij je ostalo, kjer so še v večini prebivalci z nepopolno osem-

letko. Izrazit premik v strukturi izobrazbe je razveseljiv in povezan s premikom v dejavnosti (od zaposlenosti v I. sektorju do zaposlenosti v II. in III. sektorju).

Še vedno pa je zaskrbljujoča izobrazbena struktura v urbanih centrih (Domžale, Mengeš, Moravče), ki bi zaradi svojih upravnih in vzgojnih funkcij morali vsebovati višjo izobrazbeno strukturo.

Dominantna dejavnost prebivalcev po naseljih leta 1971

Karte prikazujejo dominantno dejavnost prebivalcev po posameznih sektorjih.

Znaki prikazujejo sledeče:

— V naselju so v glavnem zaposleni v I. sektorju (kmetijstvo, gozdarstvo).

= = = V naselju so v glavnem zaposleni v II. sektorju (industrija, gradbeništvo).

— — — V naselju so v glavnem zaposleni v III. in IV. sektorju (obrt, usluge, uprava).

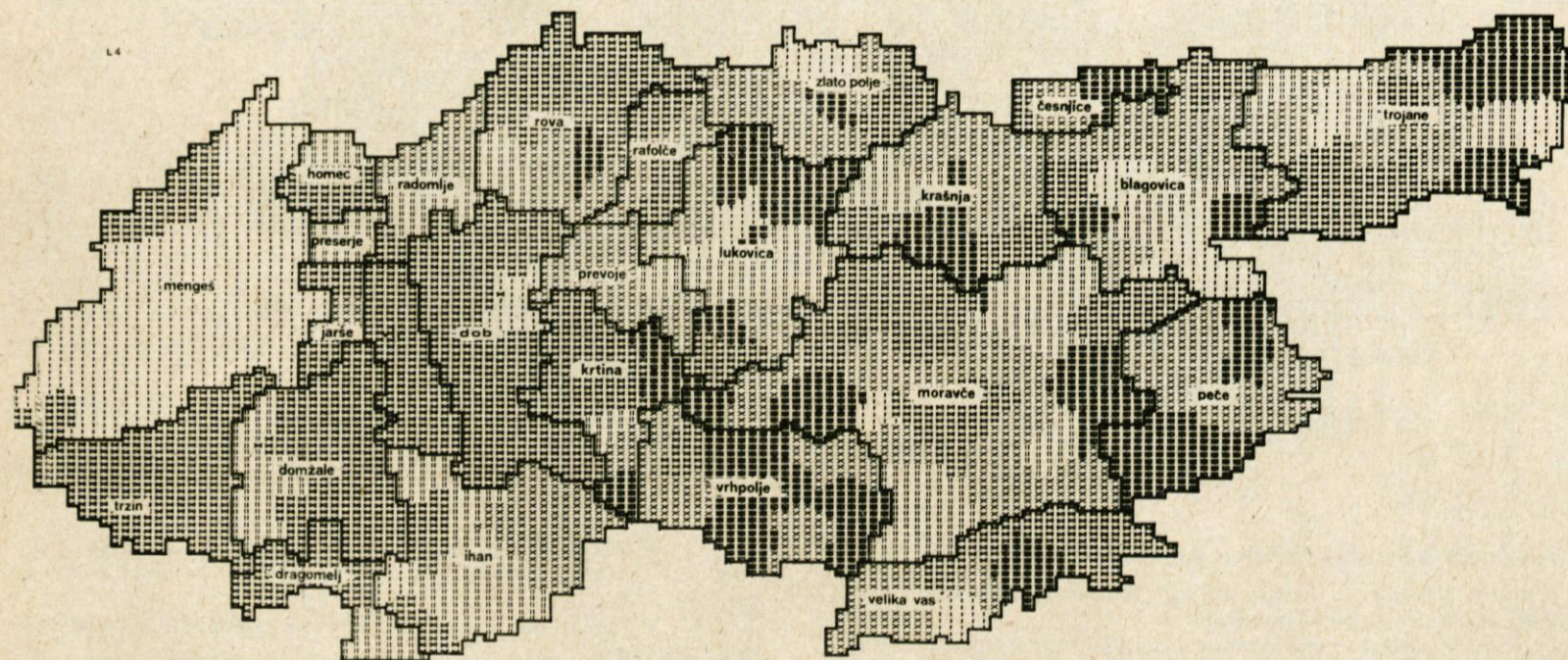
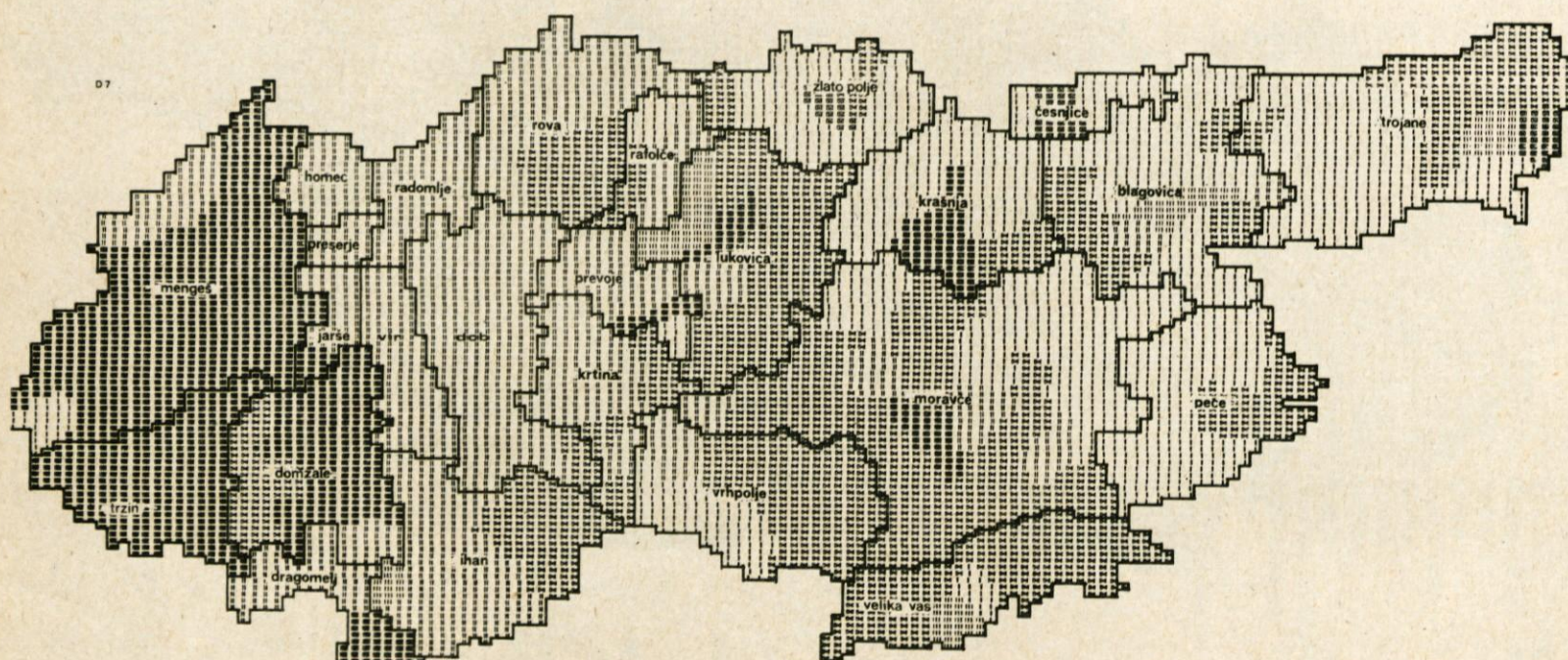
X+Z V naselju so v glavnem zaposleni v I. in II. sektorju.

X+Z+N V naselju so v glavnem zaposleni v I., III. in IV. sektorju.

X+Z+N+E+I V naselju so v glavnem zaposleni v II., III. in IV. sektorju.

Kazeta se dve izraziti področji dominantne zaposlenosti v industriji (srednji del) ter zaposlenost v kmetijstvu (vzhodni del), med njima je prehodni pas dominantne zaposlitve v I. in II. sektorju, v zahodnem delu pa tendenca k zaposlovanju v III. in IV. sektorju.

Dominantna zaposlenost v III. in IV. sektorju je v glavnem zaradi institucij, ki zaposlujejo delovno silo v teh sektorjih (Lukovica, Blagovica, Trojane), odnosno vplivov sosednjih občin (Mala loka, Zalog). Primerjava s karto dominantne dejavnosti leta 1961 (glej Urb. program) kaže na izrazit premik dejavnosti na zahodu v III. odnosno IV. sektor iz II. sektorja, na srednjem delu pa v II. sektor iz I. sektorja. Blizina velikega upravnega središča Slovenije ter razvite komunikacije vzpodbujata zaposlovanje v terciar in kvartar, ki nudita boljše delovne in materialne pogoje.

Tendence dobe priseljevanja po naseljih

Karta kaže, v katerem času so se prebivalci naselili v naselju.

Znaki pomenijo:

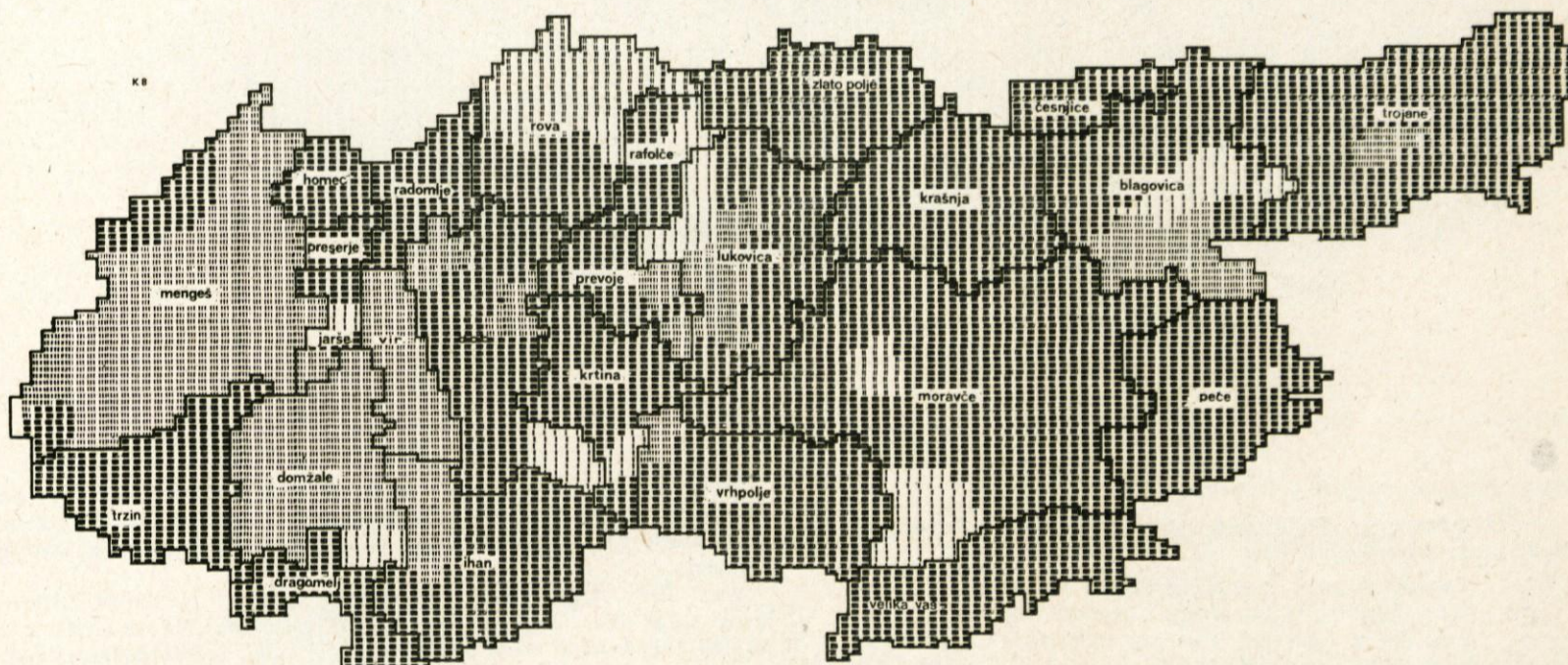
- — — V naselje so se prebivalci naseljevali v glavnem enakomerno ves čas.
- = = = V naselje so se prebivalci naseljevali v glavnem zadnja leta (po 1965).
- X X X V naselje so se prebivalci naselili v glavnem zgodnja leta (pred 1950).
- X+Z V naselje so se prebivalci naselili v glavnem v letih od 1950–1965.

X+Z+N V naselje so se prebivalci naselili v glavnem zgodaj (pred 1950) in zadnja leta (po 1965).

V Mengšu in Trzinu so se prebivalci priseljevali ves čas, v Domžale, Vir, Dob pa intenzivneje srednja leta, Preserje, Radomlje, Homec, Depala vas in druga naselja na vzhodu so mlajša.

V glavnem je težko izločiti enotna območja in imajo posamezna naselja specifično karakteristiko, pogojeno z dosedanjim razvojem in lego (bližina komunikacij, razprodaja zemlje).

Za nadaljnje analize so pomembna naselja, kjer so se prebivalci naseljevali zadnja leta, ker prav gotovo vsebujejo določene zanimive in atraktivne elemente, vabljuje za priseljevanje.

Tendence velikosti posesti v kmečkih gospodinjstvih leta 1961 in 1971

Karte prikazujejo, katere velikosti posesti so leta 1961 in 1971 dominirale v naseljih.

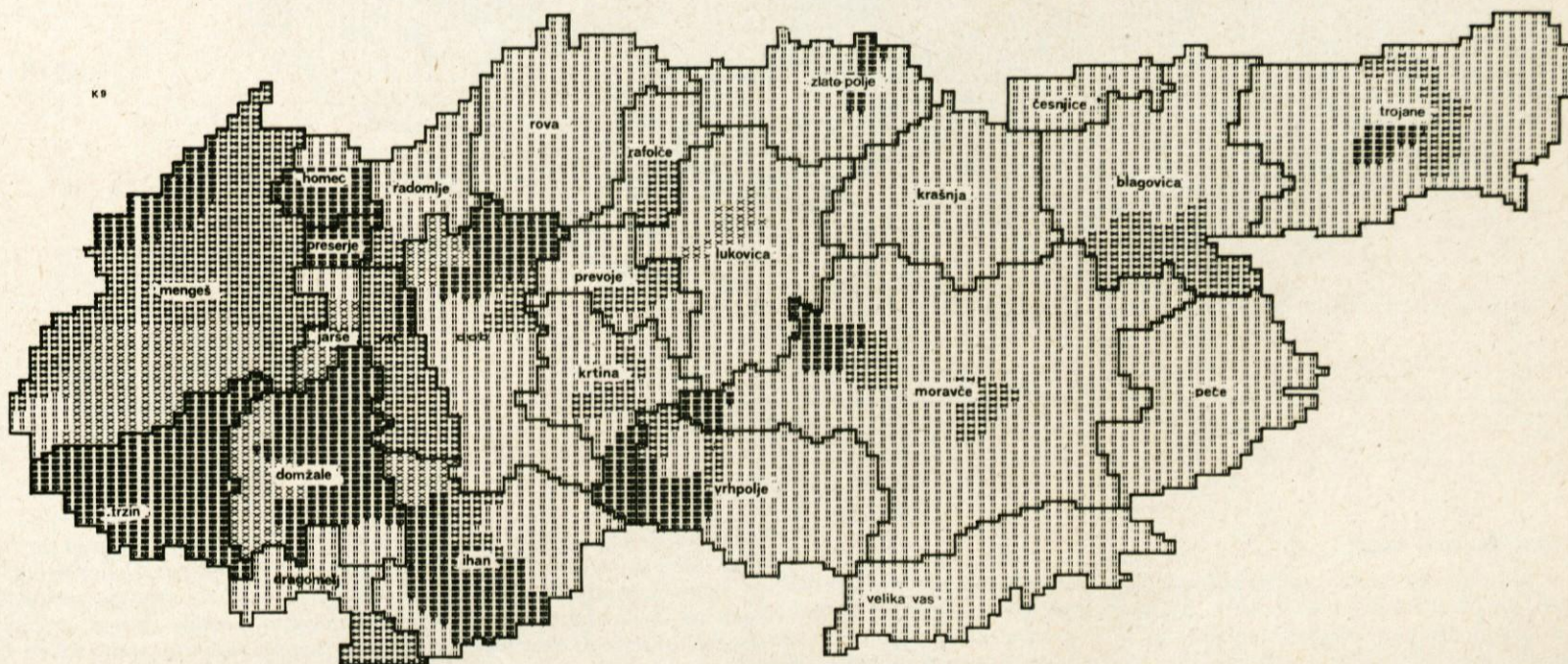
Znaki pomenijo:

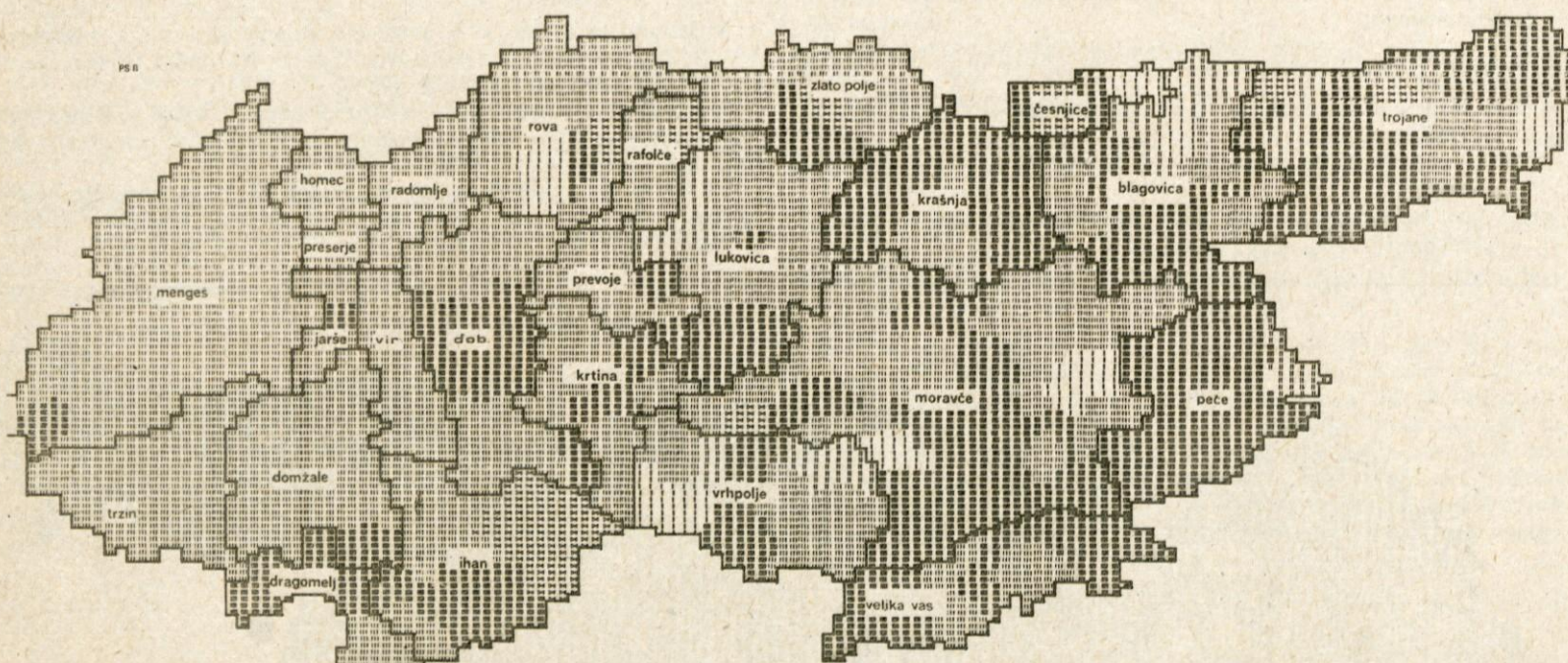
- — — V naselju so v glavnem različne velikosti posesti v kmečkih gospodinjstvih.
- = = = V naselju so v večini velike posesti (nad 5 ha) v kmečkih gospodinjstvih.
- ≡ ≡ ≡ V naselju so v večini majhne posesti (do 3 ha) v kmečkih gospodinjstvih.
- X+Z V naselju so v večini srednje velike posesti (do 3 - 5 ha) v kmečkih gospodinjstvih.
- X+Z+N V naselju so v večini majhne (do 3 ha) in velike (nad 5 ha) posesti v kmečkih gospodinjstvih.

Izredno je zanimiva primerjava v velikosti posesti med leti 1961 in 1971. Leta 1961 so na vzhodnem območju prevladovala kmečka gospodinjstva z velikimi in majhnimi posesti, na vzhodu pa z majhnimi (Mengeš, Trzin, Domžale z okolico), le v dveh naseljih so prevladovala kmečka gospodinjstva z velikimi posestmi (Kolovec, Podstran).

Leta 1971 se je slika popolnoma spremenila.

Na vzhodu so pretežno naselja, kjer so v večini kmečka gospodinjstva z velikimi posestmi. V nekaj naseljih so v večini kmečka gospodinjstva s srednjimi posestmi, le izjemoma so naselja z majhnimi. Na zahodu so v večini naselja z velikimi in majhnimi kmečkimi posestmi, le v Trzinu se je kmečka zemlja razdrobila. Na povečanje kmečkih posesti na vzhodu je gotovo vplival zakon o dovoljenih večjih posestih nad 600 kv.m in pa deagrarizacija naselij s prestrukturacijo mešanih gospodinjstev s prodajo zemljišč. Kljub temu, da so vsa ta posestva na zemlji slabe kategorije, velja takim naseljem, kjer se prebivalstvo v večini bavi s kmetijstvom (glej zbirne karte), posebna pozornost.

Prikaz tendence v starosti prebivalcev v letih 1961 in 1971

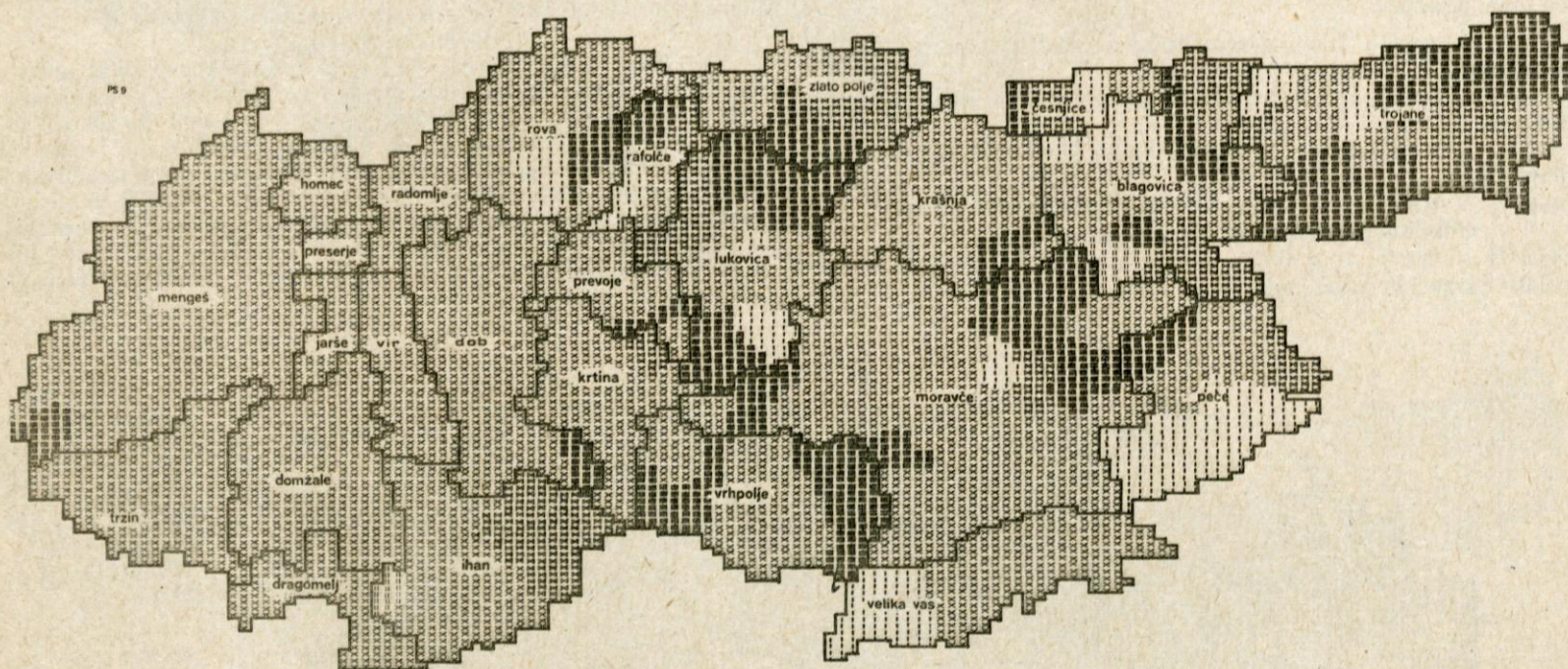
Karte prikazujejo dominantno starost prebivalcev v posameznih naseljih. Znaki prikazujejo sledeče:

- V naselju so enakomerno zastopane vse starosti.
- = V naselju so v glavnem starejši prebivalci (nad 50 let).
- = V naselju so v glavnem mlajši prebivalci (do 25 let).
- X X V naselju so v glavnem prebivalci srednjih let (25-50).
- X+Z+N+I V naselju so v glavnem mlajši (do 25) in starejši (nad 50 let) prebivalci.

Prikaz po letu 1961 kaže, da so na zahodu v glavnem mlajši prebivalci na vzhodu pa naselja z mlajšimi in starejšimi prebivalci in, da obstoja nekaj naselij s starejšimi prebivalci (Brdo, Sp. Tustanj, Zlatenek, Javorje, Križate).

Leta 1971 se je struktura prebivalcev z ozirom na starost bistveno korigirala in so v naseljih v glavnem mlajši prebivalci. Na zahodnem področju v vseh naseljih razen na Dobenu, in v veliki večini tudi na vzhodu.

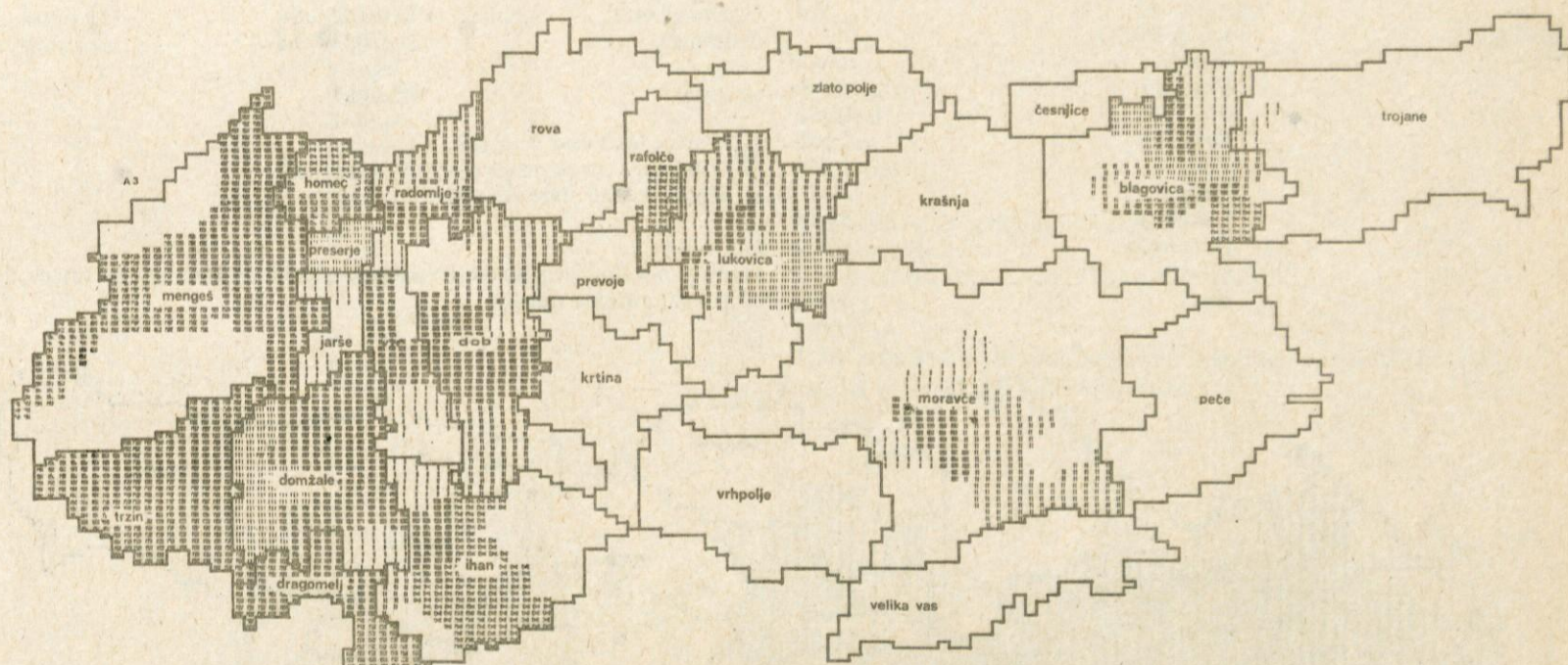
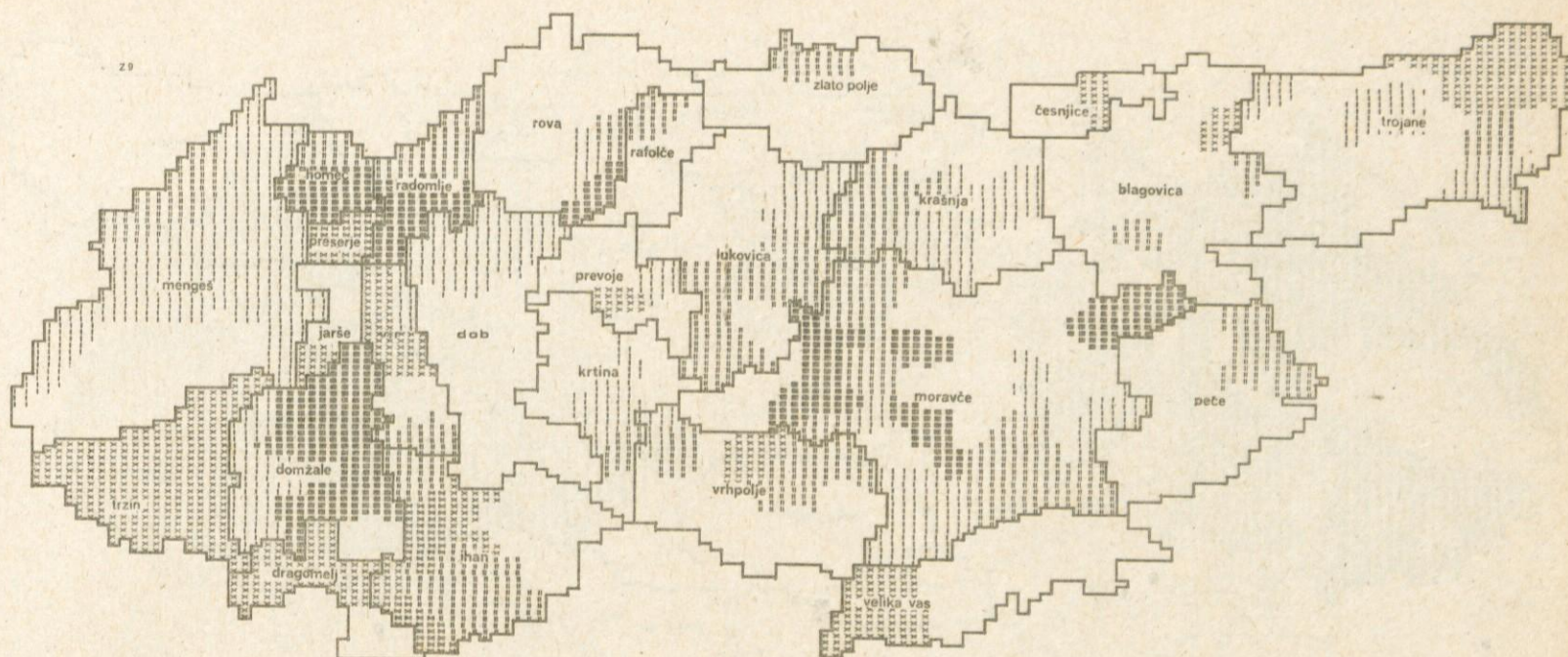
V glavnem samo starejše prebivalce imajo le še naselja Korpe in Mala loka.

Prikaz aktivnih naselij

Na osnovi izbranih karakteristik so izločena naselja, ki so kazala aktiven (pozitiven) razvoj v letih 1961-1971. Osnovni kriteriji so bili pozitivna rast prebivalcev, predvsem mlajših, pozitivna rast aktivnih prebivalcev, doseljevanje prebivalcev v zadnjih letih, intenzivnost novogradenj, pretežno mlada struktura prebivalcev ipd. Naselja z močnejšimi znaki zado-

voljujejo strožje kriterije in so pokazala izredno ugoden dosednji razvoj. Med njimi so na osnovi prostorskih značilnosti (oddaljenosti, konfiguracije) izbrana naselja kot generatorji svojega razvoja. Na osnovni geodetski karti so ta naselja označena s temnejšimi krogi, ostala aktivna naselja s svetlimi. Kvadrati predstavljajo aktivna naselja, kjer se prebivalstvo na velikih posestvih v glavnem ukvarja s kmetijstvom, temnejša med njimi pa so generatorji svojega področja.

Predlog:
Vrtci:

SOV (I)
Domžale
Mengeš
Moravče
Dob
Trzin
Homec
Lukovica

— zmogljivost:

20 otrok/odd

V 1

16 odd — letniki: 71/70/69/68/67
10 odd — krog 1,5 km
3 odd — pogoji:
4 odd 1. V vrtec hodi vsak 5. otrok.
4 odd 2. Generacije otrok imajo poskusno vrednost.
2 odd 3. Zajete so tudi stare zmogljivosti.
2 odd

OPOMBA:

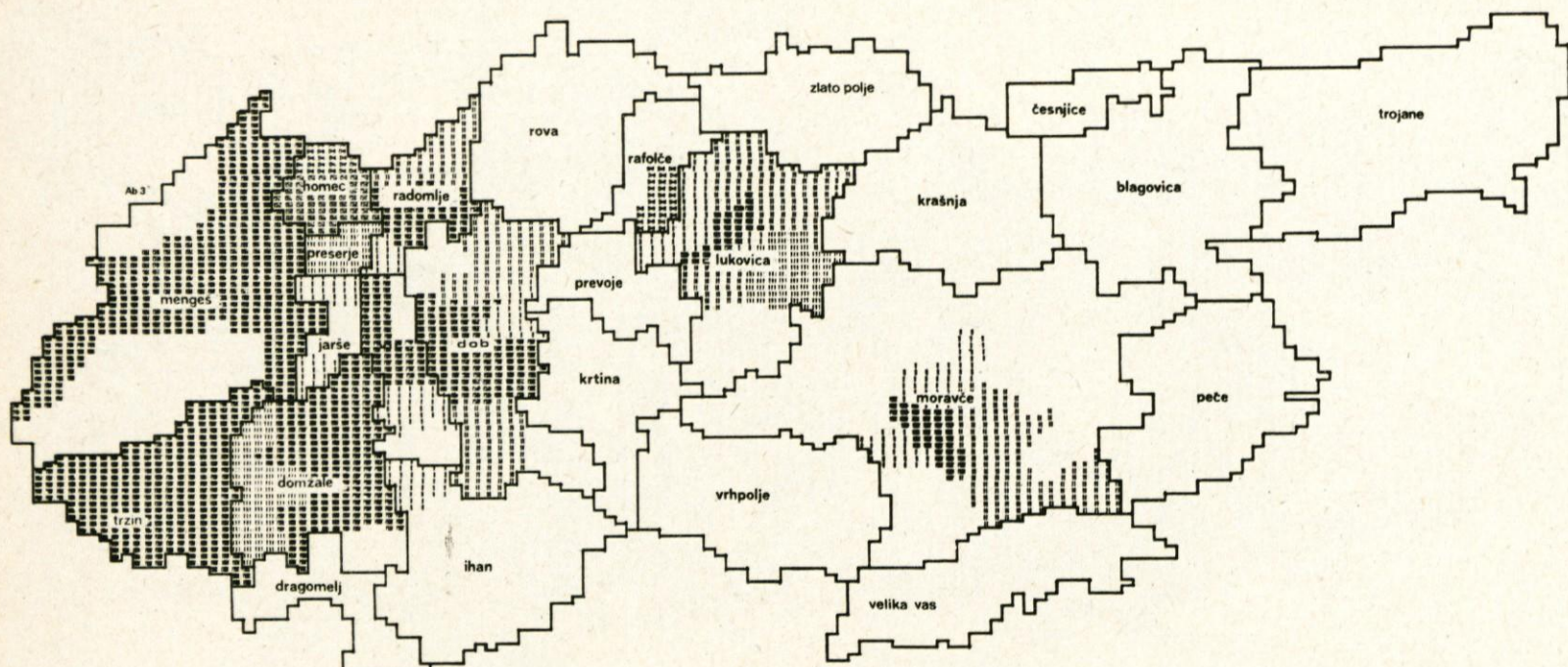
Poskusne ocene so pokazale samo delno zadovoljene potrebe zaledja.

Predlog:
Vrtci:

SOV (II)
Domžale
Mengeš
Moravče
Dob
Trzin
Homec
Lukovica
Krtina
Vrhpolje

V 2

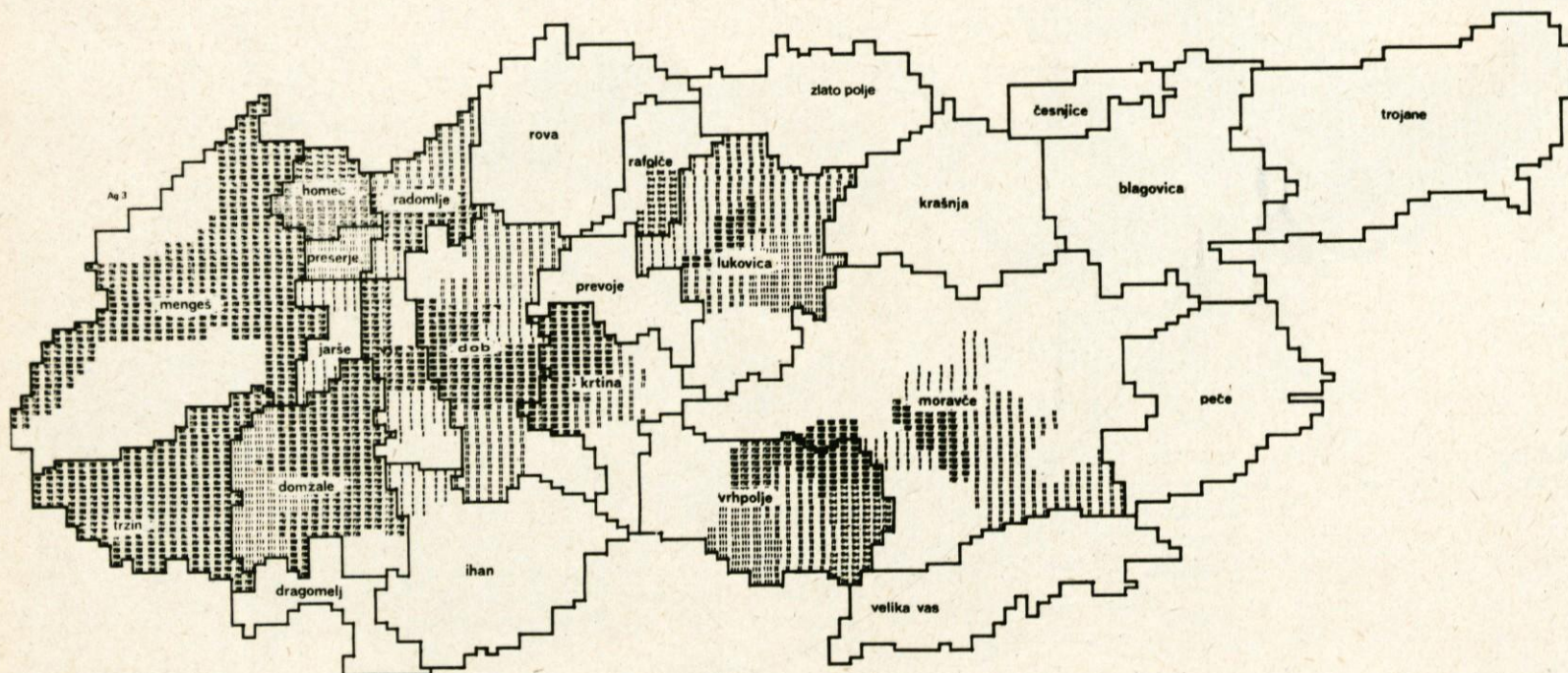
16 odd — zmogljivost: 20 otrok/odd
10 odd — letniki: 71/70/69/68/67
3 odd — krog 1,5 km
2 odd — pogoji:
4 odd 1. V vrtec hodi vsak 5. otrok.
2 odd 2. Generacije otrok imajo poskusno vrednost.
2 odd 3. Zajete so tudi stare zmogljivosti.
1 odd
1 odd OPOMBA:
Poizkus je pokazal samo delno ustreznost predloga.

Predlog:
Vrtci:

KS in TOZD
Domžale
Mengeš
Moravče
Dob
Trzin
Homec
Lukovica
Dragomelj
Prevoje
Ihan

V 3 — zmogljivost: 20 otrok/odd
— letniki: 71/70/69/68/67
— krog: 1,5 km
16 odd
10 odd
3 odd
2 odd
4 odd
2 odd
2 odd
1 odd
1 odd
2 odd
1. V vrtec hodi vsak 5. otrok.
2. Generacije otrok imajo poizkusno vrednost.
3. Zajete so tudi stare zmogljivosti.
OPOMBA:
Predlogi nekaterih večjih KS predvidevajo premalo zmogljivosti vrtcev, da bi pokrili potrebe zaledja.

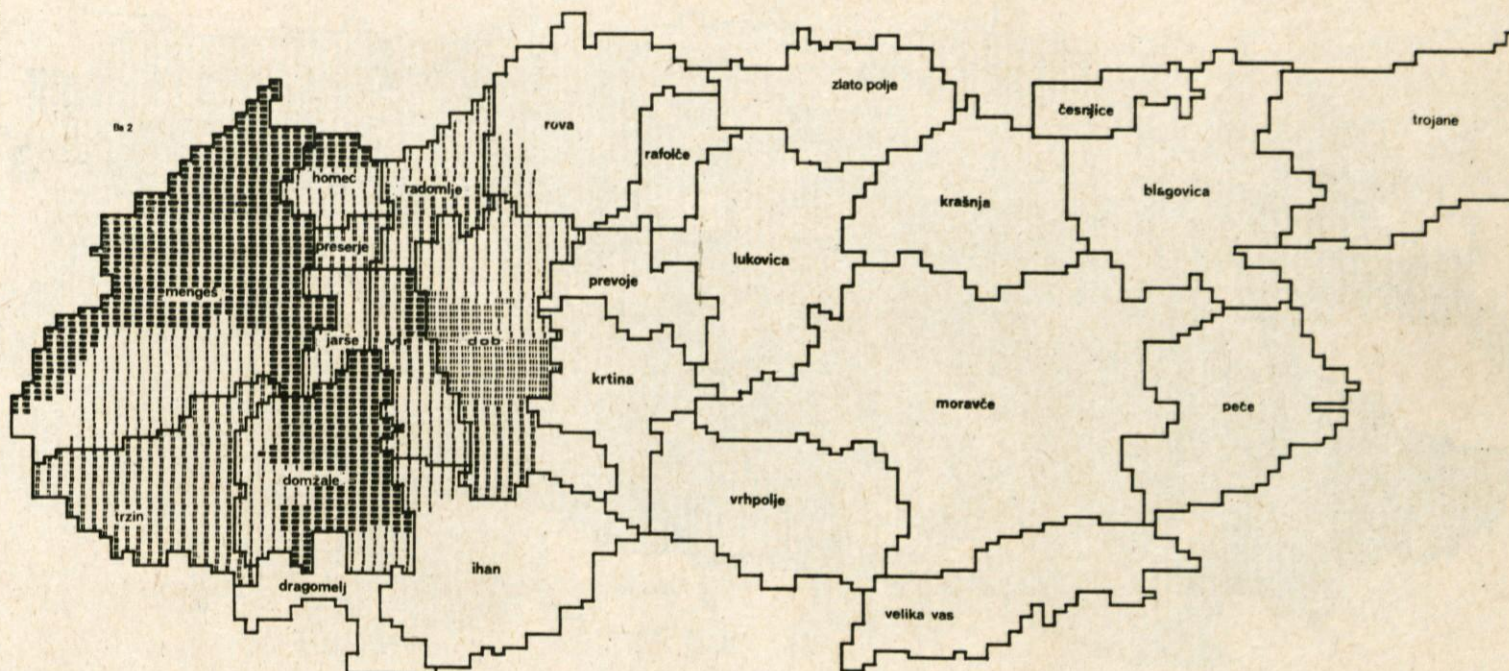
Predlog:
Mala šola:

BIRO 71 — študija
Domžale
Vir
Količevo
Radomlje
Preserje
Mengeš

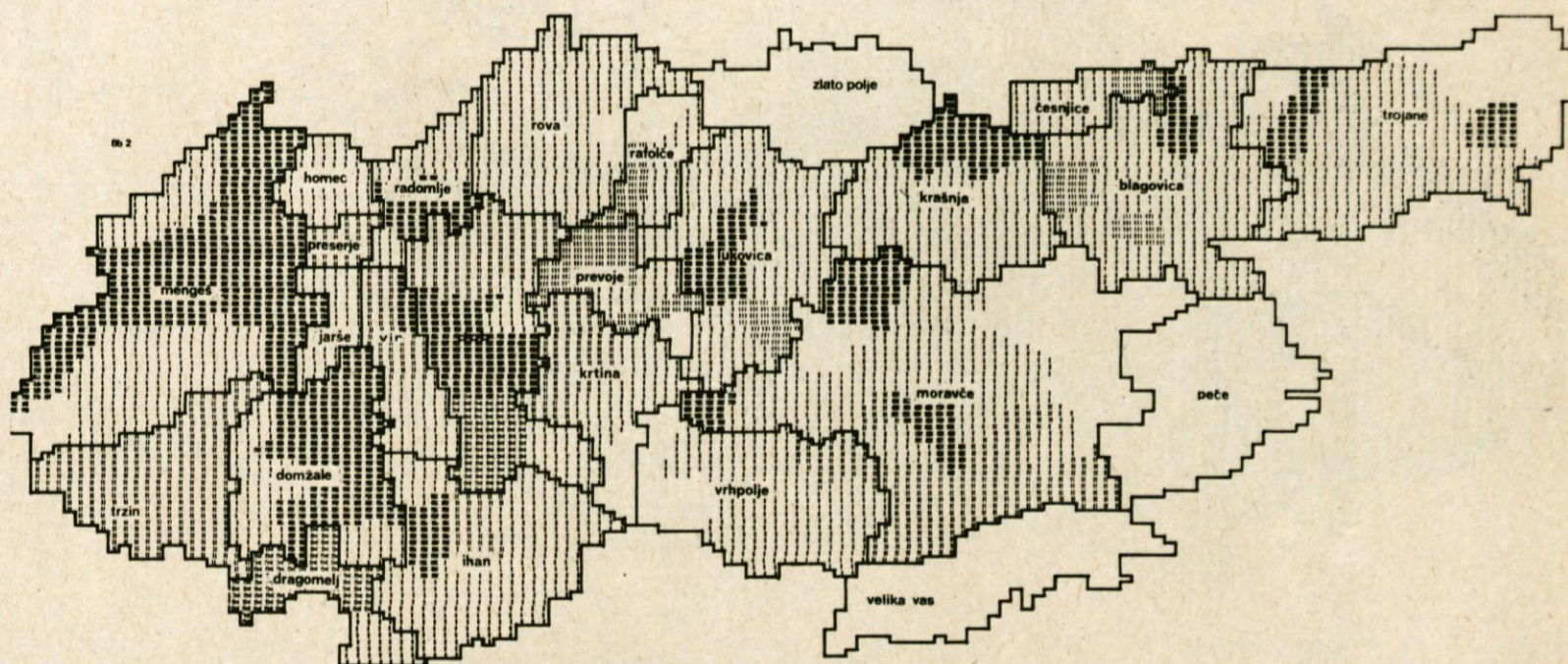
M 1

3 odd — letnik: 71
1 odd — krog: 2,5 km
1 odd — pogoji:
1 odd
1 odd
1 odd
1 odd
1. V malo šolo hodijo otroci stari 6 let.
2. Pouk v vrtcih.
3. Simulacija velja za leto 77 za generacijo 71. SIMULACIJA — pomeni prikaz stanja v prostoru po danem predlogu.

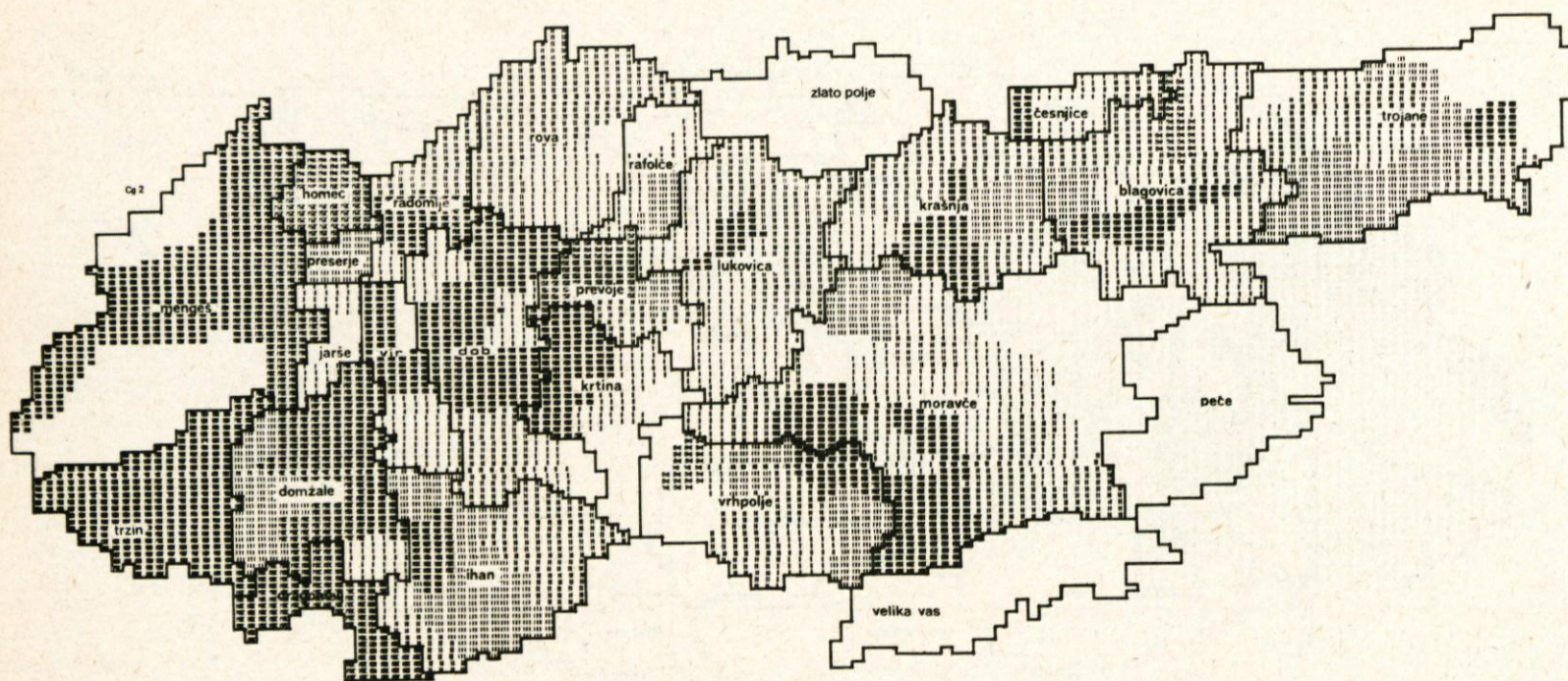
zmogljivost: 30 uč./odd

— Predlog:	BIRO 71 — študija	M 2	Česnjice	1 odd
— Mala šola:	Domžale	8 odd	Šentožbolt	1 odd
	Mengeš	2 odd	Rova	1 odd
	Radomlje	2 odd		
	Brdo pri Lukavici	2 odd	— zmogljivost:	30 uč./odd
	Moravče	2 odd	— letnik:	71
	Dob	2 odd	— krog:	2,5 km
	Ihan	1 odd	— pogoji:	
	Trzin	1 odd		
	Blagovica	1 odd	1. V malo šolo hodijo otroci stari 6 let.	
	Dragomelj	1 odd	2. Pouk v šolah.	
	Krašnja	1 odd	3. Simulacija velja za leto 77 za generacijo 71.	
	Krtina	1 odd	OPOMBA:	
	Vrhpolje	1 odd	Pouk male šole v osnovnih šolah bi potreboval dodatne kapacitete pri zaledju v krogih 2,5 km oddaljenosti.	

VAŠI PRIHRANKI BODO NAJBOLJE NALOŽENI V LJUBLJANSKI BANKI — PODRUŽNICI DOMŽALE!

Predlog: Matični pouk
Šola:

13. 2 odd KRTINA
14. 16 odd DOMŽALE
15. 4 odd DOB
16. 3 odd MORAVČE

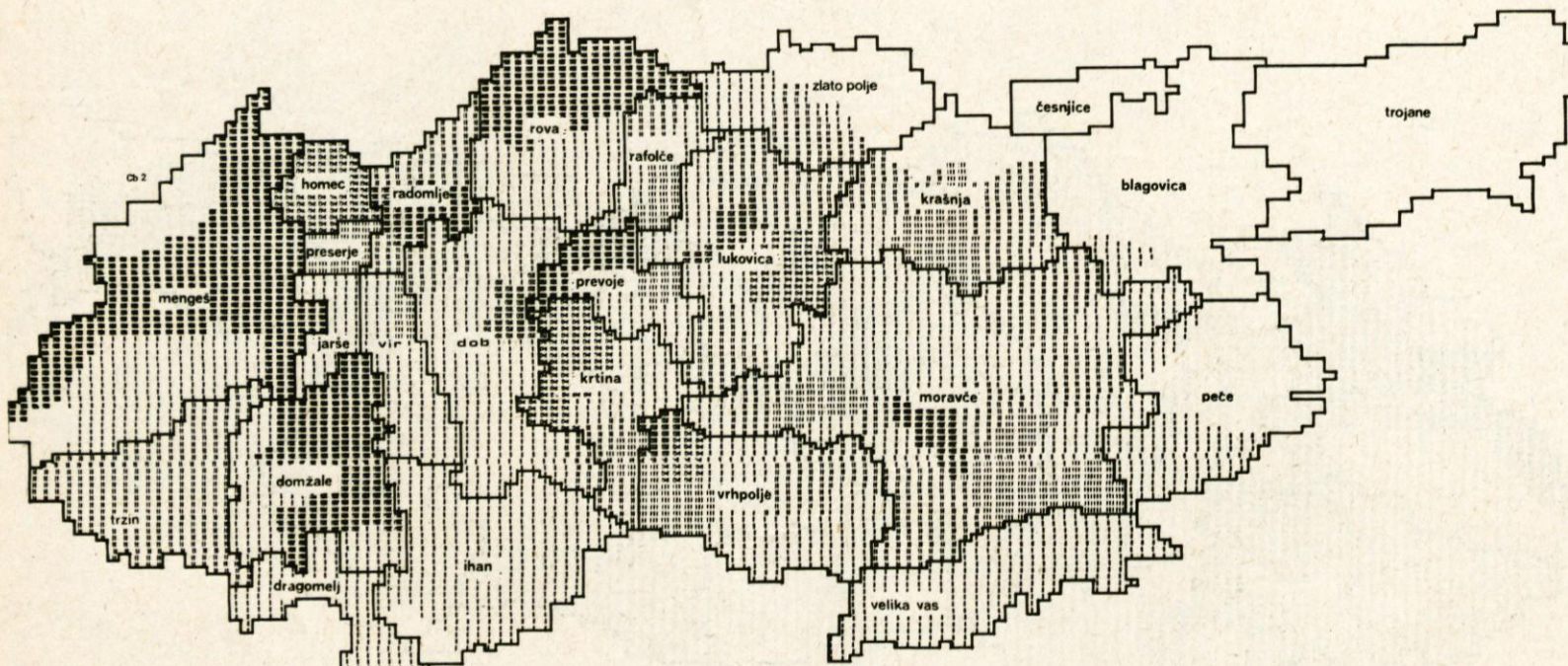
KAPACITETE

1.	1	ŠENTOŽBOLT
2.	2 odd	KRAŠNJA
3.	3 odd	IHAN
4.	2 odd	DRAGOMELJ
5.	3 odd	VRHPOLJE PRI MORAVČAH
6.	3 odd	BLAGOVICA
7.	1 odd	ČEŠNJICE
8.	10 odd	MENGEŠ
9.	4	TRZIN
10.	8 odd	RADOMLJE
11.	1 odd	ROVA
12.	7 odd	BRDO PRI LUKOVICI

– zmogljivost 30 uč./odd
– letniki: 71/70/69/68
– krog: 2,5 km
– pogoji:

1. Pouk v celodnevni šoli.
2. Zaprto območje kroga.
3. Simulacija velja za leto 78.
4. Predvidene so kapacitete obstoječih šol.

OPOMBA:
Kapacitete obstoječih šol bi zadoščale celodnevni matičnemu pouku na istih lokacijah in popustlivejšim kriterijem oddaljenosti zaledja.

Predlog: Kabinetni pouk

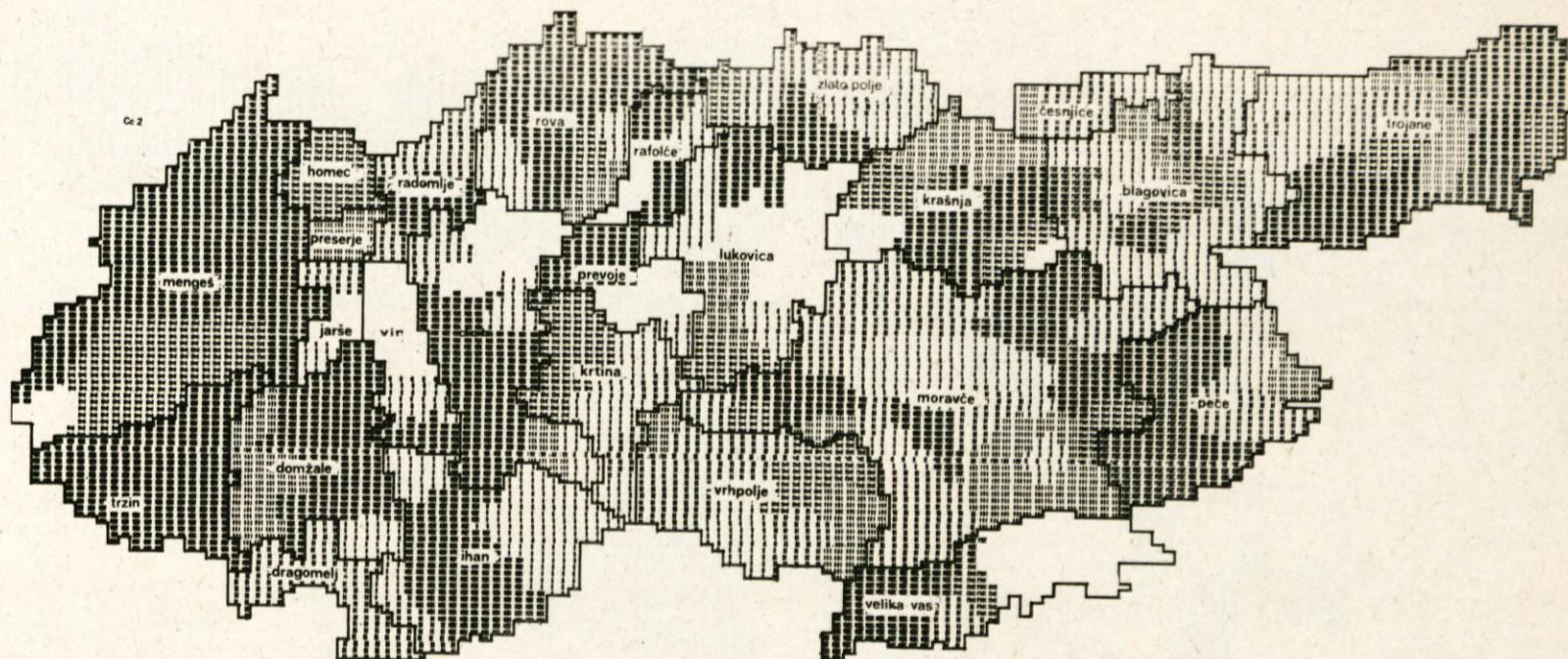
Šole:	Mengeš	12 odd
	Radomlje	11 odd
	Brdo	10 odd
	Domžale	45 odd
	Dob	9 odd
	Moravče	14 odd

zmogljivost: 30 uč./odd
letniki: 67/66/65/64

1. Pouk v celodnevni šoli.
2. Zaprto območje kroga.
3. Simulacija velja za leto 78.
4. Predvidene so kapacitete obstoječih šol.

OPOMBA:

Celodnevni kabinetni pouk nima možnosti zadostiti potrebam zaledja na lokacijah današnjih popolnih osnovnih šol, temveč je treba njihovo mrežo razširiti v primeru doslednjega režima krogov z oddaljenostjo 5 km.

Š 3 Predlog:

Šole:
Mengeš
Radomlje
Brdo
Domžale
Dob
Moravče

– zmogljivost:
– letniki:

Kabinetni pouk – krog:

12 odd
11 odd
10 odd
45 odd
9 odd
14 odd

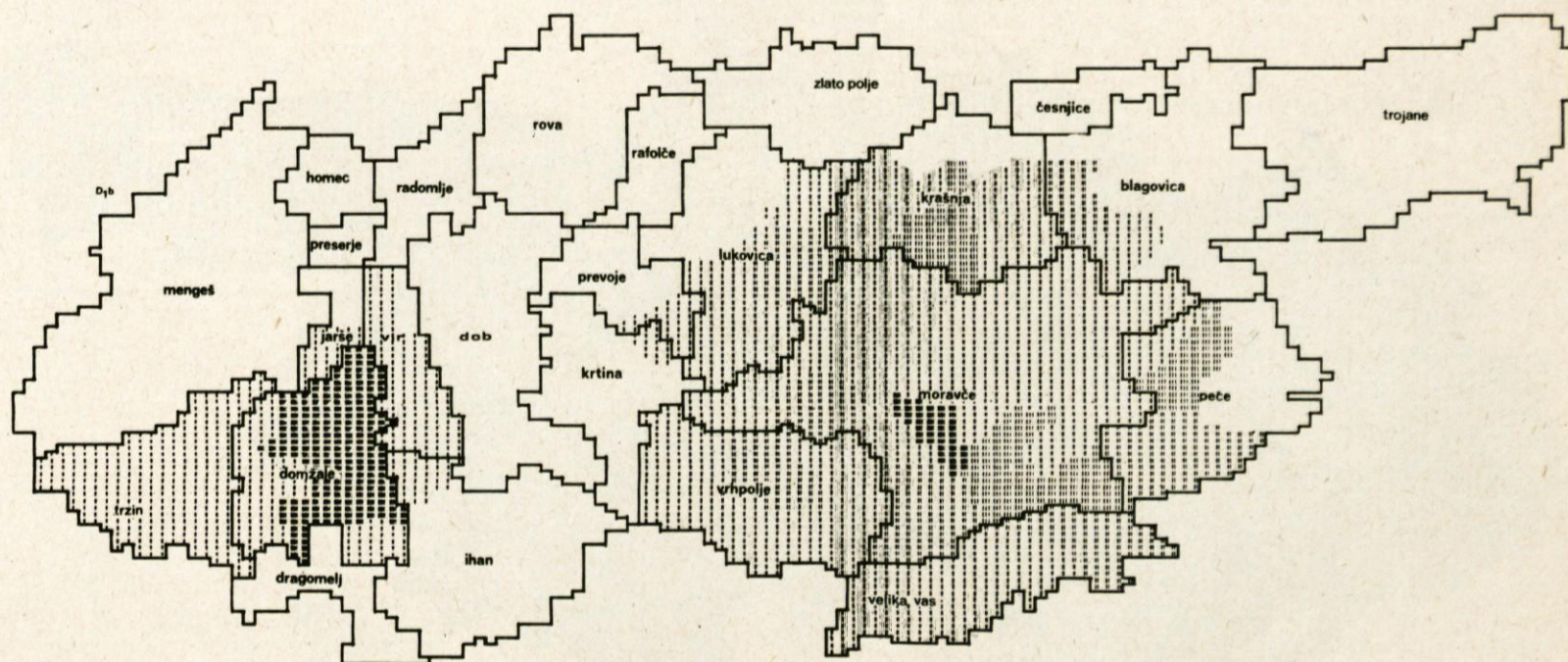
30 uč./odd
67/66/65/64

OPOMBA:

Odprto območje kroga 5 km, bi zajelo večino zaledja v mreži popolnih osnovnih šol pri povečanih kapacitetah.

– 5 + km
– pogoji:

1. Pouk v celodnevni šoli.
2. Odprto območje kroga.
3. Simulacija velja za leto 78.
4. Predvidene so kapacitete obstoječih šol.

Predlog:
Srednje šole:

IS
Domžale
Moravče

24 odd
12 odd

– zmogljivost:
– letniki:
– krog:
– pogoji:

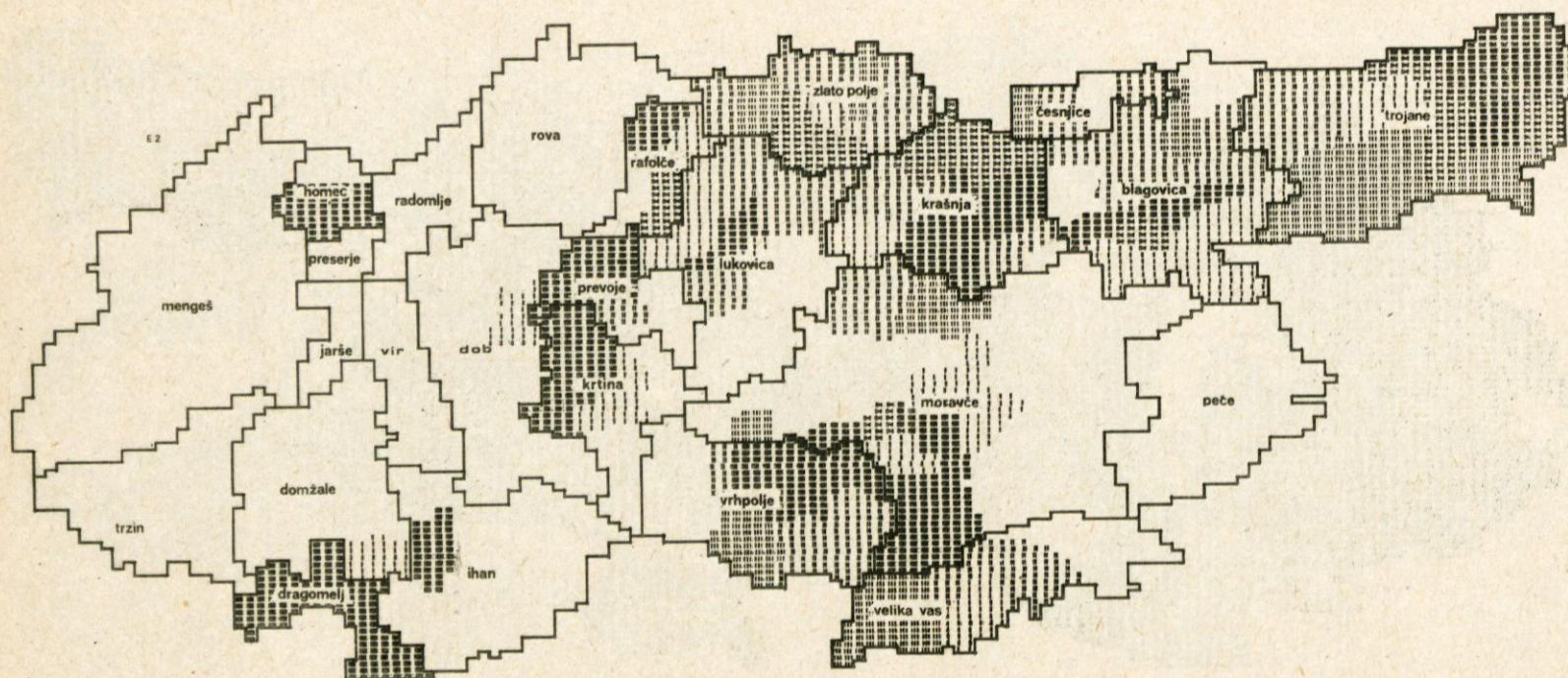
30 uč./odd
63/62/61/60
10 km

S

1. Simulacija velja za leto 78 pri generaciji otrok starih 15 do 18 let.
2. Zmogljivost je poskusna.

OPOMBA:

Nova lokacija dodatne srednje šole v Moravčah kaže na potrebe zaledja v tem predelu občine.

Predlog: KS, SIS

Kulturni objekti:

1. 3200 sedežev
2. 1600 sedežev
3. 800 sedežev
4. 800 sedežev
5. 800 sedežev
6. 800 sedežev
7. 600 sedežev
8. 600 sedežev
9. 600 sedežev
10. 600 sedežev
11. 600 sedežev
12. 600 sedežev
13. 600 sedežev
14. 600 sedežev

DOMŽALE
MENGEŠ
DOB
RADOMLJE
MORAVČE
LUKOVICA PRI DOMŽALAH
BLAGOVICA
HOMEC
IHAN
DRAGOMELJ
KRAŠNJA
KRTINA
PREVOJE PRI ŠENTVIDU
TROJANE

15. 600 sedežev

16. 600 sedežev

17. 600 sedežev

— zaledje: prebivalstvo 71

— krog: 5 km

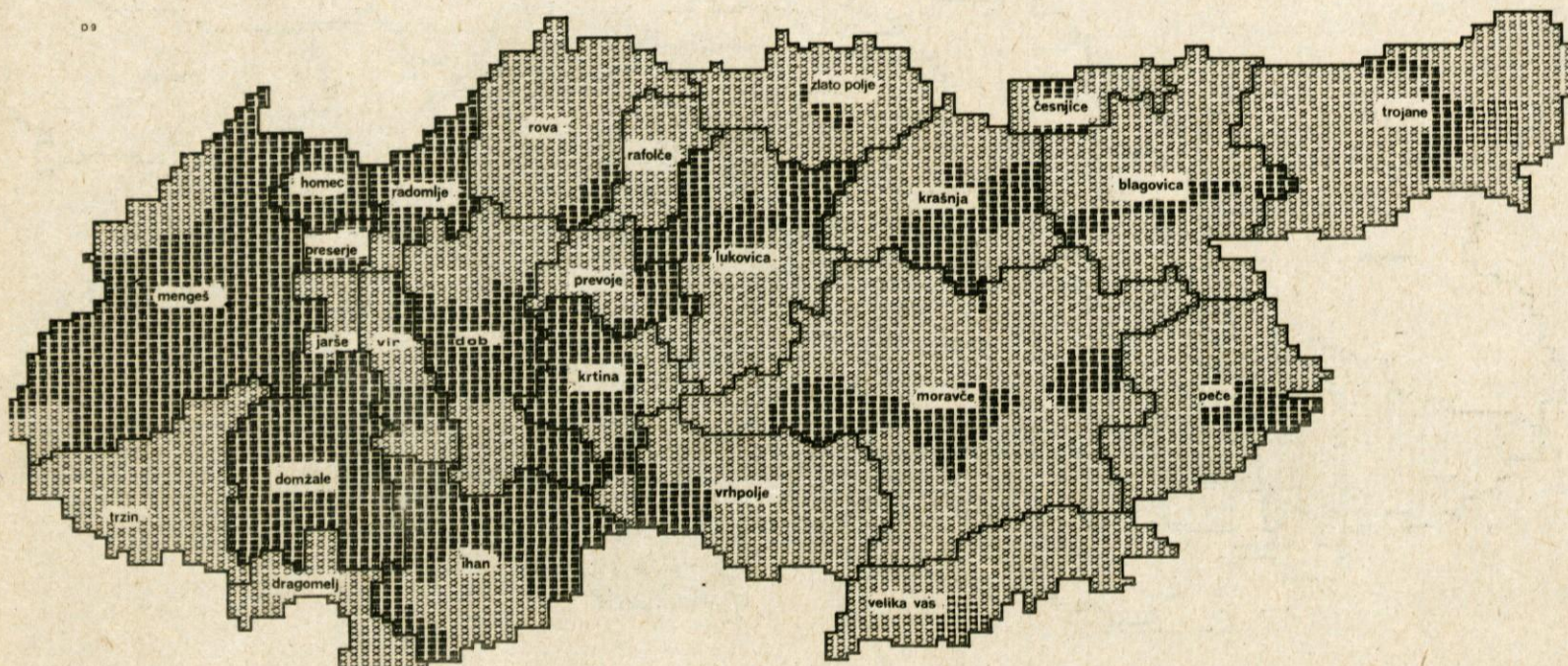
— pogoji:

1. Zmogljivosti so poskusne.
2. Prireditve 4 krat mesečno.
3. Simulacija velja za prebivalstvo občine po popisu l. 1971.

OPOMBA:

Poizkus kaže, da so potrebe zaledja večje pri osvojenih minimalnih zmogljivostih.

VELIKA VAS
VRHPOLJE PRI MORAVČAH
ZLATO POLJE

Predlog: KS, OTK, TOZD
Športni objekti:

1. 3000 obiskoval.
2. 800 obiskoval.
3. 600 obiskoval.
4. 300 obiskoval.
5. 300 obiskoval.

DOMŽALE
MENGEŠ
MORAVČE
RADOMLJE
VIR

6. 300 obiskoval.

7. 100 obiskoval.

8. 100 obiskoval.

9. 100 obiskoval.

10. 100 obiskoval.

11. 100 obiskoval.

12. 100 obiskoval.

13. 100 obiskoval.

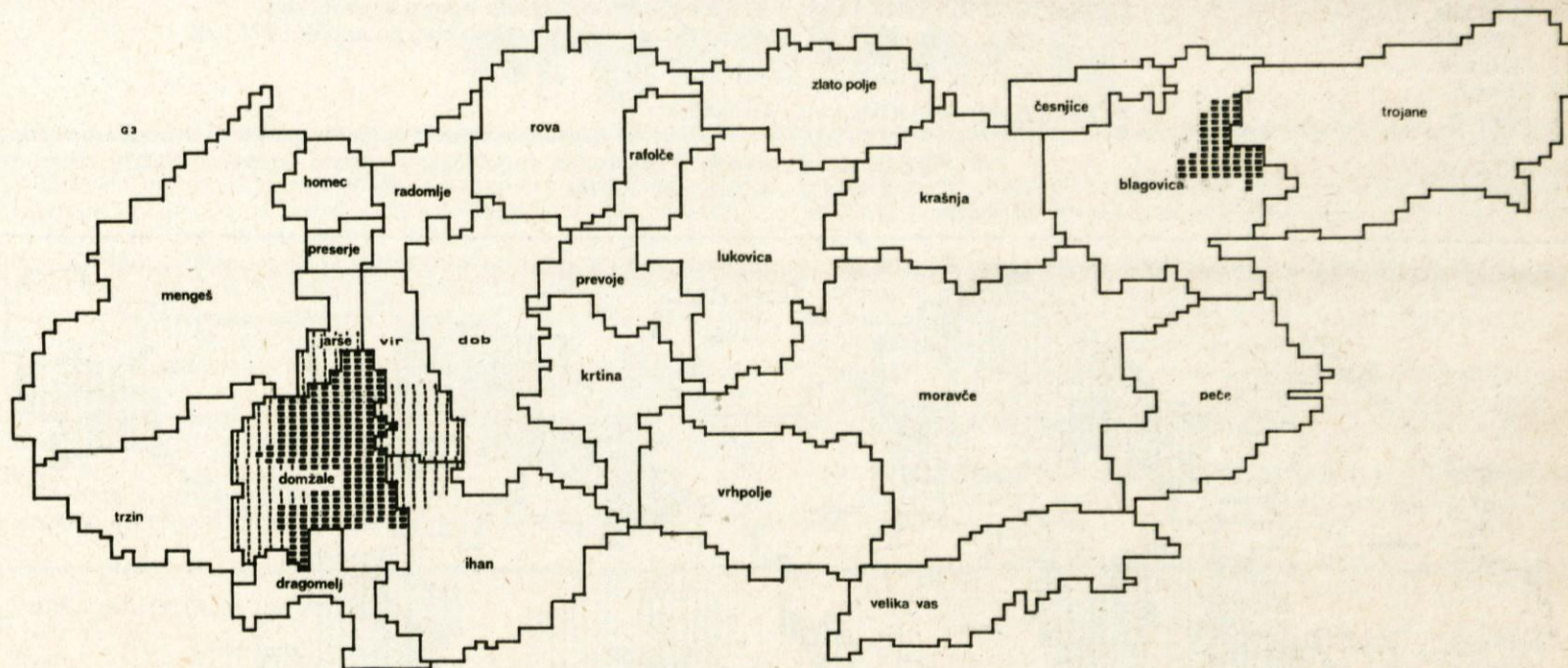
TRZIN
DRAGOMELJ
ČESNJE
DOB
PŠATA
IHAN
SREDNJE JARŠE
KRAŠNJA

14. 100 obiskoval.
15. 100 obiskoval.
16. 100 obiskoval.
17. 100 obiskoval.
18. 100 obiskoval.
19. 100 obiskoval.
20. 100 obiskoval.
21. 100 obiskoval.
22. 100 obiskoval.
23. 100 obiskoval.

KRTINA — zmogljivost: 100 x 1,2,3
 LUKOVICA PRI DOMŽALAH — letniki: 15–35 let
 PEČE — pogoji:
 PREVOJE 1. Simulacija velja v letu 1975.
 RADOMLJE 2. Število obiskovalcev je poskusno, 4 x mes.
 RAFOLČE
 TROJANE
 ZGORNJA JAVORŠICA
 VRHPOLJE PRI MORAVČAH
 ROVA

OPOMBA:

Poizkus daje možnost orientacije za politiko telesne kulture pri aktiviranju zaledja.

Predlog: Napredek
 Trgovine:

1. 30 kv.m
2. 130 kv.m
3. 4200 kv.m
4. 30 kv.m
5. 120 kv.m
6. 30 kv.m
7. 30 kv.m
8. 160 kv.m
9. 360 kv.m
10. 320 kv.m
11. 30 kv.m
12. 90 kv.m
13. 50 kv.m

BLAGOVICA
 DOB
 DOMŽALE
 HOMECE
 IHAN
 KRAŠNJA
 KRTINA
 LUKOVICA PRI DOMŽALAH
 MENGEŠ
 MORAVČE
 PEČE
 PRESERJE PRI RADOMLJAH
 PREVOJE

14. 30 kv.m
15. 90 kv.m
16. 40 kv.m

TROJANE
 VIR
 VRHPOLJE PRI MORAVČAH

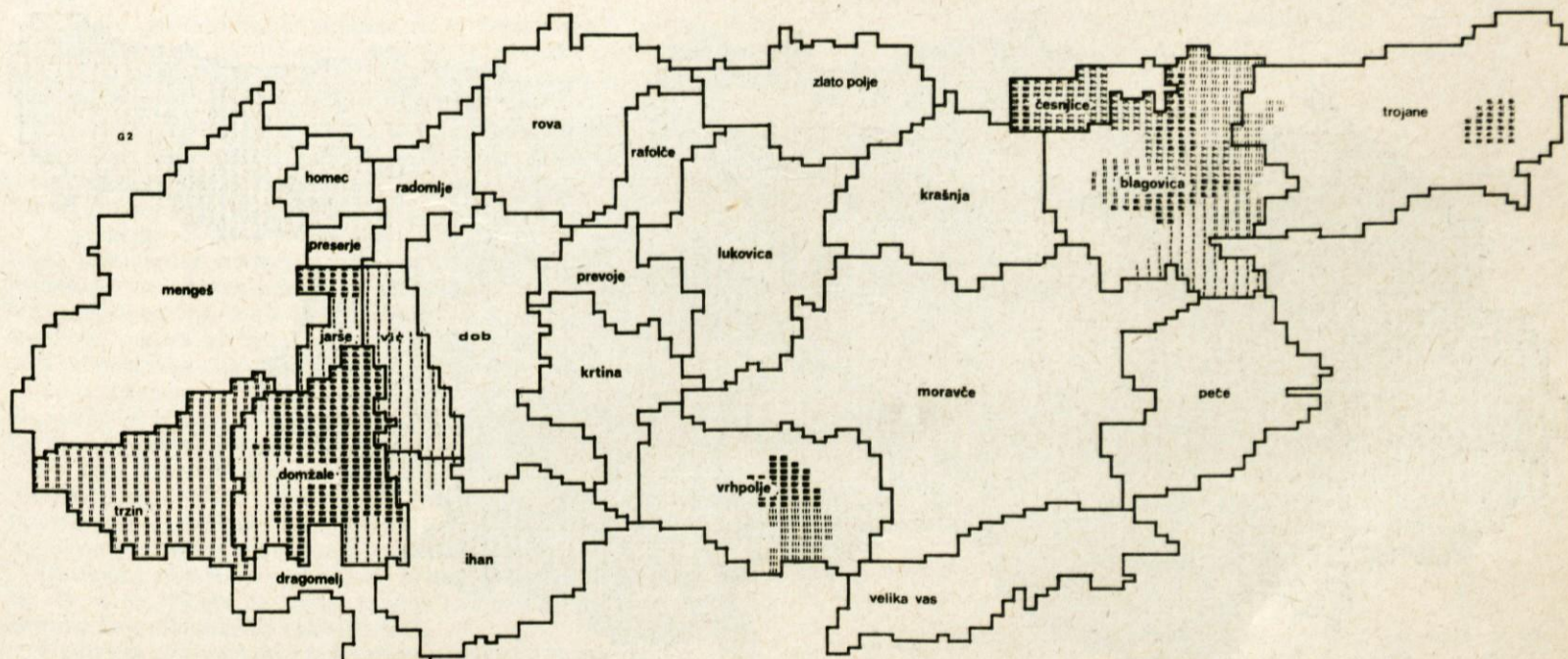
- Zmogljivost: 0,5 kv.m/preb.
- zaledje: prebivalstvo 71
- krog: 2,5 km

Pogoji:

1. Evropski standard 0,5 kv.m prodajne površine na prebivalca.
2. Zmogljivost trgovin Napredka.
3. Simulacija velja za prebivalstvo po popisu 1971.

OPOMBA:

Predlog NAPREDKA predvideva samo delne razširitve obstoječih trgovin in nekaj novih objektov, predvsem s stališča lastnih potreb in interesov.

Predlog: KS
Trgovine:

1. 80 kv.m
2. 50 kv.m
3. 120 kv.m
4. 7800 kv.m
5. 90 kv.m
6. 80 kv.m
7. 120 kv.m
8. 50 kv.m
9. 80 kv.m
10. 110 kv.m
11. 1140 kv.m
12. 280 kv.m
13. 30 kv.m
14. 90 kv.m
15. 120 kv.m
16. 250 kv.m
17. 50 kv.m

BLAGOVICA
ČEŠNJICE
DOB
DOMŽALE
DRAGOMELJ
HOMEC
IHAN
KRAŠNJA
KRTINA
LUKOVICA PRI DOMŽALAH
MENGEŠ
MORAVČE
PEČE
PRESERJE PRI RADOMLJAH
PREVOJE
RADOMLJE
RAFOLČE

18. 50 kv.m
19. 220 kv.m
20. 60 kv.m
21. 30 kv.m
22. 350 kv.m
23. 90 kv.m

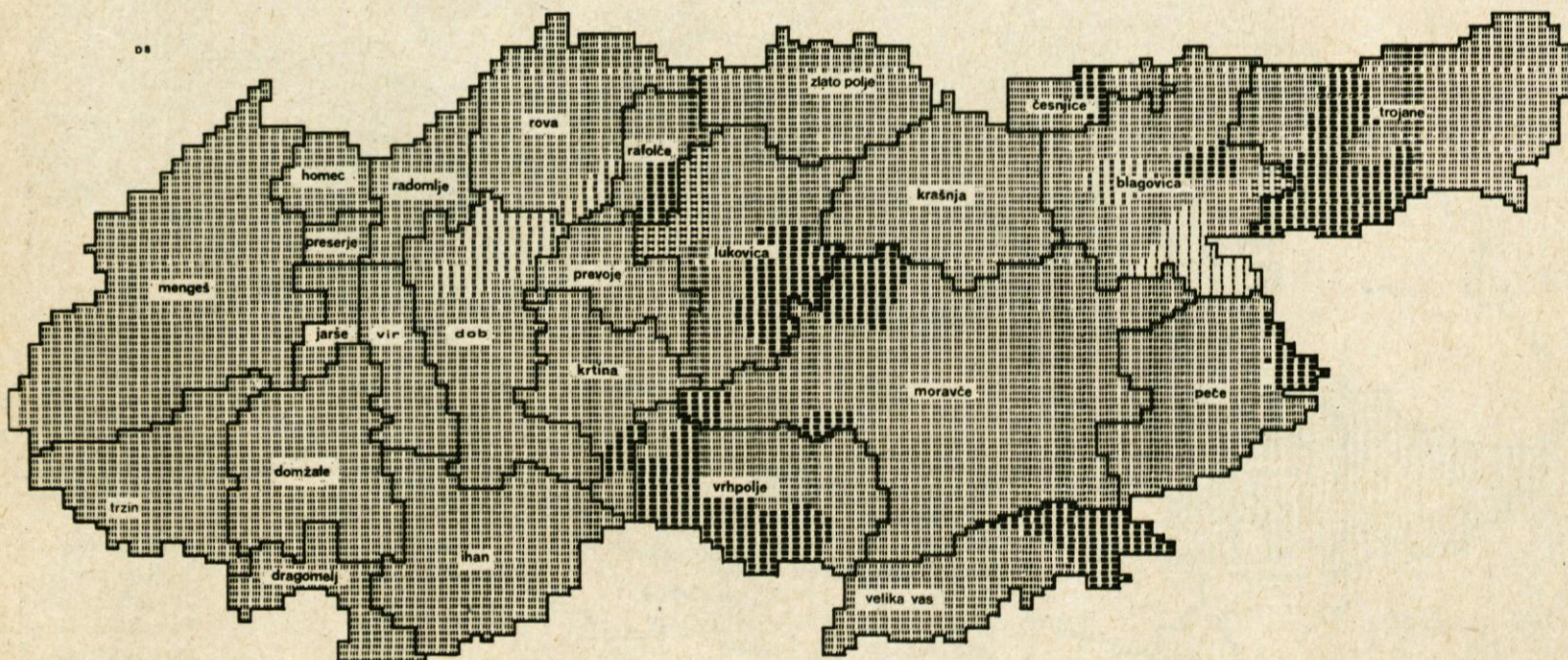
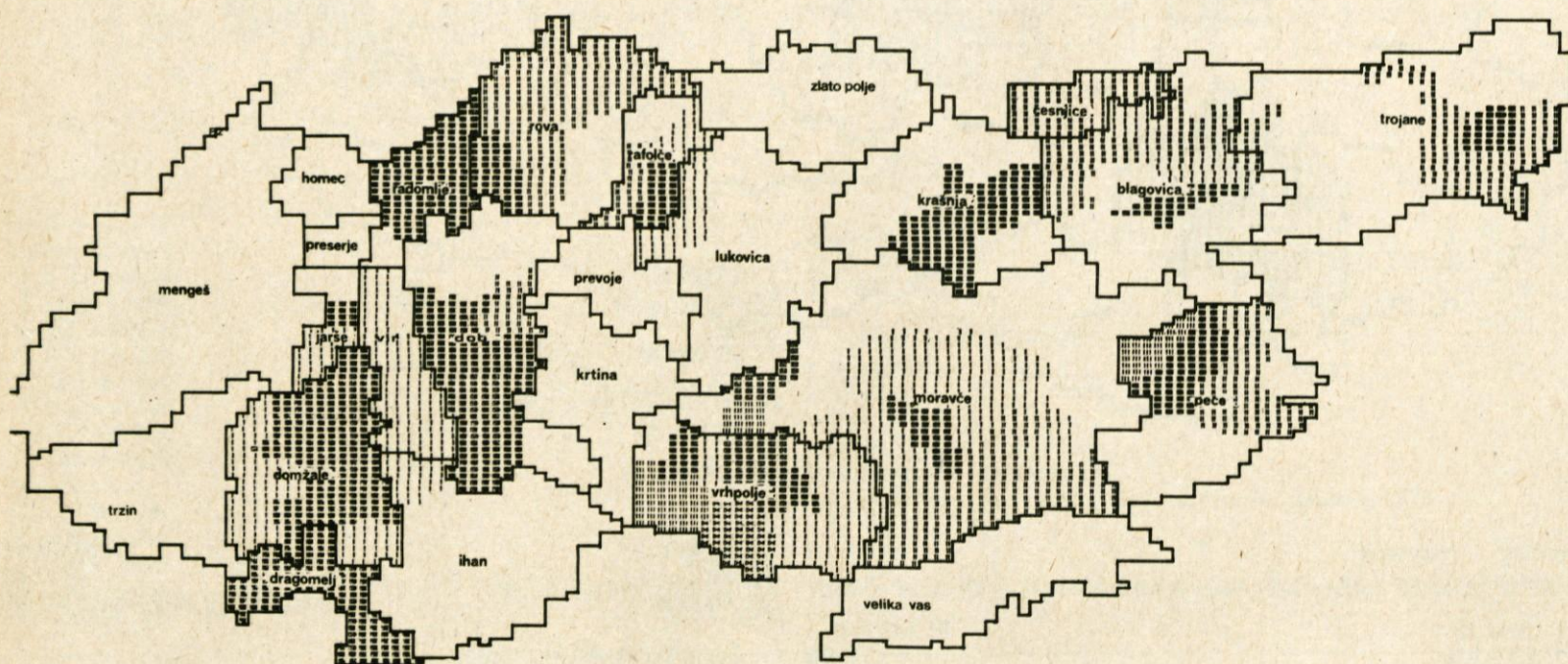
ROVA
SREDNJE JARŠE
TROJANE
TRZIN
VIR
VRHPOLJE PRI MORAVČAH

- zmogljivosti: 0,5 kv.m/preb.
- krog: 2,5 km
- zaledje: preb. 71
- pogoji:

1. Evropski standard 0,5 kv.m prodajne površine na prebivalca.
2. Zmogljivosti obstoječih trgovin so povečane.
3. Simulacija velja za prebivalstvo po popisu 1971 leta.

OPOMBA:

Lokacije in kapacitete trgovin po predlogu KS bi ustrezale potrebam zaledja z nekaterimi dopolnitvami v mreži trgovin in blažjim kriterijem oddaljenosti zaledja.

Projekcija razvoja za obdobje 1976 do 1980 po predvidevanju družbenih organizacij

Globalno projekcijo razvoja občine v prihodnjem petletnem obdobju naslanjamo na reprezentativne ekonomske kategorije in njihovo dinamiko v preteklih 10. letih ter načrtovanih gibanj gospodarskega razvoja TOZD do leta 1980. Izdelani so štirje variantni modeli razvoja. Kot osnova je bila izbrana varianta, ki predvideva najhitrejšo dinamiko razvoja in temelji na predpostavki stoprocentne realizacije investicijskih programov temeljnih organizacij združenega dela.

Varianta I. predstavlja 63,2% realizacijo investicijskih programov temeljnih organizacij združenega dela. V celotnem obdobju bi bile izvršene investicije v vrednosti 1.751.951 tisoč din, povprečno letno 350.390 tisoč din. Družbeni proizvod bi naraščal z dinamiko 11,2 %, zaposlenost pa 3,0 %.

Varianta II. predpostavlja 100 % realizacijo investicijskih programov temeljnih organizacij združenega dela. V celotnem obdobju bodo izvršene

investicije v vrednosti 2.769.901 tisoč din, povprečno letno 553.980 tisoč din. Družbeni proizvod bo naraščal z dinamiko 16,3 %, zaposlenost pa 6 %.

Varianta III. predpostavlja 97,8 % realizacijo investicijskih programov. V celotnem obdobju bi bile izvršene investicije v vrednosti 2.709.901 tisoč din, povprečno letno 541.980 tisoč din. Družbeni proizvod bi naraščal z dinamiko 15,0 %, zaposlenost pa 4,4 %.

Varianta IV. predpostavlja 38,4 % realizacijo investicijskih programov. V celotnem obdobju bi bile izvršene investicije v vrednosti 1.063.951 tisoč din, povprečno letno 212.790 tisoč din.

Družbeni proizvod bi naraščal z dinamiko 9,0 %, zaposlenost pa 2,5 %.

Vrednost variantnih predlogov razvoja je lažje presoditi, če jih primerjamo s preteklim obdobjem.

Družbeni proizvod (stalne cene 1975)

Leto	Dejansko dosežen DP	Varianta I	Varianta II	Varianta III	Varianta IV
1975		1.387.523	1.387.523	1.387.523	1.387.523
1980		2.373.379	2.959.895	2.784.842	2.139.159

Povprečna stopnja rasti DP 71-74

10,1

Povprečna stopnja rasti DP 75-80

11,3

16,3

15,0

9,0

Povprečna stopnja rasti DP v Sloveniji

7,4

Za občino Domžale predstavlja zastavljena projekcija veliko preokret-nico. Od 10,1 % rasti družbenega proizvoda v obdobju 70-74 naj bi v naslednjem obdobju dosegla 16,3 % rast. To je za 2,2 enot višja stopnja, kot pa je predvidena v SRS.

Ali je taka stopnja realna?

Dosedanja relativno počasnejša gibanja gospodarstva v občini, ki se odražajo v podpovprečno ustvarjenem družbenem proizvodu na prebivalca, visoke iztrošenosti delovnih sredstev, veliki zaposlenosti izven občine, narekujejo, da se ustvarijo pogoji za hitrejšo rast domžalskega gospodarstva.

Izvedene modernizacije proizvodnje v zadnjih letih, neizkoriščeni potenciali občine, zastavljene investicije za uvajanja novih tehnologij, populacija prebivalstva, prometne zveze, kot tudi naravni pogoji, dajejo realne možnosti, da gospodarstvo ustvari zastavljene si cilje.

Materialna osnova gospodarstva je tako nizka, da bi enaka dinamika razvoja, kot v preteklem desetletnem obdobju pomenila stagnacijo oziroma celo nazadovanje. To trditev dokazujejo variantni modeli bodočega razvoja, posebno pa IV. varianta.

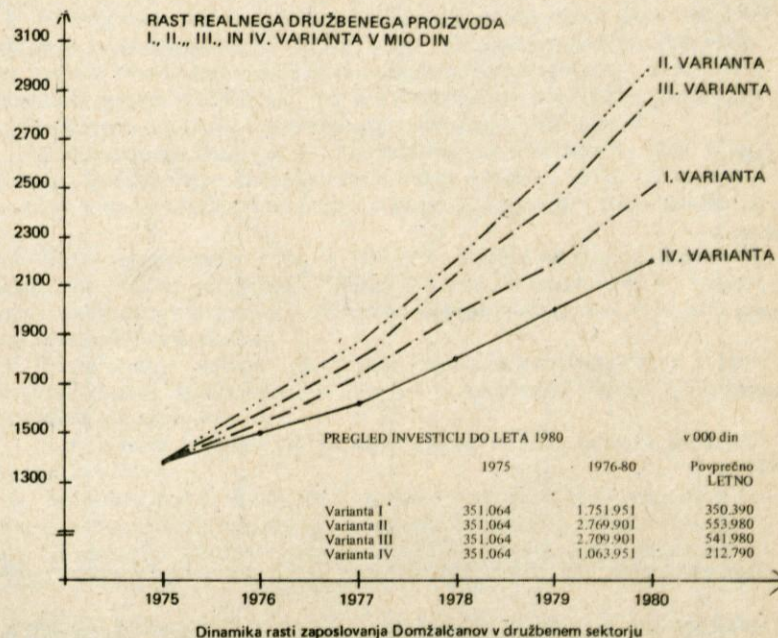
V primeru, da ne bodo realizirane načrtovane investicije Papirnice, Leka, Oljarne ter Avtoservisa, ki predstavljajo uvajanje najsodobnejše tehnologije in v bistvu pomenijo preobrazbo domžalskega gospodarstva, bi dinamika razvoja tekla po stopnji 9,0 %. Ta stopnja je celo nižja od dosežene v preteklem obdobju in tudi ne zagotavlja v izhodiščih zastavljene minimalnega cilja (doseči povprečno gospodarsko raven SRS merjeno po družbenem proizvodu na prebivalca). Iztrošenost delovnih sredstev bi v tem primeru postala tako nizka, da bi dolgoročno onemogočila kakršnokoli gospodarsko rast.

Na bazi notranjih moči, to je domačih finančnih sredstev ter drugih produkcijskih tvorcev zagotovljena dinamika razvoja ne bi bila možna. Načrtovanje investicijske naložbe bank kot tudi TOZD izven občine zagotavlja možnost načrtovanja podvojenega razvoja.

Obstoječa populacija prebivalcev, predvsem pa velika migracija delovne sile izven občine ter njena ugodna kadrovska struktura, zagotavlja zasedbo novopridobljenih delovnih mest.

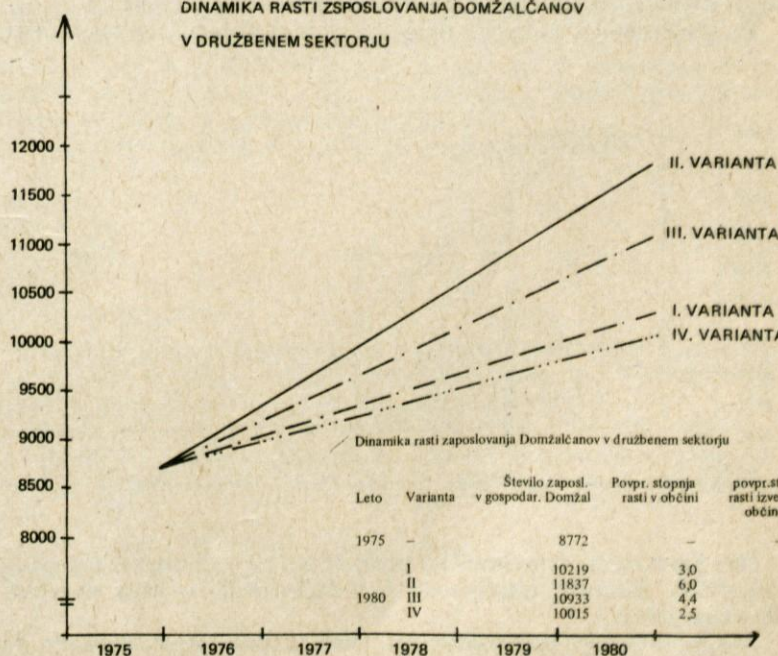
Predpogoj pa je vsekakor zagotovitev ustreznega standarda.

RAST REALNEGA DRUŽBENEGA PROIZVODA I., II., III., IN IV. VARIANTA V MIO DIN

Dinamika rasti zaposlovanja Domžalčanov v družbenem sektorju

DINAMIKA RASTI ZPOSLOVANJA DOMŽALČANOV V DRUŽBENEM SEKTORJU

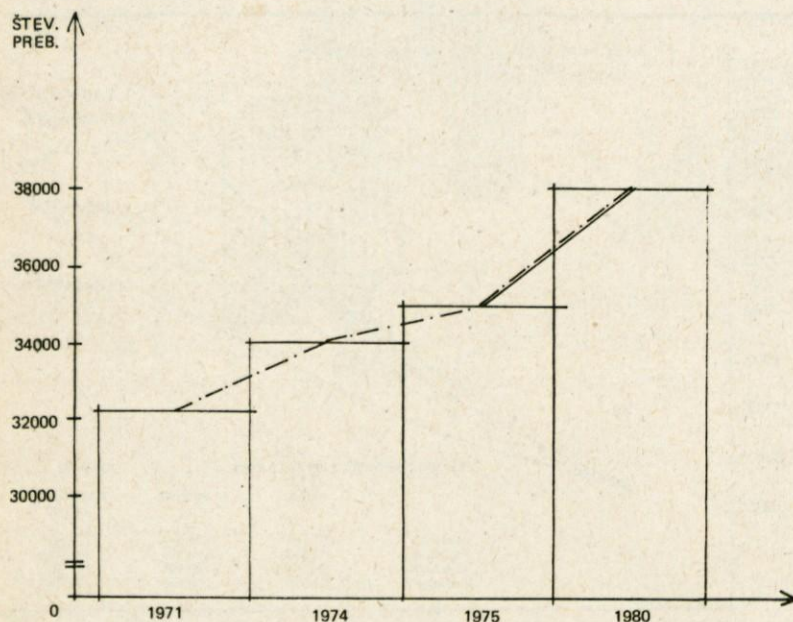

Realizacija zastavljenih ciljev zahteva

- povečanje produktivnosti v gospodarskih in družbenih dejavnostih, boljšo izrabo delovnih sredstev in časa ter donosnost naloženih sredstev v gospodarstvu;
- stimulatивnejšo štipendijsko, nagradno stanovanjsko politiko, ter načrtnejšo kadrovsko politiko, boljšo raven in strukturo zaposlenih;
- skladnejšo in bolj funkcionalno rast kvartarnega sektorja, hitrejši razvoj terciarnega sektorja ter ustvarjanje trdnih osnov za pospešeni razvoj primarnega sektorja;
- vzpodbujanje večje stopnje samoorganiziranosti gospodarstva (skupne naložbe v naprave, ki pospešujejo onesnaženje zraka, vode, okolja, reševanje prometnih zvez) ter angažiranosti družbenopolitičnih dejavnikov občine, zlasti nosilcev razvoja;
- preusmeritev OZD s trajno nizko akumulativnostjo na rentabilnejše in produktivnejše dejavnosti, ter dopolnitev proizvodnje z izdelki, ki jih lahko izvažamo oziroma izdelki, ki jih uvažamo;
- intenzivnejši razvoj bančništva, pospešeno denarno varčevanje, hitrejšo kreditiranje proizvodnje za izvoz ter večjo povezavo finančnega potenciala zavarovalnih zavodov z domžalskim gospodarstvom;
- ustreznejšo delitev sredstev, ki se zbirajo na republiški ravni ter v regiji;
- razvijanje samoupravnih oblik demokratičnega odločanja v gospodarskih in izven gospodarskih dejavnostih. Posebno pozornost je potrebno posvetiti delovnim enotam s sedežem izven Domžal, da se organizirajo kot TOZD in močnejše vežejo na domžalsko gospodarstvo.

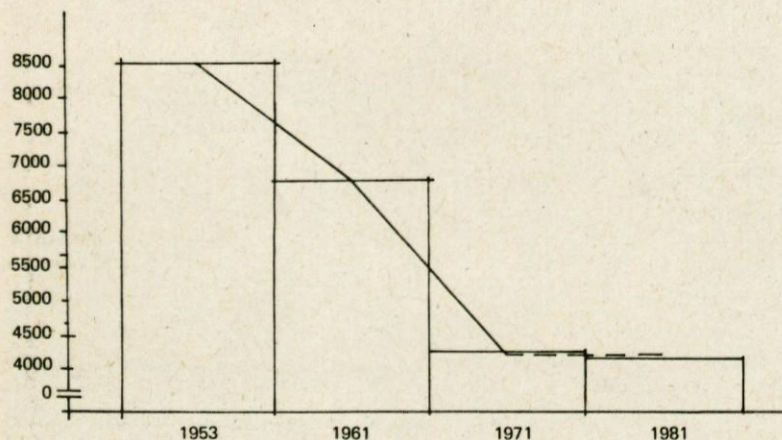
I. PROJEKCIJA DEMOGRAFSKEGA RAZVOJA IN ZAPOSLENOSTI DO LETA 1980

Glede na dosedanje dinamiko rasti prebivalcev ter urbanizacijo prostora občine Domžale je pričakovati da se bodo do leta 1980 število prebivalcev povečalo na 37.910. S tem je tudi za vnaprej predvidena hitrejša rast kot v republiškem povprečju (občina 1,9 % letno, republika 0,73 %).

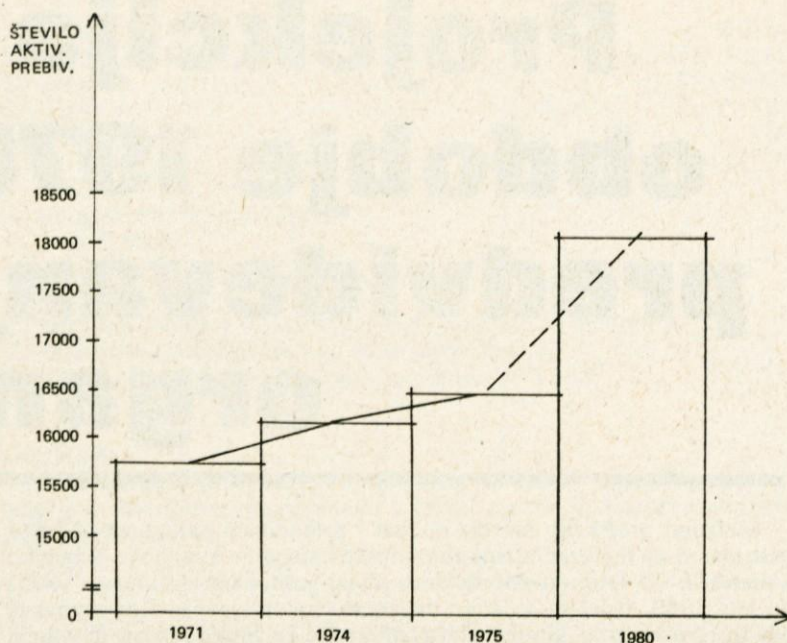
V zvezi z demografsko prognozo so pomembna predvsem naslednja dejstva:

- Deagrarizacija prebivalstva je dosegla stopnjo, ko že ni mogoče zagotoviti obdelavo kmetijskih površin in kulturnost pokrajine.
- To problematiko zaostruje slaba starostna struktura kmečkega življa.

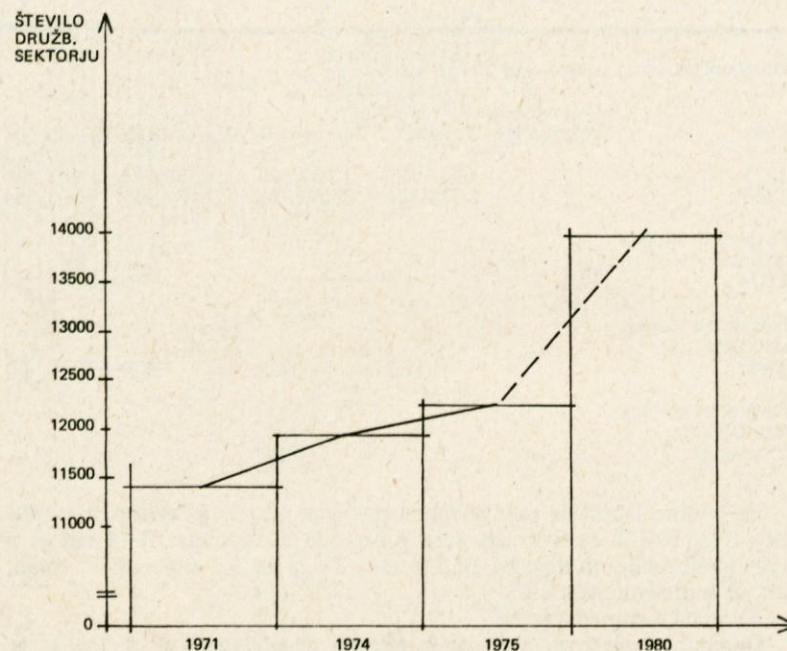
Plan predvideva, da se kmečko prebivalstvo ne bo bistveno zmanjšalo (cca 4000). Kontrola razseljevanja in deagrarizacije je eden temeljnih ciljev tega plana!

Število aktivnega prebivalstva bo ostalo v dosedanjem razmerju do skupnega prebivalstva, to je približno 47,6 %, to je 18.050 ljudi.

Število zaposlenih v družbenem sektorju bo naraščalo po stopnji 2,7 % in se bo povečalo od sedanjih 12.000 na 13.900 delavcev. V občini bo manj zaposlenih, kot je delovnega prebivalstva.

Ta ugotovitev podpira II. varianto, kajti tudi po tako hitrem odpiranju novih delovnih mest, ki jo le-ta predvideva, bo ostala manjša migracija delovne sile izven občine.

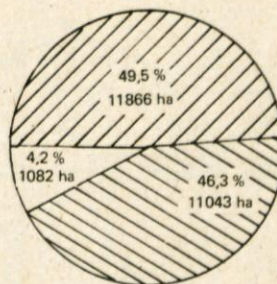
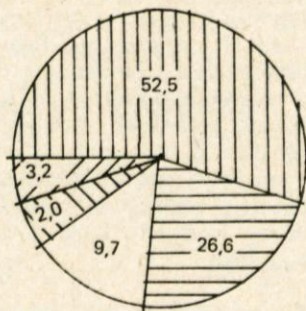
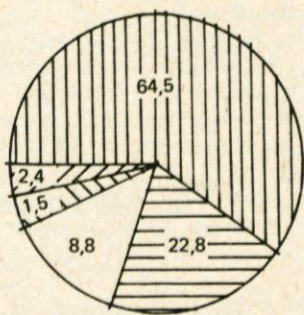

V občini je zaposleno več kot polovico žensk (cca 55 %). Spričo uvajanja novih tehnologij se predvideva, da bo zaposlenost žensk padla za približno 5 %.

Produktivnost, merjena z družbenim proizvodom, na zaposlenega, bo naraščala s 11 % povprečno letno stopnjo. Tako zastavljena intenzifikacija dela je dvakrat hitrejša od načrtovane v republiškem planu.

Zaposlenih 13.900 delavcev se ne kaže le v kvantitativni, marveč predvsem v kvalitativni luči, ali drugače rečeno v luči kvalifikacijske stopnje in strukture delavcev. Izboljšanje kvalitete živega dela je izhodišče tega razvojnega koncepta. Prognozirana delovna mesta zahtevajo naslednjo izobrazbeno strukturo:

	1975	1980	povprečna letna stopnja rasti
Ozki profil 1	12,1	11,2	5,1
ozki profil 2	23,9	22,2	5,2
ozki profil 3	28,5	25,1	3,7
s poklicno šolo	22,8	26,6	9,7
s srednjo šolo	8,8	9,7	8,3
z višjo šolo	1,5	2,0	11,5
z visoko šolo	2,4	3,2	13,0
	100,0	100,0	6,3

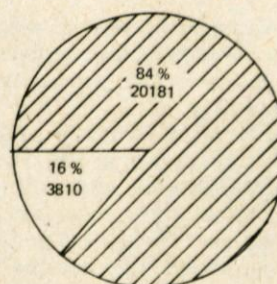

KMETIJSKA ZEMLJIŠČA
 GOZDNA ZEMLJIŠČA
 BRUTO ZAZIDANA ZEMLJIŠČA

S pretežnim delom zemljišč razpolaga zasebni sektor.

OZKI PROFIL I, II IN III
 S POKLICNO ŠOLO
 S SREDNJO ŠOLO
 Z VIŠJO ŠOLO
 Z VISOKO ŠOLO

ZASEBNI SEKTOR
 DRUŽBENI SEKTOR

Predvideva se večja stopnja zaposlovanja Domžalčanov v občini tako, da bo leta 1980 razmerje med dnevno delovno migracijo iz občine, in dnevno delovno migracijo v občino 1:1.

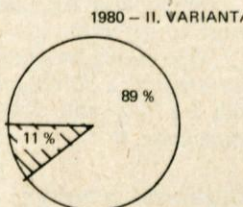
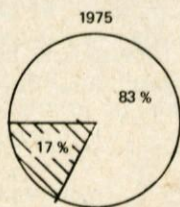
Razvojni koncept občine predvideva da bo 1980 leta iskalo zaposlitev v Domžalah približno polovico zdomceev.

II. PROJEKCIJA GOSPODARSKEGA RAZVOJA

Ključno vprašanje razvoja v prihodnjem obdobju je postopna sprememba ekonomske strukture v korist družbenega sektorja.

Družbeni sektor mora predvsem razviti tiste dejavnosti, v katerih danes prevladuje zasebni sektor. Neizkoriščene naravne možnosti so predvsem v terčialu in kvartalu.

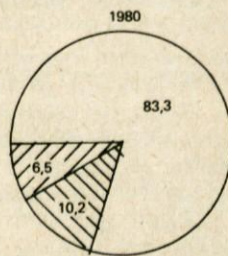
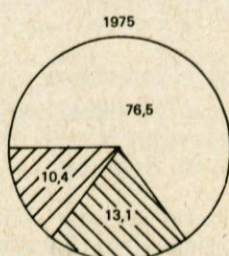
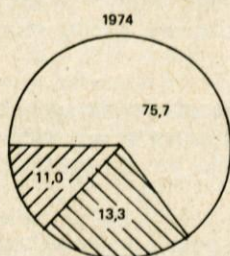
STRUKTURA DRUŽBENEGA PROIZVODA

DRUŽBENI SEKTOR
 ZASEBNI SEKTOR

DRUŽBENI PROIZVOD PO SEKTORJIH

	1974	Struktura	1975	Struktura	1980	struktura
Sektor I	137.139	11,0	145.134	10,4	189.874	6,5
Sektor II	945.675	75,7	1.060.590	6,5	2.466.585	83,3
Sektor III	166.162	13,3	181.799	13,9	303.439	10,2
	1.248.976	100,0	1.387.523	100,0	2.959.898	100,0

SEKTOR I
 SEKTOR II
 SEKTOR III

Primarni sektor

Primarni sektor gospodarstva, to je kmetijstvo in gospodarstvo razpolaga danes s 13 % prebivalstva in daje cca 10 % družbenega proizvoda.

Od skupne površine občine, ki meri 23.991 ha uporablja naslednje površine

Za razvojno usmeritev v obravnavanem obdobju je osrednji problem, kako zaustaviti nadaljnjo deagrarizacijo kmečkega prebivalstva in preprečiti неконтролиран odliv zemlje v nekmetijske namene.

Program predvideva:

1. Nadaljevanje načrtnega usmerjanja zasebne kmetijske proizvodnje z uvajanjem nove tehnologije v proizvodnji, razširjanjem proizvodnih kapacitet, tržnim usmerjanjem kmetij in specializacijo proizvodnje. Uvajanjem intenzivnih pasem v živinoreji ter izobraževanjem kmetijskih proizvajalcev. Konkretno predvideva preusmeritev nadaljnjih 300 kmetij.

2. Koncentracija raztresenih in nesmotno izkoriščanje zemljišč v lasti splošnega ljudskega premoženja v zaokrožene agrarne komplekse in njihove oddaje v dolgoročni najem kmetovalcem usmerjenim v tržno proizvodnjo.

3. Hidro in agromelioracija na 1000 ha zemljišč ob Rači in Radomlji. Melioracijo 400 ha bo izvedla Emona. Na ostalih zemljiščih bo morala izvršiti melioracijo kmetijsko zemljiška razvojna skupnost z organiziranjem zasebnih proizvajalcev.

4. Nadaljevanje procesa združevanja zasebnih proizvajalcev v strojne skupnosti zaradi intenzifikacije dela in racionalnejše izrabe modernih kmetijskih pripomočkov.

5. Sodelovanje in povezava s turizmom, trgovino, industrijo predelave kmetijskih pridelkov.

6. Pospešen razvoj družbene kmetijske proizvodnje. Investicijske naložbe družbenega sektorja bodo v obdobju 1976-80 znašale 77.161 din. Največje naložbe bodo v melioracijo (20.000 tisoč din), mehanizacijo (17.500 tisoč din) ter čistilne naprave za odpadne vode (3000 tisoč din).

Približno polovico vsega zemljišča je pokrito z gozdovi, ki so v pretežni večini (82 %) v zasebnem sektorju lastništva.

Program daje gozdarstvu občine razen gospodarskega tudi specifični pomen. Gozdovi so pomembni za ohranjanje naravnega ravnotežja, plodnosti tal, izravnavanje vodne bilance. Poleg tega ugodno vplivajo na klimo v posameznih predelih. Vedno pomembnejše mesto zavzemajo gozdovi v turizmu. Zaradi vsega povedanega daje ta program izreden poudarek varstvu gozdov in njegovi ekonomski in socialni povezanosti gozdarstva, kmetijstva, turizma in infrastrukture.

Dosežena bo naslednja stopnja rasti družbenega proizvoda:

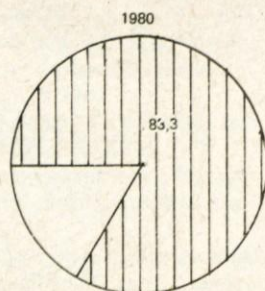
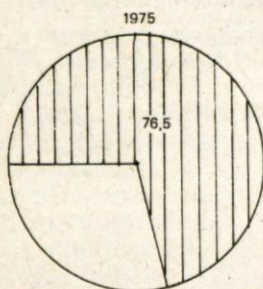
Kmetijstvo	5,5
družb. sektor	6,7
zasebni sektor	5,0
gozdarstvo	4,2

Sekundarni sektor

Sekundarni sektor obsega industrijo, gradbeništvo in proizvodno obrt. Za občino je ta sektor že danes prevladujoč: daje 76,5 % družbenega proizvoda in zaposluje 51 % vsega aktivnega prebivalstva.

Tudi za predstoječe obdobje bo sekundarni sektor ključno gospodarsko vprašanje. Projekcija razvoja do leta 1980 predvideva naslednje spremembe glede udeležbe sekundarnega sektorja v družbenem proizvodu.

Delež II sektorja v DP	stopnja rasti	indeks
občine	DP v II sektorju	
1975	76,5	
1980	83,3	18,6
		235

Daleč v ospredju je industrija in tudi v prihodnje je koncipiran razvoj, ki mu bo ta gospodarska dejavnost dajala odločilen pečat.

Gradbeništvo v občini ni razvito in tudi v prihodnje sloni na gradbenih podjetjih izven občine ter zasebnem sektorju.

Industrija

Program razvoja industrije pomeni prelomnico dosedanje smeri razvoja. To se izkazuje v 18 % povprečni letni rasti družbenega proizvoda, 4 krat večjih investicijskih letnih naložb, 2 krat večji rasti produktivnosti, ter dvakratnemu povečanju količinske proizvodnje.

Nosilci takšnega razvoja bodo papirna (2,5 kratno povečanje proizvodnje), kemična (Helios 2 kratno povečanje proizvodnje in Lek 5 kratno povečanje) ter kovinska industrija (proizvodnja avtomobilskih kosov).

Tekstilna industrija, ki je v dosedanjem razvoju dajala pečat domžalski industriji, bo v prihodnje nadaljevala razvojni načrt preteklega petletnega obdobja. Spričo zasičenosti trga bodo njene investicijske naložbe v modernizacijo in posodobitev proizvodnje. Fizični obseg proizvodnje bo rasel po stopnji 6 %.

Podoben razvoj predvidevata usnjarska in lesna predelovalna industrija.

Predviden razvoj industrije gradbenega materiala in glasbil pomeni stagnacijo (razen Termita).

Posebno je treba izpostaviti opekarne, ki bazirajo na uporabi domačih surovin ter Melodijo, ki ima že danes skoraj 70 % na odpisanost osnovnih sredstev, ne predvideva pa nobenih investicijskih naložb.

Gradbeništvo

Gradbeništvo je specifična panoga, ki teritorialno ni vezana.

Prispevek, ki ga dajejo druge gradbene delovne organizacije (domačih ni) k skupnemu družbenemu proizvodu je dosegel 1975 leta 3,8 %. Ta plan predvideva, da se ta delež do leta 1980. ne bo povečal.

Delež v družbenem proizvodu občine zasebne gradbene dejavnosti, ki v strukturi družbenega proizvoda gradbeništva predstavlja 50 %, bo leta 1980 2,5 %.

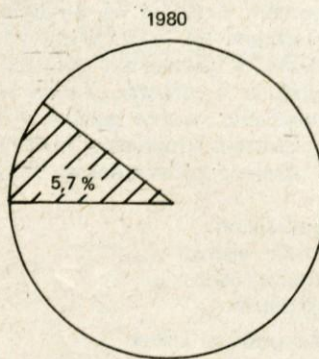
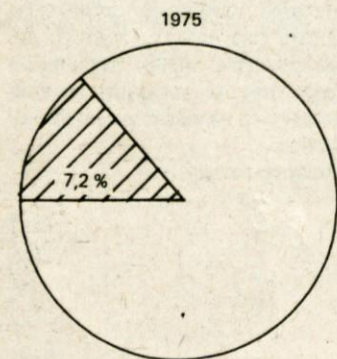
Zaradi izjemno velikega vpliva gradbeništva na razvoj drugih gospodarskih in družbenih dejavnosti bodo morali samoupravni subjekti v občini tej gospodarski panogi posvetiti večjo pozornost.

Delavci naročniki in gradbeni delavci ter drugi faktorji se bodo morali sporazumevati za racionalno gradnjo, štednjo s prostorom, materialom in časom.

Skupščina občine bo pobudnik za sporazume med graditelji stanovanj in komunalne infrastrukture, urejevalci gradbenih zemljišč in kupci financirji, projektanti, urbanisti in drugimi zainteresiranimi.

Proizvodna obrt

Obrt in komunala se v strukturi družbenega produkta pojavljata 7,2 % (SRS 4,57 %). V predstoječem obdobju se bo ta delež zmanjšal za 5,7 %.

V družbeni obrti je predvidena 19 % povprečna letna rast družbenega proizvoda. Ta rast temelji na pospešenem razvoju nekaterih obstoječih obrtnih TOZD, predvsem pa na vse večjem vključevanju zasebne obrti v družbeni sektor (POZD).

Podpiranje vključevanja zasebne obrti v družbeni sektor je eden temeljnih ciljev tega razvojnega koncepta.

Predvideva se, da bo razvojna stopnja zasebne obrti nekoliko počasnejša (8,0 % povprečno letno), kot v preteklem obdobju.

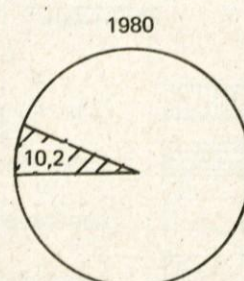
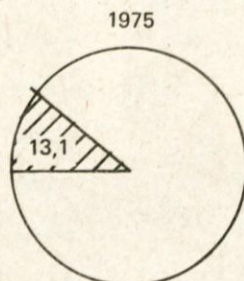
TERCIALNI SEKTOR

Tercialni sektor obsega trgovino, gostinstvo, promet, servisno obrt in

komunalo (turizem se, kot posebna dejavnost statično ne pojavlja, ker je prepleten z dejavnostmi gospodarstva in negospodarstva).

Ta sektor ima svoj specifičen pomen na različnih nivojih razvoja. Mehanizacija dela v primarnem, zlasti pa še v sekundarnem sektorju terja vse več terciarnih in kvartarnih dejavnosti in to ne le zaradi tehnoloških in ekonomskih sprememb, marveč tudi zaradi višjega standarda in več prostega časa. K temu prispevajo tudi drugi elementi v občini, predvsem njena prometna lega in bližina velikih centrov.

Vloga tega sektorja se v domžalski občini sicer krepi, vendar pa niso izkoriščene možnosti, ki jih ima ta sektor, predvsem glede na ugodno prometno lego.

Delež terciarnega sektorja v sestavi družbenega produkta je znašal leta 1975 13,1 %. Do leta 1980 bo III. sektor dosegel komaj 10,2 %. Predvidena povprečna letna rast znaša 10,7 %, kar je za 7,3 % počasneje, kot predvidena rast industrije.

Iz tega lahko ugotovimo, da kljub prej navedenim možnostim razvoja tega sektorja, ta ne bo sledil potrebam. Še dalje se bo večal razkorak med sekundarnim in terciarnim sektorjem.

Trgovina

Za skladen razvoj gospodarstva ima posebno vlogo trgovina. Med elementi terciarnega sektorja zavzema trgovina nedvomno izpostavljeno mesto.

V prihodnjem obdobju se bo ta gospodarska dejavnost razvijala v dve smeri:

- koncentracija dejavnosti v urbanih naseljih;
- izboljšanje materialne osnove trgovine v neizoglednih naseljih.

Pomembno izhodišče prihodnjega razvoja je, da se trgovinska dejavnost horizontalno in vertikalno poveže.

Njen razvoj bo tekel po povprečni letni stopnji 11,1 %. Investicijske naložbe bodo 65.630 tisoč din (povprečna letna 12.600 tisoč din). Pridobljenih bo približno 5000 kvadratnih metrov novih skladišč in prodajnih prostorov.

Gostinstvo in turizem

Po predvidevanjih bo razvoj gostinstva in turizma tekel po 8,0 % povprečni letni stopnji, kar je 2 krat počasneje od predvidene rasti razvoja celotnega gospodarstva.

Z ozirom na celotno zaostajanje in nerazvitost te dejavnosti pomeni predviden razvoj v bistvu stagnacijo in nazadovanje.

V celotnem obdobju bodo investicije znašale 50.000 din. Predvidena je izgradnja objekta družbene prehrane, manjšega hotela ter razširitev gostinskega objekta na Trojanah.

STORITVENA OBRT

V okviru terciarnega sektorja ugotavljamo, kljub izredno razviti družbeni, predvsem pa zasebni obrti, kronično pomanjkanje nekaterih uslužnostnih obrti.

Projekcija razvoja zaustavlja pospešen razvoj deficitarnih storitvenih dejavnosti s pomočjo družbenih sredstev.

Promet in zveze ter prometna infrastruktura

Prometna dejavnost je vse bolj dinamična gospodarska panoga in je prva v zgodovini prekorajčila vsakršne meje. Zato jo je v merilu občine težko programirati. Prometno dejavnost opravljajo za interese iz občine številni prevozniki.

Kljub ugotovitvi po nujnosti ponovne uvedbe potniškega prometa, ŽTP nima v načrtu uvedbo potniškega prometa na progi Ljubljana-Domžale-Kamnik.

V strukturi družbenega proizvoda je predstavljal leta 1975 1,1 %, leta 1980 pa bo 0,8 %. Koncept predvideva 10,5 % – na povprečno letno rast družbenega proizvoda.

PTT zmogljivosti zaostajajo za potrebami. Razvojni program predvideva modernizacijo PTT omrežja na območju občine.

STANOVANJSKA DEJAVNOST

Poleg tega, da je stanovanje ena od glavnih postavk življenjskega standarda, pa je prav toliko pomembno ne le za socialni, ampak tudi za ekonomski razvoj občine. Zato temu planu tako pri dokončnem oblikovanju, kot tudi pri njegovi realizaciji moramo posvetiti posebno pozornost.

V srednjeročnem planu stanovanjske gradnje za obdobje 1972–1976 smo odločili, da bomo zgradili 2000 stanovanj oziroma 400 stanovanj

povprečno letno od tega 300 stanovanj v blokovni gradnji in 100 stanovanj v individualnih stanovanjskih hišah. Kako bomo realizirali tekoči plan stanovanjske gradnje je razvidno iz naslednje tabele:

Vrsta gradnje	Plan 1972 – 1976	Realizacija 1972 – 1976	IX
1. stanovanja v blokkih	1500	936	62
2. individualne hiše	500	862	172
SKUPAJ:	2000	1798	90

Povprečno letno smo gradili 2 % manj stanovanj, kot smo planirali. Manj stanovanj je zgrajenih v blokkih, kot smo planirali in veliko več v individualnih hišah, kar narekuje spremembo v sistemu financiranja. Pri realizaciji plana je potrebno upoštevati pri individualni gradnji, da se gradijo nekatere hiše tudi z dvema stanovanji tako, da je realizacija plana še bolj ugodna še posebej glede na to, da je plan bil ambiciozno postavljen.

Pri izdelavi novega srednjeročnega plana stanovanjske gradnje za obdobje 1976–1980 smo izhajali iz naslednjih ciljev:

- rešiti stanovanjsko vprašanje kot socialni problem
- s stanovanjsko gradnjo slediti potrebam razvoja gospodarstva in družbenih služb;
- usklajevati obseg in dinamiko stanovanjske gradnje z obsegom in dinamiko gradnje spremljajočih objektov.

Obseg in struktura potreb po stanovanjih je razvidna iz naslednjega pregleda:

1. začetni primankljaj leta 1976	500
2. tekoči primankljaj	1175
2.1. – naravni prirast	500
2.2. – priselitveni prirast	600
2.3. – zaradi rušitev	75
skupaj:	1675

Plan stanovanjske gradnje 1976–1980 1675

Struktura plana stanovanjske gradnje po lastništvu je:

1. blokovna gradnja – stanovanj	1175
2. individualna gradnja – hiše	500

Struktura stanovanj po vrsti stanovanj je naslednja:

Velikost	število	%	m2 (cca)
a) garsonjere	140	8,4	3.500
b) 1 - sobna	305	18,2	9.150
c) 2 - sobna	630	37,6	37.800
d) 3 - sobna	100	6,0	7.000
e) individualne hiše	500	29,8	60.000
Skupaj:	1.675	100	117.450

Pri sedanji povprečni ceni 5.500 din kvadratni meter bi za navedeni obseg gradnje potrebovali 645.975.000 din.

Sredstva so zagotovljena na osnovi sedanjega načina financiranja stanovanjske gradnje, v kolikor cene ne bodo naraščale tako, kot v zadnjih letih.

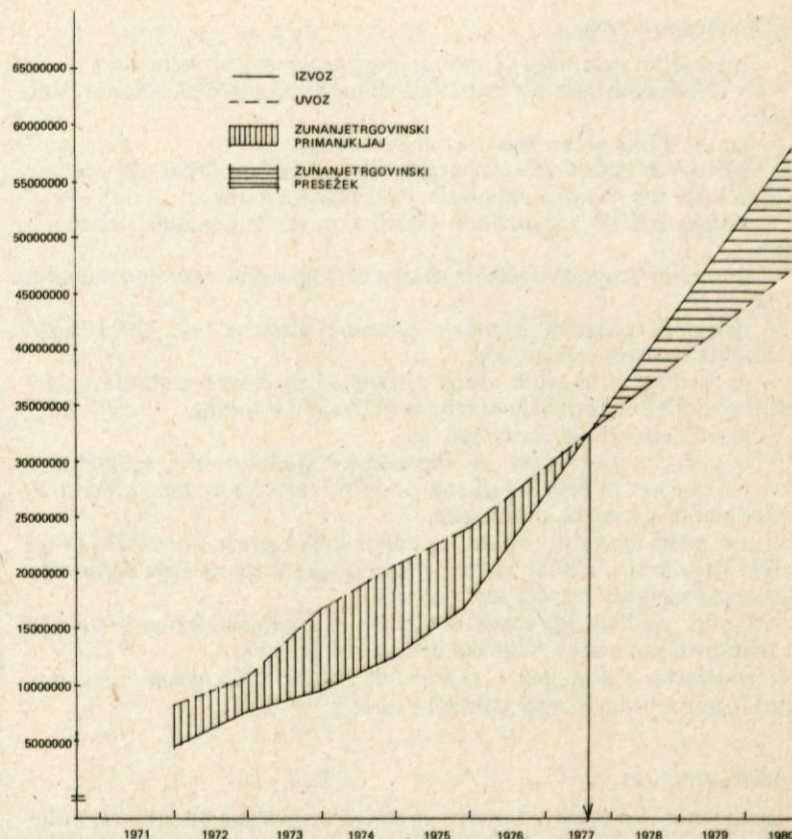
Zunanje trgovinska menjava

Gospodarstvo občine Domžale je, z ozirom na vlogo, ki jo je imela tekstilna in kemična industrija, bilo v preteklem obdobju vezano na surovine iz zunanjih trgov. Zaradi tega je v preteklosti bil konstantno prisoten zunanjetrgovinski primanjkljaj.

Koncept razvoja, ki predvideva spremembo strukture gospodarstva, daje možnosti pretežne nabave surovin na domačem trgu. To se pozitivno izraža v gibanju zunanjetrgovinske menjave.

Razvojni program predvideva naslednjo dinamiko izvoza in uvoza:

Delež izvoza v proizvodnji:	1975	1980
Vrednost proizvodnje v 000 din	2.426.143	4.869.030
Vrednost izvoza v 000 din	316.858	1.040.511
Vrednost izvoza v USA dol.	18.638.700	61.206.528
% izvoza v proizvodnji	13,1	21,4
Indeks rasti	100	328
Povpr. stopnja rasti		21,4 %
Delež uvoza v porabljenem materialu:	1975	1980
Vrednost materiala v 000 din	1.413.918	2.618.841
Vrednost uvoza v 000 din	419.813	815.849
Vrednost uvoza v USA dol.	24.694.879	47.991.115
% uvoza v porabljenem materialu	29,7	31,1
Indeks rasti	100	194
Povprečna stopnja rasti		14,2 %

Dinamika uvoza in izvoza nakazuje kvaliteten spremembo v letih 1977–1978. V teh letih bo ostvarjena pozitivna zunanjetrgovinska bilanca, kar je tudi eden od najvažnejših ciljev tega razvojnega programa

POSAMEZNA PODROČJA DRUŽBENE DEJAVNOSTI IN OSNOVE TER USMERITVE NJIHOVEGA RAZVOJA

Skupnost otroškega varstva

To svojo usmerjenost bo naravnala v:

- zagotovitev pogojev za oblikovanje in življenje družine;
- zagotovitev pogojev za uresničevanje materinstva;
- zagotovitev pogojev za razvoj, vzgojo in socialno varnost otrok.

Za uresničenje take usmerjenosti bo SOV prenašala del nalog, ki zahtevajo široko solidarnostno osnovo na zvezo skupnosti v republiki (denarne dajatve za otroke, otroški dodatek, subvencije ter zagotovitev pogojev za uresničitev podaljšane poporodnega dopusta materam zaradi otrok), drugi del nalog pa bo preko dejavnosti vzgojno varstvenega zavoda ali direktno v SOV zagotavljala sama ali pa v sodelovanju z drugimi samoupravnimi interesnimi skupnostmi.

Cilji bodočega razvoja:

- v organizirano dnevno varstvo v vzgojno varstvenih ustanovah vključiti na novo 580 predšolskih otrok (varianta: 700);
- v druge oblike dnevnega varstva (cicibanova šola, potujoči vrtec, varstvo v drugih družinah ipd.) vključiti nanovo 1.000 otrok;
- vsak otrok v starosti 5. do 6. let mora v letu 1980 biti deležen ene od oblik vzgoje in varstva;
- zmogljivosti vzgojno varstvenih ustanov je maksimalno izkoristiti in pripraviti programe popoldanskega varstva in vzgoje, kjer so za to pogoji;
- z načrtno kadrovske in štipendijske politiko zagotoviti pravočasno in ustrezno oblikovanje zdravstvenega in vzgojiteljskega kadra za potrebe VVU;
- z družbeno akcijo zagotoviti, da bo skladno z ustavnimi načeli, ne glede na materialne zmogljivosti in drugih možnosti družine in okolja, v katerem otroci živijo omogočena predšolska vzgoja in priprava otrok na šolo.

Občinska izobraževalna skupnost

Programsko obdobje 1976-80 bo na tem področju pomembno zaradi utrjevanja in nadaljnega izgrajevanja izobraževalnega sistema, ki ustreza sodobnim zahtevam za oblikovanje mladih ljudi kot delavcev in samoupravljalcev. Zato bo usmerjenost te skupnosti zlasti v:

- posodabljanju pouka skladno z zahtevami socialistične družbe;
 - načrtno razvijanje celodnevne šole;
 - skladen razvoj šolske mreže glede na potrebe sodobnega pouka;
 - razvijanje drugih dejavnosti na šolah in ob šolah, ki naj postanejo družbeni centri mladih družin in otrok;
 - skrb za ustrezno kadrovske politiko in politiko štipendiranja, ki naj zagotovi potrebno število, profile zavestno usmerjenih kadrov.
- Izvajanje nalog, skupnega pomena bo OIS prenašala na republiško skupnost, kakor tudi širšo solidarnost, ki se lahko zagotavlja na ravni republike.

Cilji bodočega razvoja:

- uresničitev celotnega učno-vzgojnega programa obvezne šole;
- v celodnevno šolo do leta 1980 vključiti od 20-30 % šoloobveznih otrok;
- razvoj šolske prehrane za potrebe celodnevne šole;
- razvoj dejavnosti male šole tako, da bo do leta 1980 vključena v celotno malo šolo celotna populacija predšolskega letnika;
- skupaj s SOV zagotoviti 2 oddelka za varstvo srednje prizadetih otrok;
- uresničiti program zaščitne delavnice za potrebe razvojno motenih otrok;
- uresničiti program izgradnje posebne osnovne šole ob udeležbi republiških sredstev solidarnosti;
- na podlagi strokovnih analiz prilagoditi strokovno izobraževanje v centru srednjih šol potrebam družbene aktivnosti v občini;
- razviti dejavnost glasbene šole ter
- z načrtno kadrovsko in štipendijsko politiko ob zagotavljanju ustreznih pogojev za delo in življenje pridobiti nove kadre tako prosvetne, kot tudi nujne potrebne svetovalske;
- uresničiti sprejeti program izgradnje šolske mreže v občini in ga po potrebi dopolniti, da bodo vlaganj v največji meri zagotavljala realizacijo sprejetega programa razvoja tega področja;
- Center srednjih šol razviti v Center za usmerjeno izobraževanje in mu zagotoviti potrebne prostorske in kadrovske pogoje;
- sodelovati s skupnostjo za štipendiranje pri oblikovanju najustrežnejše dolgoročne kadrovske politike v občini.

Kulturna skupnost

Usmerjenost kulturne skupnosti za naslednje plansko obdobje bo prilagojena zlasti:

- množičnosti,
- kakovosti,
- kontinuiranosti,
- akcijski gibčnosti,
- skladnosti razvoja posameznih kulturnih panog in posameznim območjem občine,
- uveljavljanju v slovenskem kulturnem prostoru.

Cilji razvoja

Kulturne dejavnosti razviti do te mere, da bodo postale last delovnega človeka. Glede na izhodišča bo kulturna skupnost razvijala zlasti naslednje dejavnosti:

- knjižničarstvo (matične in podružnične knjižnice ter čitalnice);
- založništvo: (občinski poročevalec, poljudno znanstvena dela, literarnaglasila, sofinanciranje izdaje gramof. pl.);
- dejavnost društev (pevske zbori, dramske skupine, godbi, simf. orkester, harmonikarski orkester, likovno društvo, revije pevske zborov, dramskih skupin);
- šolska kulturna društva;
- gledališko, glasbeno in likovno dejavnost;
- muzejsko dejavnost, arhivsko varstvo;
- filmsko dejavnost;
- vzdrževanje kulturnih objektov, skrb za opremo itd.

Telesno kulturna skupnost

S svojo usmerjenostjo bo razvijala zlasti tiste oblike, ki zagotavljajo vključevanje kar največjega števila delovnih ljudi, zlasti pa otrok in mladine. Razvoj te dejavnosti bo potekal s težnjo, da telesna kultura ni privilegij za posameznike, temveč družbeno pomembna dejavnost, ki v veliki meri prispeva k zdravju, vzgoji, smotrni uporabi prostega časa in obrambni sposobnosti prebivalcev. Zato mora telesna kultura biti ne le potreba, pač pa tudi pravica delovnih ljudi.

Usmerjenost samoupravne interesne skupnosti bo v uresničevanju tistih teženj delovnih ljudi, da se tekmovalni športi urejajo z dogovorjenim sistemom po panogah glede uvrščanja v višje tekmovalne ekipe na podlagi kvalitete.

Cilji razvoja

Do leta 1980 vključiti v aktivnosti na telesnokulturnem področju vsaj 40 % vseh prebivalcev občine, zlasti pa predšolskih, šolskih otrok in doraščajoč mladi ne obizboru ustreznih aktivnosti za vse starostne grupe.

Skupnost socialnega skrbstva

Z razvijajočo družbeno skupnostjo se z različnimi socialnimi ukrepi vsaj približno izenačujejo pogoji za življenje občanov. V vsaki družbi pa je del prebivalstva, ki lastnega preživljanja ne zmore, ali pa ne v celoti, oziroma iz različnih vzrokov tega ne uspe. Zato bo usmeritev te skupnosti v izenačitev minimalnih pogojev za življenje vseh občanov.

Samoupravna interesna skupnost socialnega skrbstva Domžale bo zlasti skrbela za:

- zagotovitev minimalnih pogojev življenja vsem občanom;
- diferencirano pomoč občanom, ki bo prilagojena dejanskemu stanju in potrebam;
- izenačitev socialnih pomoči z večanjem življenjskega standarda;
- učinkovito preventivno dejavnost na vseh področjih;
- organizacijo pomoči za ostarele občane, kjer je to potreba in možnost;
- izobraževanje rejnikov in skrbnikov, da bodo lahko odgovorno opravljali svoje delo;
- zavarovanje položaja vsake družine, ki ima prizadetega otroka;
- pospešitev kvalitetnega rejništva otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju;
- nove oblike dela z mladostniki in otroki (grupno delo);
- razvoj vseh oblik svetovanja in vodenja v okviru družine, oddaja v zavod pa naj bi bila rešitev le za izjemne primere, ko obravnavo ni mogoče organizirati v lastni oziroma v nadomestni družini;
- razvijanje vseh oblik zavodskega in izven zavodskega varstva;
- sodelovanje z drugimi samoupravnimi interesnimi skupnostmi, ki so posebnega družbenega pomena;
- zagotovitev ustrezne organizacije strokovne socialne službe v osnovnih celicah družbenega dogajanja – v TOZD, šolah KS itd;
- razvijanje zavodskega varstva za ostarele občane na območju občine.

Skupnost zdravstvenega varstva

Svojo dejavnost bo usmerila predvsem v uresničevanje obveznih oblik zdravstvenega varstva. Prednost bodajala zaradi družbene pomembnosti in koristi preventivnemu zdravstvenemu varstvu in zdravstvenemu prosvetljevanju. Krepi bo dispanzerske oblike skrbi za zdravstveno varnost najmlajše populacije ter do 1980 uvedla poleg sistematičnih pregledov, ki so že vpeljani, še sistematične preglede 5-letnih otrok.

Cilji do leta 1980

Skladno z rastjo materialne moči družbene samoupravne skupnosti bo skrbela za ustrezen razvoj in za uvajanje novih, sodobnih metod v:

- splošno ambulantnim dispanzerskem zdravljenju;
- specialističnem zdravljenju;
- zagotavljanju zdravil;
- bolnišničnem zdravljenju;
- zdraviliškem zdravljenju;
- zobni negi in protetiki;
- prevozi z reševalnimi avtomobili;
- drugimi oblikami zdravljenja,
- skrbela bo za obveznosti na podlagi koncij, za ustrezno zdravstveno varstvo študentov in skladno s potrebami in možnostmi za širitev mreže zdravstvenih zmogljivosti, da bo zdravljenje za občane na ustrezni ravni.

KRAJEVNE SKUPNOSTI

Krajevna skupnost je sestavni del združenega dela. V njej občani in delovni ljudje prebivajo, ustvarjajo družine, organizirajo varstvo, vzgojo in obvezno šolanje otrok, ustvarjajo pogoje za kulturne, telesnokulturne, zdravstvene, socialno-varstvene in druge potrebe, pogoje za oskrbovanje z nujno potrebnim blagom široke porabe.

Sedaj je aktivnost ljudi v krajevnih skupnostih bila usmerjena pretežno

v gradnjo in vzdrževanje cestnega omrežja ter gradnjo in vzdrževanje komunalnih objektov. Manj pa so se ukvarjali z zadovoljevanjem drugih potreb ljudi: položaja otrok, družin, starih občanov, higiene, kulturnega in telesnokulturnega življenja ljudi in podobno.

Zaradi tega je nujno v bodoče sodelovati z vsemi samoupravnimi interesnimi skupnostmi in TOZD.

V okviru krajevnih skupnosti je tvorno podpirati in omogočiti realizacijo programov, ki si jih posamezne SIS skupno z delovnimi ljudmi in občani v KS postavljajo kot naloge.

Za doseg te naloge pa je potrebno zagotoviti trdnjšo obliko in enakomernejšo delitev sredstev, ki se bodo oblikovala na podlagi določil 74. člena ustave SR Slovenije ob upoštevanju solidarnostnega faktorja.

»MLINOSTROJ«
TOVARNA STROJEV
DOMŽALE

Priporoča svoje storitve

PROJEKCIJA PREBIVALCEV IN ZAPOSLENIH DO LETA

1980 per 31. 3.

II. varianta:

LEK, OLJARNA in AVTOSERVIS zajeti po njihovih predvidevanjih

III. varianta:

LEK in OLJARNA zajeti po njunih predvidevanjih, AVTOSERVIS ni

zajet

IV. varianta:

LEK, OLJARNA in PAPIRNICA po preteklem obdobju, AVTOSERVIS ni zajet

	1971	1974	1975	I. varianta	II. varianta	III. varianta	IV. varianta
Število prebival.	32.027	24.004	34.463				
Aktivni prebivalci	15.255	16.196	16.410				
Zaposleni v družb. sektorju	11.468	11.848	12.011				
Zaposleni v zasebnem sektorju	636	1.169	1.205	37.910	37.910	37.910	37.910
Obrtniki in gostinci	5619	634		18.050	18.050	18.050	18.050
Kmečki prebivalci (zasebni sektor)	1.940	1.940	1.940	13.930	13.930	13.930	13.930
Zaposleni v inozemstvu	620	620	620				
Delovna migracija				1.360	1.360	1.360	1.360
Zaposleni v družb. sektorju v občini	8.920	9.528	9.927	720	720	720	720
V tem: gospodarstvo				1.740	1.740	1.740	1.740
negospodarstvo				300	300	300	300
Od tega izven občine	1.140	1.200	1.300				
Zaposleni Domžalčani	7.780	8.328	8.527	11.719	13.337	12.433	11.515
Zaposleni izven občine v družbenem in zaseb. sektorju	3.858	3.520	3.484	10.219	11.837	10.933	10.015
				1.500	1.500	1.500	1.500
				1.400	1.800	1.800	1.800
				10.319	11.537	10.633	9.715
I. varianta:							
LEK in OLJARNA po preteklem obdobju, Avtoservis ni zajet				3.611	2.393	3.297	4.215

PROJEKCIJA DRUŽBENEGA PROIZVODA DO LETA 1980 V 000 DIN

	I. varianta			II. varianta			III. varianta			IV. varianta						
Panoga, sektor	1974	J	1975	J	1980	J	O	1980	J	O	1980	J	O	1980	J	O
SKUPAJ	1,248.976	149	1,387.523	111	2,373.379	171,1	11,3	2,959.898	213,3	16,3	2,784.842	200,7	15,0	2,139.159	154,2	9,0
Družbeni sektor	1,030.720	151	1,154.921	112	2,057.333	178,1	12,2	2,643.852	228,9	18,0	2,468.796	213,8	16,4	1,823.113	157,9	9,6
Zasebni sektor	218.256	123	232.602	107	316.046	135,8	6,3	316.046	135,0	19,9	316.046	135,8	6,3	316.046	135,8	6,3
Industrija	762.770	166	858.116	112,5	1,544.600	180	12,5	2,128.128	248,0	19,9	1,953.072	227,6	17,9	1,310.389	153,0	8,9
Kmetijstvo	126.696	115	134.691	106	177.039	131,4	5,5									
Družbeni sektor	42.557	122	46.345	108,9	63.956	138	6,7									
Zasebni sektor	84.130	115	88.346	105	113.083	128	5,0									
Gozdarstvo	10.443	115	10.443	100	12.835	122,9	10,4									
Gradbeništvo	92.028	145	102.397	111	167.782	163,9	12,5									
Družbeni sektor	46.629	150	52.458	112,5	94.372	179,9	8,0									
Zasebni sektor	45.399	140	49.939	110	73.410	147	10,5									
Promet	13.481	126	15.027	112	24.849	184,0	13,0									
Družbeni sektor	6.599	126	7.457	113	13.721	184,0	8,0									
Zasebni sektor	6.882	126	7.570	110	11.128	147	11,1									
Trgovina	120.468	126	130.828	108,6	221.753	169,5	8,0									
Družbeni sektor	11.507	157	13.578	118	20.774	153	8,9									
Zasebni sektor	10.609	130	11.246	106	15.744	140	7,0									
Obrt in komunala	100.974	128	111.197	110	187.944	169,1	11,1									
Družbeni sektor	29.748	145	35.696	120	85.313	239	19,0									
Zasebni sektor	71.227	122	75.501	106	102.681	136	8,0									

I. VARIANTA: LEK in OLJARNA po preteklem obdobju, AVTO-SERVIS ni zajet

II. VARIANTA: LEK*ORODJARNA IN AVTOSERVIS zajeti po njih-
hovich predvidevanjih

III. VARIANTA: LEK, OLJARNA zajeti po njunih prizadevanjih,
AVTOSERVIS ni zajet

IV. VARIANTA: LEK, OLJARNA IN PAPIRNICNA po preteklem
obdobju, AVTOSERVIS ni zajet

I. VARIANTA: LEK in OLJARNA po preteklem obdobju, AVTOSERVIS ni zajet

II. VARIANTA: LEK, ORODJARNA IN AVTOSERVIS zajeti po njihovih predvidevanjih

III. VARIANTA: LEK, OLJARNA zajeti po njunih prizadevanjih, AVTOSERVIS ni zajet

IV. VARIANTA: LEK, OLJARNA IN PAPIRNICA po preteklem obdobju, AVTOSERVIS ni zajet

PREGLED INVESTICIJ PO PANOGAH

Panoga	Vrsta investicij	Predračunska vrednost	Od tega do leta 1976	1976—80	po letu 1970	sredstva TOZD	Viri sredstev sredstva OZD	druga sredstva
Industrija	gospodarske v druž. stand. skupaj	2,806.857	289.353	2,421.004	96.500	879.258	256.680	1,670.919
		79.055	6.408	71.447	1.200	44.255	12.598	22.202
		2,885.912	295,76	2,492.451	97.700	923.513	269.278	1,693.121
kmetijstvo	gospodarske	87.741	10.520	77.161	60	8.610	23.123	56.008
Gozdarstvo	gospodarske v druž. standar. skupaj	9.916	1.750	8.166	—	2.217	5.694	2.005
		663	107	556	—	663	—	—
		10.579	2.857	8.722	—	2.880	5.694	2.005
Gradbeništvo	v druž. stand.	1.800	—	1.800	—	1.800	—	—
Promet	gospodarske v druž. stand. skupaj	170.065	5.617	100.204	64.244	103.497	9.095	57.473
		1.152	167	985	—	1.152	—	—
		171.217	4.784	101.189	64.244	104.649	9.095	57.473
Trgovina	gospodarske v druž. stand. skupaj	149.260	38.480	85.630	25.150	12.903	70.957	65.400
		850	150	500	200	700	150	—
		150.110	38.630	86.130	25.350	13.603	71.107	65.400
Gostinstvo	gospodarske	26.127	3.622	22.505	—	1.377	12.310	12.440
Obrt	gospodarske	29.756	1.727	24.534	3.500	2.187	12.319	8.250

Komunalna	gospodarske	29.295	2.290	27.005	—	500	12.806	15.989
	v druž.stand.	2.480	—	2.480	—	—	1.100	1.380
	skupaj	31.755	2.290	29.485	—	500	13.906	17.369
Skupaj	gospodarske	3.309.017	353.354	2.766.209	189.454	1.010.549	409.984	1.888.484
gospodarstvo	v druž.stand.	86.000	6.832	77.768	1.400	48.570	13.848	23.582
	skupaj	3.195.017	360.186	2.843.977	190.854	1.059.119	423.832	1.912.066

Delež izvoza in uvoza v proizvodnji in porabi surovin do leta 1980
Proizvodnja in storitve v 000 din

Naziv	skupaj	1975			1980		
		za izvoz	%	skupaj	za izvoz	%	
Skupaj	2,426.143	316.858 18,638.700	13,1	4,869.030	1,040.511 61,206.528	21,4	
Industrija	2,351.381	316.242 18,602.465	13,4	4,736.265	1,039.863 61,168.410	21,9	
Industrija s sedež. v obč. v USA Š	1,897.238	210.881 12,404.761	11,1	3,217.157	408.586 24,034.469	12,7	
Industr. s sedež. izven občine	454.143	105.361 6,197.704	23,2	1,519.108	631.277 58,227.234	41,5	
Trgovina	50.000	—	—	100.000	—	—	
Obrt	10.330	—	—	17.625	—	—	
Gozdarstvo	14.432	616	4,3	15.140	648 38.118	4,3	

Poraba energije, surovin in materiala v 000 din

Naziv podjetja	skupaj	1975			1980		
		iz uvoza	%	skupaj	iz uvoza	%	
Skupaj	1,413.918	419.813 24,694.879	29,7	2,618.841	815.849 47,991.115	31,1	
Industrija	1,368.145	416.603 24,506.055	30,4	2,527.788	810.929 47,701.704	32,1	
Industrija s sedež v obč.	1,108.486	322.826 18,989.761	29,1	1,675.248	488.811 28,753.586	29,2	
Industr. s sedežem izven občine	259.659	93.777 5,516.294	36,1	852.540	322.118 18,948.118	37,8	
Trgovina	41.000	1.000 58.824	2,4	82.000	1.800 105.882	2,2	
Obrt	4.680	2.210 130.000	47,2	8.960	3.120 183.529	34,8	
Gozdarstvo	93	—	—	93	—	—	

PROJEKCIJE SREDSTEV REALNO ZA NEGOSPODARSKE DEJAVNOSTI, PO PRISPEVNIH STOPNJAH LETA 1975

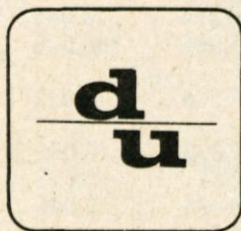
									v tisoč din
VARIANTA II. DEJAVNOST	OSNOVA	Stopnja	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1976—1980
otroško varstvo	bruto OD	2,37	18.905	20.358	21.925	23.612	25.428	27.383	118.706
SRS	bruto OD	0,43	3.430	3.694	3.978	4.284	4.613	4.968	21.537
Občina	Drugi nep.doh.		14	16	17	18	19	21	91
izobraževanje	korigirani								
SRS	dohodek	8,63	27.606	32.437	38.113	44.783	52.620	61.784	229.737
prebivanje	bruto OD	0,36	2.872	3.092	3.330	3.587	3.862	4.159	18.030
občina	bruto OD	5,19	41.401	44.528	48.013	51.708	55.684	59.965	259.898
samoprispevek	neto OD	1,00	6.700	7.216	7.772	8.370	3.004	—	26.362
kultura									

SRS	bruto OD	0,17	1.356	1.460	1.573	1.694	1.824	1.964	8.515
občina	bruto OD	0,34	2.712	2.921	3.145	3.387	3.648	3.928	17.029
			4.068	4.381	4.718	5.081	5.472	5.892	25.544
telesna kultura	bruto OD	0,35	2.792	3.007	3.238	3.487	3.755	4.044	17.531
20 % skupne naloge			558	601	684	697	751	809	3.506
80 % občina			2.234	2.406	2.590	2.790	3.004	3.235	14.025
soo									
občina	bruto OD	0,58	4.627	4.982	5.366	5.779	6.223	6.701	29.051
	povprečen		1.456	1.544	1.663	1.791	1.929	2.077	9.004
			6.083	6.526	7.029	7.570	8.152	8.778	38.055
			753	839	899	965	1.086	1.117	4.906
zaposlovanje	bruto OD	0,16							401.198
zdravstvo	bruto OD	8,01	63.896	68.806	74.101	79.804	85.939	92.548	
	bruto OD iz								
	dohodka	1,47	6.918	7.711	8.264	8.866	9.980	10.261	45.082
pokoj.in inv.	bruto OD	11,80	94.129	101.362	109.169	117.563	126.602	136.337	591.033
	bruto OD								
	iz dohodka	1,00	4.706	5.245	5.622	6.031	6.789	6.980	30.667
	Poslovni								
	sklad	1,27	15.499	17.700	20.214	23.084	26.362	30.054	117.414
			114.334	124.307	135.005	146.678	159.753	173.371	739.114
znanost	korigiran								
	dohodek	1,70	5.438	6.390	7.508	2.822	10.365	12.171	45.256
izobr. štipend.									
OZD	bruto OD	1,00	4.706	5.245	5.622	6.031	6.789	6.980	30.667
občina	bruto OD	0,50	2.353	2.622	2.811	3.015	3.395	3.490	15.333
			7.059	7.867	8.433	9.046	10.184	10.470	46.000
Stanovanjsko gosp.									
OZD	bruto OD	3,15	14.825	16.523	17.709	18.998	21.386	21.988	96.604
združeno varč.	bruto OD	1,75	8.236	9.180	9.838	10.554	11.881	12.216	53.669
solidarnost	bruto OD	2,10	16.752	18.039	19.427	20.922	22.530	24.236	105.181
			39.813	43.742	46.974	50.474	55.797	58.467	255.454
mestna zemlj.	prisp.od m ²		3.600	4.032	4.516	5.058	5.665	6.345	25.616
vodni sklad		8,00	5.461	6.280	7.222	8.305	9.551	11.001	42.359
republiški pro-	korigiran								
račun	doh.	5 %	15.903	19.179	23.130	27.895	33.641	40.571	144.416
Bosenske krajine	OD	1 %	3.179	3.580	4.031	4.539	5.111	5.756	23.017
skupaj			378.769	416.444	456.553	501.161	547.752	596.995	2.518.905
proračun občine	davki		40.000	43.680	47.699	52.087	56.879	62.112	262.457
komunalna skup.	pogonsko gorivo		2.000	2.240	2.509	2.810	3.147	3.525	14.231
			420.769	462.364	506.761	556.058	607.778	662.632	2.795.593
			6.700	7.216	7.772	8.370	3.004		26.362
samoprispevek			414.069	455.148	498.989	547.688	604.774	662.632	2.769.231
skupaj									

	Stopnja	1975 Prispevek	1976 Prispevek	1977 Prispevek	1978 Prispevek	1979 Prispevek	1980 Prispevek
I. varianta							
pokoj. in inv.	1,27	15.499	17.406	19.547	21.951	24.651	27.699
znanost	1,70	5.438	6.210	7.092	8.099	9.249	10.532
izobraževanje	8,63	27.606	31.526	36.002	41.115	46.953	53.465
stan. gosp.							
a. OZD	3,15	14.825	16.076	17.313	18.646	20.989	21.731
b. združeno varč.	1,75	8.236	8.931	9.619	10.359	11.661	12.073
zaposlovanje	0,16	753	817	879	947	1.066	1.104
zdravstvo	1,47	6.918	7.502	8.080	8.701	9.795	10.141
pokoj	1,00	4.706	5.104	5.496	5.919	6.663	6.899
štipe. — OZD	1,00	4.706	5.104	5.496	5.919	6.663	6.899
— občina	0,50	2.353	2.552	2.748	2.960	3.332	3.450
II. varianta							
pokoj.in inv.	1,27	15.499	17.700	20.244	23.084	26.362	30.054
znanost	1,70	5.438	6.390	7.508	8.822	10.365	12.171
izobraževanje	8,63	27.606	32.437	38.113	44.783	52.620	61.784
stan. gosp.							
a. OZD	3,15	14.825	16.523	17.709	18.998	21.386	21.988
b. združ. varč.	1,75	8.236	9.180	9.838	10.554	11.881	12.216
zaposlovanje	0,16	753	839	899	965	1.086	10.261
zdravstvo	1,47	6.918	7.711	8.264	8.866	9.980	10.261
pokoj	1,00	4.706	5.245	5.622	6.031	6.789	6.980
štipe. — OZD	1,00	4.706	5.245	5.622	6.031	6.789	6.980
— občina	0,50	2.353	2.623	2.811	3.016	3.395	3.490
III. varianta							
pokoj.in inv.	1,27	15.499	17.638	20.072	22.842	25.995	29.610
znanost	1,70	5.438	6.308	7.317	8.488	9.846	11.396
izobraževanje	8,63	27.606	32.023	37.146	43.090	49.984	57.849
stan. gosp.							
a. OZD	3,15	14.825	16.204	17.399	18.738	21.135	21.752
b. združ. varč.	1,75	8.236	9.002	9.666	10.410	11.742	12.085
zaposlovanje	0,16	753	823	884	952	1.074	1.105
zdravstvo	1,47	6.918	7.562	8.120	8.745	9.863	10.151
pokoj	1,00	4.706	5.144	5.524	5.949	6.710	6.905
štipe. — OZD	1,00	4.706	5.144	5.524	5.949	6.710	6.905
— občina	0,50	2.353	2.572	2.762	2.975	3.355	3.453
IV. varianta							
pokoj. in inv.	1,27	15.499	16.987	18.618	20.405	22.364	24.518
znanost	1,70	5.438	5.922	6.449	7.023	7.648	8.305
izobraževanje	8,63	27.605	30.063	32.738	35.652	38.825	42.161
stan.gosp.							

a. — OZD	3,15	14.825	15.901	17.124	18.442	20.801	21.473
b. — združ.varč.	1,75	8.236	8.834	9.513	10.246	11.556	11.930
zaposlovanje	0,16	753	808	870	937	1.057	1.091
zdravstvo	1,47	6.918	7.420	7.991	8.606	9.707	10.021
pokoj.	1,00	4.706	5.048	5.436	5.855	6.604	6.817
štip. — OZD	1,00	4.706	5.048	5.436	5.855	6.604	6.817
—občina	0,50	2.353	2.524	2.717	2.928	3.302	3.409

TURISTIČNA AGENCIJA Poslovalnica Domžale

LIST IZ TURISTIČNE BELEŽKE

- V zadnjem času se v domžalski občini opaža čedalje večje zanimanje za turizem, tako v domovini in tujini, s tem pa tudi želja po svetovljanstvu. Vidi pa se tudi, da ljudje o vsem, kar zajema področje turizma, niso dobro seznanjeni.

Prav zato smo se odločili, skupno VIATOR in DELAVSKA UNIVERZA Domžale, da uvedemo novo rubriko v Občinskem poročevalcu, ki naj bi, vsaj upamo, ostala stalna.

Seveda pa, dragi občani, brez Vaše pomoči, zopet ne gre!

Naš namen je, da Vas seznanjamo o lepotah in znamenitostih v naši okolici, domovini in tujini, da Vam po najugodnejših cenah pripravimo izlete, aranžmaje in druge ugodnosti, ki jih do sedaj niste izkoristili, seveda ker za te niste vedeli.

Mnogo vas je, ki poznate skrite lepote naše bližnje in daljne okolice! Pošljite nam novice, podatke, vse kar je novega. Zanimivo bomo tudi objavili. Zanimaj nas, kam bi radi potovali, kaj bi radi videli. Naštejte nam kraje, v domovini in tujini, katere bi radi obiskali!

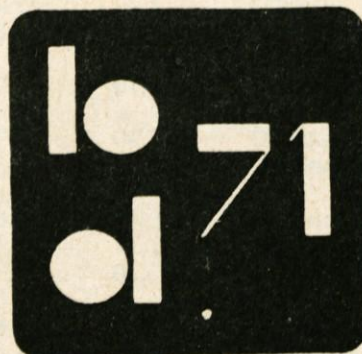
- Pišite nam, mi pa bomo izbrali največje število enakih želja in v prijetnih septemberskih dneh že pripravili prvi skupni izlet. O vsakem izletu vas bomo na široko informirali in pripravili prijetno presenečenje, Vi pa boste izpolnili prijavn listek — kupon, katerega boste ob prijavi priložili. Da ne bo prevelikih težav pri izbiri, vam posredujemo nekaj podatkov, koliko lahko v eno, dvo ali trodnevni izletih vidite:

- 1 dan — kjerkoli v Sloveniji, Italija—do Benetk, Avstrija—do Grossglocknerja, Madžarska — do Blatnega jezera, itd.
- 2 dni — Slovenija, Hrvatska (morje), Italija — San Marino, Milano, Gardsko jezero, Madžarska — Blatno jezero, Budimpešta, ipd.
- 3 dni — po Sloveniji, Jugoslaviji — do Đerdapa ali Ohrida. Italija — Cervinia, Milano, Garda, Rim, Luxembourg, Monaco, Madžarska, ipd.

Sedaj se odločite in nam pišite!

Pišite nam na naslov VIATOR, TURISTIČNA AGENCIJA, 61230 Domžale, Kolodvorska ul. ali DELAVSKA UNIVERZA, 61230 Domžale, Kolodvorska ul. 6; v vogal pa pripišite „LIST IZ TURISTIČNE BELEŽKE“, vse ostalo pa bomo za vas uredili mi.

LEP POZDRAV!

BIRO 71 — Domžale
Ljubljanska cesta 110 a

**PODJETJE ZA PROJEKTIRANJE
IN URBANIZEM, STAVBNA ZEMLJIŠČA,
STANOVANJSKO GOSPODARSTVO
IN ENGINEERING
PRIPOROČA SVOJE STORITVE**

TOVARNA
KOVČKOV
IN
USNJNIH
IZDELKOV
DOMŽALE

S SVOJIMI TOZD:

- Galanterija
- Usnjarna
- Inštitut za usnjarstvo
- Maloprodaja

Proizvodni program:

Damske torbice, potovalne torbe, kovčki, aktovke, mape, pasovi, drobna galanterija, rokavice, izdelki iz reptilij
Vrhnje usnje in usnjena podloga
Usnjarska pomožna sredstva in sredstva za nego čevljev